

V SREDIŠČU
S TRDO ROKO NAD
NOVO UNIVERZO

POLITIKA
JE MORDA ŠE VEDNO
V SLUŽBI BEOGRADA?

DEMOKRACIJA

Predsednik republike Danilo Türk je negativno presenetil s svojim potratnim načinom vladanja. Izstopajo njegovi hudo dragi leti v tujino.

*Njegovo
zapravljivo
veličanstvo!*

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Mag. Andrej Aplenc
Obstaja razkorak med
besedami in dejanji

Postanite naročnik in se potegujte za bogate nagrade

Z naročilom na tednik Demokracija
vam zagotovimo:

- ⓓ zanimivo branje
- ⓓ verodostojne informacije
- ⓓ pogled z druge strani
- ⓓ enomesečno brezplačno naročnino

Pridobite
novega
naročnika*

Ste za?

- ⓓ majico z logotipom Demokracija
- ⓓ sodelovanje v žrebanju za knjigo po vašem izboru
- ⓓ sodelovanje v žrebanju za UMTS Samsung SGH – U700
- ⓓ sodelovanje v žrebanju za 300 in 500 EUR

Izpolnite spodnjo
naročilnico in
jo pošljite na:

Demokracija
Mivka 25
1000 Ljubljana

ali nas pokličite na
01 24 47 200.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

Naročnino želim plačevati:

- mesečno**
- 4 x letno (9 % popusta)
- 2 x letno (10 % popusta)
- 1 x letno (20 % popusta)

število izvodov: _____

*Podpisani/a se zavežujem,
da bom naročnik/ca in
redni plačnik/ca vsaj eno
leto od datuma naročila.*

** Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek: _____

Datum rojstva: _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Telefon: _____

Datum naročila: _____

Podpis: _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV _____

Novega naročnika pridobil (Ime, priimek, naslov, pošta, podpis): _____

* V nagradni igri in žrebanju sodeluje tudi vsak obstoječi naročnik, ki pridobi novega naročnika. Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si. Akcija traja od 1. 12. 2008 do 31. 12. 2008.

Ali je pilot v letalu?

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Po izvolitvi nove vlade novembra je Janez Janša predal premierske posle Borutu Pahorju in se odpravil na daljši dopust v tople kraje nabirat novo energijo in premisliti nekatere poteze za prihodnost. Stran od slovenskega političnega vsakdanjika, medijskega enoumja, vsiljene afere Patria in nesrečnega spleta okoliščin, ki so privedle do tega, da mu kljub vrhunskim predvolilnim nastopom, kompetentnosti, ki jo je pokazal s profesionalnim vodenjem EU, na volitvah s SDS ni uspelo doseči relativne večine in zmage. Njegov kratkotrajni umik iz slovenskega političnega prizorišča je takoj sprožil ugibanja, ali bo sprejel službo v tujini in postal generalni sekretar Nata. Nekateri so začeli ob tem razpredati tudi o njegovem morebitnem nasledniku na vrhu SDS, drugi z nekoliko več domišljije o možnosti ustanovitve nove pomladne stranke, ki naj bi zajela volivce mest ali morda krščanske volivce.

Na drugi strani je premierske posle prevzel Borut Pahor, ki se v predvolilnih soočenjih ni izkazal, na trenutke je izpadel popolnoma nekompetentno. Za svojo relativno zmago se lahko v veliki meri zahvali kapitalsko-medijskim centrom moči in botrom iz ozadja. Da to drži, ne nazadnje kažejo dogajanje po nastopu nove vlade ter Pahorjevo opravičevanje in spodrsrljaji. Generalni sekretar vlade Milan Cvikl mu je zakuhal primer Anžeta Logarja, ko ga je brezkompromisno odstavil. Pahor se je, potem ko je zvedel, da Logar ni prostovoljno odšel z mesta direktorja urada za komuniciranje, kot je sprva mislil, Logarju opravičeval. Prejšnji teden pa je Pahor v vlogi tiskovnega predstavnika vlade pokazal, da ne pozna niti sklepov, ki jih je nekaj minut pred tem sprejela vlada na seji, ki jo je sam vodil. Zadrega ministrice za javno upravo na tiskovni konferenci, ko njen predsednik ni vedel, kakšen sklep je bil sprejet glede ustanovitve kadrovske-akreditacijskega sveta, je bila očitna in povsem razumljiva. Podobno je bilo s sporočilom vlade, da je bil Slavko Ziherl razrešen s funkcije državnega sekretarja na ministrstvu za zdravje in da je bil na njegovo mesto imenovan Ivan

Eržen. Nekaj ur pozneje je vlada to novico popravila. Zaradi službene odsotnosti ministra za zdravje tega predloga vlada sploh ni obravnavala. No, morda pa niti ni presenetljivo, da premier Pahor ne ve dobro, kaj vse sprejemajo na sejah vlade, ki jih vodi, če imamo pred očmi dejstvo, da na sejah edini od navzočih članov vlade po novem ne uporablja računalnika. Pri tem se postavlja vprašanje, kako sploh vodi seje, če nima pred seboj računalniškega zaslona, ki bi mu kazal točke dnevnega reda, in tako ne more pogledati gradiva za posamezno točko dnevnega reda, če se kaj zaplete. Na seji pa je lahko tudi več kot sto točk dnevnega reda. V nasprotju z njim je bil njegov predhodnik Janša, ki je ob razpadu Jugoslavije delal v enem prvih podjetij pri nas, ki so se ukvarjala z računalniškimi sistemi, in tem pogledu pravi profesionalac. Na sejah vlade je vse natančno spremljal in odločal, ko je bilo treba na sami seji kakšno gradivo popraviti. Le kako ob tem lahko odloča novi premier, če na trenutke očitno sploh ne ve, o čem odloča?

Pri Pahorju je očitno tudi to, da njegove besede močno odstopajo od dejanj. Večkrat je zatrdil, da bo nova vlada zamenjala le državne sekretarje, kadrovska metla pa se bo ustavila na ravni direktorjev direktoriatov. Zamenjav v direktoratih, uradih in službah v prvem obdobju po imenovanju nove vlade naj torej ne bi bilo. Pahor je še na veliko modroval, da bo, če se bo kak minister ali predstojnik odločil za kadrovske spremembe, moral svojo odločitev pisno obrazložiti. Razlog za morebitne menjave bi bilo lahko le slabo delo oziroma slabi rezultati dela. Po novem pravi, da teh obrazložitev ni treba pisati, saj bi se s tem pisali negativne karakteristike o nekom, kar pa naj ne bi bilo primerno. No, glede na tempo menjav bi se Pahor že utapljal v njihovih obrazložitvah.

Na nasprotje med besedami in dejanji pri kadrovanju je pred dnevi opozoril tudi predsednik SDS Janez Janša, ki pa konkretnih potez nove vlade prvih sto dni ne želi komentirati. Glede na to, kar se dogaja, bo morda v to prisiljen že prav kmalu. **D**

Prejšnji teden je Borut Pahor v vlogi tiskovnega predstavnika vlade pokazal, da ne pozna niti sklepov, ki jih je nekaj minut pred tem sprejela vlada na seji, ki jo je sam vodil.

UVODNE STRANI

- 9 Slovenski Stalin že kaže zobe
10 **Pogledi:** Kar se Janezek nauči ...
11 **Kolumna:** Čevlji in visoko šolstvo

POLITIKA

- 12 Vladne kadrovske lovke
14 Predsednikove potratne navade
17 Za izbrisane, a mimo pogodbe
20 Slovenci v Italiji so žrtev italijanske politike

SLOVENIJA

- 22 Nova vlada povečuje davke
24 Podjetje Elan na prelomnici
26 Minister za razvoj se razkriva
28 Ljubljanski študentje izbrisani
30 Bo severna Primorska brez elektrike?

TUJINA

- 32 Bodo obljube Italije spet prazne?
34 Uboj najstnika – kaplja čez rob
36 **Globus:** Obisk Lurda se povečuje
37 **Tuji tisk:** Skrajšani delovnik

INTERVJU

- 38 Razkorak med besedami in dejanji

DOMOZNAVSTVO

- 42 Prostor in čas veselja
45 Invalidi in invalidna država
46 **Osebnosti:** Anton Bonuventura Jeglič
50 **Naši kraji:** Jurklošter
54 Sedem Jančarjevih iger

OGLEDALO

- 56 **Film:** Božič na kvadrat
58 **Avtomobilizem:** Trening voznikov
60 **Znanost in tehnika:** Obljubljeni Windows 7
62 **Šport:** Leteči Francoz petič svetovni prvak
64 **Črna kronika:** Zaradi arogantnosti tepen
66 **Rumeno:** Bo spet odvrгла sunje?
68 **TV Kuloar:** Esejist med sindikalisti
74 Trebanjski odbor SD poziva Pahorja k odstopu

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si;
01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

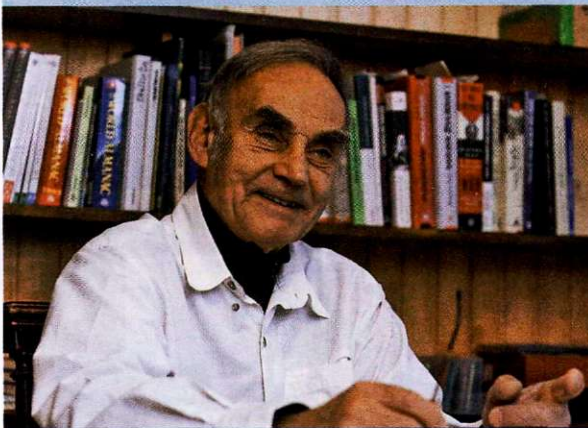
Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Petra Janša, Lucija Kavčič, Klemen Kocjančič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Barbara Prevorčič, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: mag. Andrej Aplenc

Razrešitve en mesec pred iztekom mandata nisem pričakoval. Čestitam novim članom NS Elesa in upam, da bodo uspešni. Pričakoval pa sem, da me bo kdo iz ministrstva poklical, povabil na kavo, omenil nove člane NS in me vprašal, kaj bi jim svetoval.

14 Predsednikove potratne navade

Medtem ko se vlada odloča, kaj naj stori z zloglasnim letalom falcon 2000 EX, ki se z novim letom vrača v Slovenijo, je predsednik republike Danilo Türk pri poletih v tujino še vedno razsipniški. Polet v Prago je stal kar 32.500 evrov.

17 Za izbrisane, a mimo pogodbe

Vprašanje reševanja problema t. i. izbrisanih je z izvolitvijo nove vlade znova prišlo na dnevni red aktualnega političnega dogajanja. Vse torej kaže, da bo Pahorjeva vlada skušala dokončati tisto, kar leta 2004 ni uspelo Ropovi vladi.

22 Nova vlada povečuje davke

Namesto pomoči gospodarstvu, sprememb pri dohodnini, skrajšanja plačilnih rokov in podobnih ukrepov je Pahorjeva vlada najprej povečala davke. Na pot se je torej podala v napačno smer.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 12.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustreznih pogodb s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odljave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Nezaupnica ljubljanskemu županu

Bogdan Sajovic

Balkon v dvorani mestnega sveta v Ljubljani je bil v ponedeljek precej obljuden. Prebivalci Dravelj so se zgnatli na galerijo, kajti četrta točka dnevnega reda se je nanašala na graditev treh megastolpnic na njihovem območju.

Seja ni potekala dobro za našega ata župana Jankovića, navajenega hitrih zmag v mestnem svetu. Zapletlo se je že pred draveljsko točko. Župan je najprej prebral poročilo dejavnosti in mimogrede svetnika Mihaela Jarca seveda obtožil nestrpnosti zaradi vložitve zahteve za referendum o džamiji. Potem so prišle na vrsto kadrovske zadeve. Župan je za nadomestnega člana v nadzorni svet kliničnega centra predlagal svetnika s svoje liste in pri tem po mnenju SD prekršil džentelmski sporazum, kajti nadomestni član bi moral biti iz njihove svetniške skupine. Simpatičen paradoks. Od kdaj namreč levica sklepa džentelmske sporazume? Veliki vzorniki Lenin, Stalin, Tito in podobni nesmrtniki džentelmenov ne poznajo. Poznajo le tovariše in one, ki to niso. Poznajo samo koristi partije in sporazume, ki držijo, dokler je to za partijo koristno. Džentelmeni, lepo vas prosim! Ti so vendar ostanki starega, gnilega sveta s svojimi sporazumi in pravili igre vred.

Župan je sicer glasovanje o kadrovske zadevah srečno spravil pod svojo streho, so se pa že nakazovale muke in težave zanj in njegovo svetniško skupino. Predvi-

deno je bilo glasovanje o draveljskih blokih, na to točko dnevnega reda pa je bilo vloženi polducata dopolnil, skupno delo svetnika zelenih Mihe Jazbinške in svetnika SD Gregorja Isteniča. Še pred obravnavo sta iz svetniške skupine SDS prišli dve vprašanji. Prvo, kje je prometna študija za navedeno območje, ki je večina svetnikov sploh še ni videla, in drugo, kaj meni župan na mnenje Kosove protikorupcijske komisije. Člani SDS namreč pravijo, da je komisija prodajo občinske zemlje po dva evra za kvadratni meter graditelju blokov v Dravljah ocenila kot sum korupcije. SDS je predlagala, da se glasovanje prestavi, dokler oba dokumenta ne bosta predstavljena.

Po četrtturnem odmoru je župan vehementno zatrdil, da je prometna študija na voljo v enem od mestnih uradov, kjer si jo lahko vsak ogleda, poročila protikorupcijske komisije pa da sploh ni videl, kar je sprožilo nejevero in celo smeh med opozicijo. S pomočjo glasovalne večine je izsilil nadaljevanje seje.

Na županovo priporočilo je svet glasoval proti Jazbinškovim in Isteničevim dopolnilom. Večina, dvaindvajset, je bila z Liste Zorana Jankovića. Le-ta ima triindvajset svetnikov v petinštiridesetčlanskem svetu, le da je bila ena članica z njegove liste odsotna. Vse bolj jasno je postajalo, da župana podpira le poslušna četica palčkov, ki jim mora pred glasovanjem župan posebej povedati, kako naj glasujejo, da ne bi zablodili. Pred glasovanjem o točki kot celoti je

iz poslanske skupine SDS svetnik Peter Sušnik glasovanje označil kot farso. Zavrtnjena dopolnila so bila pred tem soglasno sprejeta v odboru za urbanizem mestnega sveta. Odboru predseduje prof. dr. Koželj, ki naj bi bil kot univerzitetni profesor velika avtoriteta na tem področju. A potreben je bil le namig župana in Koželj, sicer član županove liste, je glasoval proti tistemu, kar je sam sprejel. V isti poslanski skupini so tudi

izjavili, da pogled na prometno študijo, ki so jo medtem pridobili ter jo je, mimogrede naročil in plačal investitor blokov, kaže, da bo graditev stolpnic pripeljala do prometnega kaosa na omenjenem območju. Ne glede na to, da celo naročena študija predvideva kaos, župana in njegovih urbanistov to niti najmanj ne moti. SDS je napovedala, da bo absolutno proti in da v farsi nima namena sodelovati. Nasprotovanje

sklepu so napovedali tudi v SD, DeSUS, svetnik zelenih Jazbinšek in samostojni svetnik Kopač. Pridružila se je še NSi, ki meni, da je nesmiselno posiljevati tisoče tamkajšnjih stanovalcev z nečim, čemur nasprotujejo. Prof. dr. Koželj je momljaljoče poskušal razložiti, zakaj je glasoval po županovem nasvetu, a njegovo momljanje je izpadlo prav patetično, niti po naključju pa ne na ravni avtoritete, kakršna naj bi bil.

Na predlog poslanske skupine SDS je bila pred glasovanjem znova preverjena sklepčnost, svojo udeležbo pa je potrdilo le dvaindvajset županovih mož in žena. Župan je ponovil glasovanje o navzočnosti in streljal z očmi po svetnikih levih strank, a spet je navzočnost potrdilo le dvaindvajset njegovih ovčic. Petnajstminutni odmor, ki ga je odredil Janković, ni prinesel spremembe ali pač – skoraj vsi opozicijski svetniki so zapustili dvorano. Županu je z drvarjenjem po mestnem svetu končno uspelo proti sebi združiti vso opozicijo tako z leve kot z desne, zato je bila seja prekinjena zaradi nesklepčnosti in predstavljena na prihodnje leto. Vse bolj se zdi, da se je župan s svojim načinom vodenja mesta priskutil celo svojim naravnim zaveznikom na levici, in to ne le v mestnem svetu. Eden od zadovoljnih Draveljčanov se je namreč med odhodom pridušal, da je volil Listo Zorana Jankovića in celo prepričeval znanca, naj volijo zanj. Zatrjeval je, da je to storil prvič, zadnjič in nikoli več. ■

Ljubljanski župan Zoran Janković

V ponedeljek je Zoran Janković v mestnem svetu dobil zausnično.

Pred vrati pekla

Aleksander Škorc

Prvi minister Borut pravi, da bo vztrajal pri svoji politiki, dokler bo imel podporo ljudstva. V isti sapi ugotavlja, da je ta čas najbolj osovraženi politik, kar bi pomenilo, da podpore ljudstva nima več. A ob tem se prevarantsko nasmiha, kar pomeni, da misli, da je še vedno skrajno popularen, in tako so njegove lažnive besede namenjene zgolj zavajanju ljudstva. A prišel bo čas, ko bo smel v polni meri izkusiti, kaj pomeni biti osovražen.

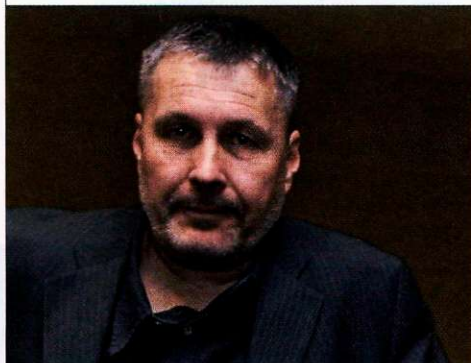
DT pa pravi: "Nisem vedel, da sem vedel, da sem se med potjo v Sarajevo okopal na letalu in zadremal v udobni postelji. Čudil sem se sicer, zakaj so v Bosni vsi govorili: "Jao, što ovaj čovjek fino miriše." Stvar bom seveda raziskal in tiste, ki so mi svetovali, naj se povaljam v najfinejših švicarskih dišavah, pa mi tega niso povedali, bom nemudoma odpustil. Kar se pa tiče poti v ZDA, sploh ne drži, da je bil hotel razkošen. Kolikor vem, je šlo za skromen vojaški hotel. Zakaj bi bil sicer poln uniformirancev?! Celo potovalke so nam nosili in zajtrk stregli ljudje v uniformah. Torej?! Da smo potrošili ogromno za telefone, je pa čisto natolcevanje, ker v današnjih časih je vredno razmišljati o toliko pomembnih stvareh, da človek za telefon sploh nima časa. Jasno pa je, da sem jaz na svetu zato, da razmišljam. Nekoč bom morda celo objavil knjigo z rezultati razmišljanj in potem boste vsi padli dol. Navdušeni narod mi bo kupil ladjo, jo zasidral v Bohinju in tako mimogrede rešil še vprašanje rezidence. Pri vsem gre očitno za zaroto nekaterih krogov, ki mi zamerijo, ker nisem hotel postati generalni sekretar OZN ... Kako, seveda bi lahko postal, a nisem hotel ... Zato vendar, ker so Američani oklestili sredstva za reprezentanco ... Seveda je pomembno. Neprimerno dehteč in lačen pač ne bi mogel razmišljati o pomembnih problemih človeštva!"

Sicer sem se namenil povedati kaj o slovenskih prevarantih, lažnivcih, a smola, nihče od naštetih "biserov naroda" mi ne pade na pamet. Ko človek enkrat začne varati, najprej pade v kolesje laži. Laž danes zahteva dve laži jutri in štiri pojutrišnjem. Ena prevara zahteva drugo in ni dolgo, ko laž postane nepogrešljiva "vrednota" slehernega, ki si je upal brez zadržkov spustiti po spolzkem bregu človeških prevar, na katerem ne prime nobena zavora in se konča pred peklenskimi vrati. Potem sledi veliko kričanja in joka. Neupravičenega in povsem nepotrebnege. Rešitve ni.

H-umor

»Ali bodo zdaj ti junaki predlagali, da naj za pospeševanje povpraševanja razdelimo zastoj denar Nemcem in Avstrijcem, da bodo lahko ti kupovali naše proizvode?«

(Ekonomist Mičo Mrkaič ni navdušen nad denarnimi donacijami, ki naj bi blažile učinke gospodarske krize.)

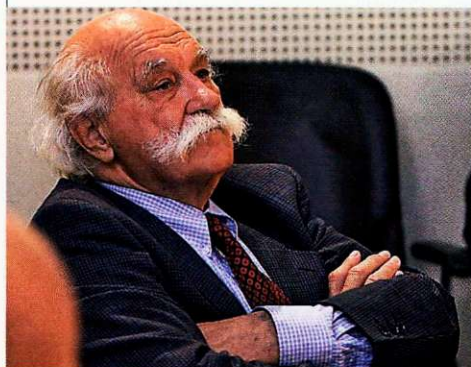

»Zaradi bolezni ga namreč dopoldne v vlogi obtoženca ni bilo na celjsko sodišče, zato si res ni mogel privoščiti, da bi se popoldne smukal blizu mega jošk La Toye.«

(Novinar Bojan Požar pojasnjuje, zakaj je moral celjski župan Bojan Šrot odpovedati govor na odprtju erotičnega sejma in vibrator-šova v Celju.)

»Ko so politiki zakrivali državni zločin, je ona šele plesala na maturantskem plesu. Ko so njeni starejši politični kolegi strahopetno prikrivali greh in puščali ljudi v nesreči, je ona še študirala pravo, ki ga zdaj še kako potrebuje.«

(Kolumnistka Tanja Lesničar Pučko je prepričana, da bo zaradi problema izbrisanih Katarina Kresal postala nova Ivana Orleanska.)

»Kralji in cesarji imajo svoje dvorne norce. Zakaj pa še Pahor ne bi imel svojega?«

(Predsednik zveze borcev Janez Stanovnik ima zaradi afere Rupel občutek, da je Borut Pahor najmanj kralj.)

»Nekatere ljudi opravičila bolj bolijo kot surove besede.«

(Premier Borut Pahor razkriva alergijo koalicijskih partnerjev na pravila lepega vedenja.)

»Saj ne bodo šli nad Kabul!«

(Nekdanji minister za obrambo ter sedanj minister za okolje in prostor Karl Erjavec razlaga, zakaj oklepniki, ki jih je naročilo ministrstvo za obrambo, ne potrebujejo najmodernejše oborožitve.)

»Ustavno sodišče potrebuje operacijo, ne le aspirin v obliki zakonske novele.«

(Pravnik in nekdanji poslanec Marko Pavliha bi ustavno sodišče uredil kar z novim zakonom.)

»Če je tako, se ti opravičujemo, če pa ni, mislimo, da je položaj zrel za tvoj odstop.«

(Marko Grandovec v imenu občinskega odbora SD Trebnje poziva predsednika stranke Boruta Pahorja, naj se opredeli o tem, ali je SD morda na skrivaj spremenila svoj program.)

»Nisem član SD, ampak sem vas volil že cela desetletja, zdaj pa je temu konec – nikoli več!«

(Peter Pivačič se je zaradi Pahorjeve samovolje odločil, da ne bo več podpiral komunistične partije oziroma njenih derivatov. Treba bo poiskati nove »zdrave sile«.)

»Ob nizkih cenah goriv, ki naj bi še padle, ima človek občutek, da mu na pol zastoj nafte v avto teče izpod samih jaslic.«

(Miha Šalehar ima glede na predbožična »darila«, kot so poceni naftni derivati, občutek, da prihodnost le ni tako črna, kot jo napovedujejo.)

Kosmina obvladuje zadeve

Lastniki Istrabenza na skupščini pretekli teden niso podprli nobenega sklepa, ki ga je predlagala družba Petrol. Skupščina je s približno 51 odstotki glasov zavrnila predlog za imenovanje posebnega revizorja, podprla pa ni niti imenovanja novih nadzornikov. Petrol, s tretjino delnic največji posamični lastnik Istrabenza, je namreč predlagal, da se odpokliče nadzorni svet Istrabenza, ki se mu mandat izteče 29. maja 2009, in se med nadzornike imenuje pet zaposlenih na Petrolu, poleg njih pa še predstavnik malih delničarjev. S tem naj bi zamenjali vse zdajšnje predstavnike kapitala v nadzornem svetu, in sicer Janika Kosmino, Tomaža Toplaka, Damjana Mihevcva, Bojana Korsiko in Antona Turnška. Petrol je za svoj predlog dobil nekaj več kot 48-odstotno podporo, za zamenjavo nadzornikov pa bi potreboval dvetretjinsko večino. Petrol je nato z novim predlogom poskusil, da bi skupščina potrdila vsaj dva nova člana, a mu niti to ni uspelo. Preostali delničarji Istrabenza niso podprli niti Petrolovega predloga za posebno revizijo v družbi, ki bi

pregledala posle pri prodaji delnic Maksime, nakup delnic Droge Kolinske in nakup delnic Petrola. Očitno je, da so vsi drugi lastniki nasledli predsedniku uprave Istrabenza Igorju Bavčarju in prvemu nadzorniku Janku Kosmini, članu Kučanovega Forumu 21, da revizija ni potrebna, saj naj bi družba poslovala gospodarno in v skladu z zakoni. Dodajmo, da je Istrabenz globoko zabredel, saj naj bi njegovi dolgovi že presejali vrednost premoženja. Ker Petrolu ni uspelo z nobenim predlogom na skupščini, je dejstvo, da posli Istrabenza ne bodo nikoli razčiščeni. Glede na kadrovske cunami je namreč na dlani, da bo Pahorjeva vlada kmalu dosegla tudi to, da bodo zamenjali Marka Kryžanovskega in druge člane uprave Petrola, kar pomeni, da bodo vsa dejanja v Istrabenzu ostala za vedno skrita. Če se bo Istrabenz izvlekel iz godlje, bo to na račun bančnih posojil, za vračilo katerih bo jamčila država, torej vsi davkoplačevalci. V. K.

Nekateri posli ne bodo nikoli razkriti.

Jankovičeva diktatura tudi v medijih

Da bo Ljubljančane po izvolitvi Zorana Jankovića za župana pošteno bolela glava, smo lahko pričakovali, seveda pa ne v tolikšni meri, kot se kaže sedaj, dve leti po volitvah. Spomnimo se, da je lista Zorana Jankovića na volitvah v mestni svet dobila absolutno večino v ljubljanskem mestnem svetu, kar je seveda samo utrdilo županovo absolutno oblast. Nič nenavadnega torej, da v mestnem svetu, kot opozarjajo nekateri opozicijski svetniki, ni parlamentarne demokracije, dialoga in diskusije ter možnosti soočanja različnih mnenj. Tako svetniška skupina SDS opozarja, da je mestni svet »izgubil vsak pomen, saj v njem praktično ne moremo povedati, kaj želimo, s čim se strinjamo in čemu nasprotujemo«. V izjavi je med drugim zapisano, da župan Zoran Jankovič gradi lik in podobo mesta tako, da »ruši našo

kulturno dediščino in na njeno mesto vriva megalomanske projekte, ki niso nič drugega kot dobičkonosni posel z zemljišči«. »Občina se je žal pred našimi očmi zreducirala na eno samo veliko nepremičninsko podjetje,« so prepričani mestni svetniki iz vrst SDS, ki dodajajo, da je glavno geslo vladarja prestolnice: Občina, to sem jaz.

Zanimivo je sicer, da je ljubljanska SDS omenjena stališča izrazila v izjavi o delovanju svoje svetniške skupine. Izjava naj bi bila objavljena v glasilu Ljubljana, vendar je urednica glasila zavrnila objavo, češ da poročilo ni naloga svetniške skupine, da bi ocenjevala županovo delo in svojo politično opredelitev do sedanje

Zoran Jankovič vlada slovenski prestolnici s čedalje tršo roko.

Modrost tedna

»Danes se v Sloveniji skuša uveljaviti prepričanje, da so človekove pravice v domeni leve, da je leva politična opcija tista, ki človekove pravice pozna in varuje, desnica pa kot da je tista, ki jih ne spoštuje.«

(Poslanka SDS Eva Irgl)

»Svoboda govora je izredno pomembna in je za demokracijo nepogrešljiv pogoj. Toda ločnica med utemeljeno svobodo izražanja mnenj in njeno zlorabljeno obliko širjenja laži in obrekovanja pri nas marsikomu ni jasna, najmanj pa lastnikom medijskega monopola, ker jim to očitno pride prav, saj so v sodobnem svetu javna glasila najmočnejše politično orodje.«

(Celjski škof Anton Stres)

Afo rizmi

- Samo na začetku se nam življenje zdi preprosto, omejenost je velikokrat neomejena.
- Hotel je prodati svoje prepričanje, pa ni našel kupca.
- V diktaturi odločajo najslabši, ker jih zanima samo preživetje.
- Marsikateri ekonomist se bolj spozna na denar kot na finance.
- Čim krajši je aforizem, tem dlje ga moraš brati.

Žarko Petan

programske koalicije, pač pa samo delo svetniške skupine. Pri tem je tudi zapisala, da so v SDS za župana »pri vsej njegovi človeški odprtosti našli samo diskvalifikacije«. V imenu SDS je Dimitrij Kovačič odgovoril, da prispevka svetniške skupine, ki v pomanjkanju demokratičnega duha v MOL ne more uresničevati svojih programskih ciljev, ne namerava spreminjati, saj bi »v nasprotnem primeru pisal le leporečje, ki bi se sicer lepo vkomponiralo v idilčno podobo mestne občine, kot jo prikazujete v vašem glasilu, z realnostjo pa ne bi imelo nikakršne zveze«. Hkrati je izrazil obžalovanje, da pri vsej županovi človeški odprtosti, ki jo omenja urednica, ne zmorejo urejati glasila brez cenzure. G. B.

SDS kritična do kadrovanja nove vlade

V petek se je prvič po volitvah sešel svet Slovenske demokratske stranke. Razpravljali so o aktualnem političnem dogajanju, gospodarski krizi, odnosih s Hrvaško in načrtih za prihodnost.

Glavna beseda je tekla o kadrovskih čistkah nove vlade, pri čemer gre za izrecno nasprotje med besedami in dejanji. »Če nekdo namerava zamenjati vse živo, in to že v prvih tednih, potem mu ni treba pred volitvami govoriti, da bo delal drugače in da ne bo menjav pod nivojem državnih sekretarjev,« je ob robu sveta SDS dejal predsednik stranke Janez Janša. Med kadrovskimi potezami nove vlade je Janša izpostavil menjave v nadzornih svetih Kada in Soda. V nobenem od teh dveh primerov po njegovo ni potrebe, da njune člane menjajo nekaj tednov pred iztekom mandata. Vlada ima po Janševih besedah sicer pravico, da tam, kjer prevzema odgovornost, imenuje ljudi, za katere meni, da bodo to odgovornost lahko izpolnjevali, vendar pa je vprašanje, koliko odgovornosti za delovanje obeh skladov dejansko prevzema

V največji opozicijski stranki opozarjajo na kadrovanje.

vlada. Nadzorniki v omenjenih skladih za svoje delo namreč odgovarjajo neposredno na podlagi same zakonodaje,« je dejal Janša. Imenovanje Dimitrija Rupla za posebnega odposlanca premierja Boruta Pahorja za zunanje zadeve in Matjaža Šinkovca za posebnega odposlanca za kandidaturu Slovenije kot nestalne članice varnostnega sveta Združenih narodov, pa Janša vidi le kot zamegljevanje kadrovskih zamenjav. Z njunim imenovanjem se »v javnosti ustvarja vtis, kot da bi vlada imenovala ljudi iz prejšnje sestave, v resnici pa jih pospešeno menja,« je dejal Janša in dodal, da gre pri obeh

funkcijah le za uradniški mesti. Predsednik SDS se je dotaknil tudi odnosov s Hrvaško in dejal, da ne izključuje možnosti referenduma o vstopu naše južne sosede v Evropsko unijo.

Po besedah predsednika sveta SDS Branka Grimsa so člani sveta na seji med drugimi obravnavali vprašanje ohranitve hitrega gospodarskega razvoja, ki ga je Slovenija dosegla v minulem mandatu. V zvezi s tem so po njegovih besedah člani »z razočaranjem ugotovili, da se vladajoča koalicija ukvarja predvsem s kadrovanjem, medtem pa pogrešajo jasen razvojni koncept, ki bi omogočil, da se ohrani dosežena visoka gospodarskega rast iz minulega obdobja«. V SDS po njegovih besedah čakajo, da bo minilo sto dni, v tem času pa pričakujejo, da bo koalicija predstavila konsistenten sistem korakov in rešitev, ki bodo omogočile, da se krepi gospodarska rast in ohrani vse, kar je bilo doseženo v prejšnjem mandatu. V stranki nameravajo v prihodnje največ pozornosti posvetiti rednemu kongresu stranke maja prihodnje leto in volitvam v evropski parlament, kjer se bo znova izmerila »teža« slovenskih političnih strank. M. B.

Razstava o dveh politikih

V Muzeju novejšje zgodovine Slovenije so odprli razstavo s fotografijami in kipoma slovenskih politikov Jožeta Pučnika in Janeza Drnovška. Kipa sta po besedah direktorja muzeja in pobudnika razstave Jožeta Dežmana sprožila »javno nelagodje«. Izhodišče razstave sta Pučnikov kip Metoda Frlica iz leta 2007 in Drnovškov kip Mirsada Begića iz letošnjega leta, ki sta bila za nekatere ljudi »nebodigatreba«, je za STA pojasnil Dežman. Slovenska politika po njegovem mnenju kaže »slabo sposobnost spoštovanja spomina na svoj poklicni krog«. Kot je spomnil v nagovoru ob odprtju razstave, je bil Pučnikov kip zaradi »nelagodja v vladnih krogih okrog upodobitve« umaknjen z razstave Enotni v zmagi v preteklem letu. Ob tem je ljubljanski župan Zoran Jankovič iz ljubljanskega gradu »vrgel kar celo razstavo«, a je bilo temu dogodku »v medijski percepciji posvečeno veliko manj pozornosti kot pa samemu kipu«, je dodal Dežman. Pri Drnovškovem kipu, katerega bronasti ulitek stoji v Zagorju, se po Dežmanovih besedah pojavlja vprašanje, »ali je bil naročnik pravi, ali je občina Zagorje tisti naročnik, ki bi kipu lahko zagotovil mirno pot v javnost«. O polemikah v zvezi z Drnovškovo družino pa je dejal, da je »vsako manipuliranje s tem, kaj bi družina hotela ali ne bi hotela, povsem nepotrebno izogibanje temeljnemu problemu«, in sicer, »ali bomo vzpostavili spodobno kulturo javnega spomina, ki bo slovenski umetnosti dala priložnost, da uveljavi svojo interpretacijo«. Pri tem je treba dodati, da je Drnovškov kip spodoben, medtem ko je Pučnikov nenavaden in za marsikoga povsem neprimeren. M. B.

Odprtje razstave, ki ponuja sporni kip

Konferenca v Poznanju

Romana Jordan Cizelj je skupaj z italijanskim kolegom Guidom Sacconi-jem vodila delegacijo evropskega parlamenta na Mednarodni konferenci o podnebnih spremembah, ki je dva tedna potekala pod okriljem Združenih narodov v Poznanju na Poljskem. Delegacija EP

Evropska poslanka Romana Jordan Cizelj

je na konferenci sodelovala zato, da bi razložila stališča Evropske unije in jim izrazila podporo, predstavila rezultate dela začasnega odbora za podnebne spremembe in izsledke pogajanj o okoljsko-energetskem svežnju ter razvijala mednarodne stike s parlamentarci vsega sveta. Predvsem pa je delegacija EP želela pomagati pri sklenitvi ambicioznega mednarodnega sporazuma o podnebnih spremembah prihodnje leto v Kopenhagnu. Jordan Cizljeva je ob tem dejala: »Razvite države in države v razvoju imajo različne odgovornosti in različne možnosti za ukrepanje na področju podnebnih sprememb in so vse del tega procesa. Zato je dogovor o začetku delovanja posebnega sklada, iz katerega bodo države v razvoju lahko črpale denar za prilaganje podnebnim spremembam, poleg doseženega soglasja o programu dela do konference COP15 v Kopenhagnu in potrditve zavez zmanjšanja emisij razvitih držav po letu 2012 eden glavnih dosežkov letošnjih pogajanj v Poznanju.« L. K.

Novi minister že kaže zobe

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Ideologija in postopek Bitka za Novo univerzo ni samo bitka za to, ali bo Slovenija dobila še eno univerzo, pač pa tudi bitka med dvema svetovnjima nazoroma – na eni strani kroga ljudi okoli Petra Jambreka, na drugi ljudi, ki so krojili šolstvo v nekdanjem totalitarnem sistemu. Prvi si prizadevajo za odprt šolski prostor z več konkurence med obstoječimi, največkrat okostenelimi univerzami, drugi bi radi precej očitno ohranili svoj monopol na področju visokega šolstva in ideologije ter zatrli vsakršno konkurenco. Očitno je, da jim je pri tem priskočila na pomoč politika, zbrana okoli strank naslednic nekdanje ene in edine monopolne stranke.

Zgodba se je začela septembra letos, ko je svet za akreditacijo pri svetu za visoko šolstvo dal pozitivno strokovno mnenje k ustanovitvi zasebne Nove univerze. Odločitev je bila resda tesna, saj je zanjo glasovalo pet članov, proti pa so bili trije, a v demokraciji pač odloča večina, pa naj je še tako tesna. Ker je strokovni svet po zakonu edini pristojen strokovno odločiti o tem, ali neka ustanova izpolnjuje pogoje za to, da postane univerza, njegovo soglasje pa je glavni pogoj za njeno ustanovitev, je bilo pričakovati, da bo njena formalna ustanovitev potekala brez težav, vendar ni bilo tako. Na odločitev sveta so se pritožili rektorji treh univerz – rektorica ljubljanske univerze Andreja Kocijančič, rektor mariborske univerze Ivan Rozman in rektor primorske univerze Rado Bohinc. Ker pa druge stranke v tem primeru niso stranke v postopku, svet njihove pritožbe ni obravnaval, ampak jo je ministrstvo za visoko šolstvo, potem ko je, kot je nedavno povedala nekdanja ministrica Mojca Kucler Dolinar, Nova univerza predložila vso potrebno dokumentacijo, vpisalo v razvid visokošolskih zavodov, kar pomeni, da je univerza tudi formalnopravno ustanovljena in lahko začne delovati. No, tako bi bilo, če ne bi bile vmes volitve in če ne bi minister za visoko šolstvo postal Gregor Golobič. Ta je, potem ko je zasedel ministrski stolček, javno izpostavil domnevno sporen vpis Nove univerze v razvid visokošolskih zavodov, pretekli teden pa mu je sledila še Pahorjeva vlada in sprejela sklep, s katerim bo na upravnem sodišču vložila tožbo zoper sklep o vpisu v razvid in poskušala doseči njegovo razveljavitev.

Politično ozadje Razlog, s katerim Pahorjeva vlada razlaga domnevno spornost vpisa, se zdi skrajno banalen. Vlada namreč zagovarja stališče, da bi moral svet za akreditacijo, še preden je ministrstvo Novo univerzo vpisalo v razvid, odločiti o pritožbi treh univerz, pa čeprav te sploh niso stranke v postopku. To je približno tako, kot če bi denimo trije trgovci vložili ugovor zoper odločitev države, da dovoli na slovenski trg priti še enemu trgovcu, država pa bi jim nato ugodila, čeprav je jasno, da se omenjeni trgovci bojijo predvsem konkurence. Razlog, ki ga je ob odločitvi, da vložijo tožbo zoper omenjeni akt, navedla vlada, ima očitno ideološko ozadje. Znano je namreč, da je eden od ustanoviteljev Nove univerze nekdanji predsednik Zbora za republiko, ki je pred volitvami javno podprl vlado Janeza Janše, medtem ko je pravi razlog znana politična pripadnost nasprotnikov Nove univerze; Andreja Kocijančič je žena nekdanjega predsednika SD Janeza Kocijančiča, Rado

Minister za visoko šolstvo in znanost Gregor Golobič želi s trdo roko zatreti Novo univerzo.

Nova univerza s sedežem na Brdu pri Kranju je peta univerza v državi, ker pa so med njenimi ustanovitelji ljudje, ki niso po volji Pahorju in Golobiču, jo vlada poskuša zatreti.

Bohinc je nekdanji minister SD za notranje zadeve in vidni član SD, Golobič pa član nekdanje LDS in ustanovitelj Zaresa, stranke, sestavljene večinoma iz odpadniških članov LDS.

Šikaniranje uslužbenke Na politično ozadje pa kaže tudi odnos, ki naj bi ga do Nataše Furman, uslužbenke ministrstva za visoko šolstvo, ki je vodila postopek vpisa Nove univerze v register, imel generalni sekretar na ministrstvu Martin Plut. Njegov odnos do podrejene uslužbenke je pretekli teden v javnem pismu razkril Miha Pogačnik, eden od ustanoviteljev univerze. Zapisal je, da je Plut med drugim uslužbenki naročil, naj mu do naslednjega dne do 12. ure pripravi poročilo o tem, kdo je vplival nanjo, s kom je govorila, kaj vse je upoštevala v postopku in tudi to, koga je poznala, da je prišla v službo na ministrstvo. Plut se je po tem razkritju zavil v molk, Furmanova pa je dejala, da bo najprej počakala, kako bo ukrepal Golobič, nato pa se bo odločala naprej. Čeprav naj bi bil Plut nekdanji kader Jureta Zupana (nekdanjega ministra iz vrst NSi), se je očitno precej dobro podredil novi metli na ministrstvu.

Kar se Janezek nauči ...

Petra Janša

Se še spomnite, kako so med volilno kampanjo aktualnega predsednika Danila Türka njegovi predlagatelji skušali prikazati kot političnega novinca?

Res da še ne štejem toliko let, da bi se spomnila sodelovanja predsednika Türka med letoma 1974 in 1985 z nekdanjo funkcionarko komunističnega režima Vido Tomšič, rojeno Bernot, se pa zato bolje spomnim časov izpred dvajsetih let, ko si je Slovenija utirala pot v demokratično prihodnost in se osvobajala spon komunističnega režima. Toda Türkovega imena se med borci za demokracijo v času osamosvajanja od rajnke SFRJ ne spomnim. In da me spomin ne vara, sta mi med lansko predsedniško volilno kampanjo potrdila takratni kandidat Lojze Peterle kot tudi sporočilo zunanjega ministrstva, ki ga je vodil zunanji minister Dimitrij Rupel, v katerem je pisalo, »da je Türk v času osamosvajanja Slovenije leta 1991 v komisiji (ZN, op. p.) za človekove pravice še vedno zastopal Jugoslavijo«.

A naj se vrnem k Vidi Tomšič, o kateri sem se morala nekoč učiti, da je bila »narodna heroina«, danes pa vem, da je sodelovala v vseh pomembnejših organih KPS, s tem pa je bila tudi neposredno odgovorna za izvajanje krvave komunistične revolucije. In kot je v svojih spomnih zapisala Angela Vode, naj bi jo bila Vida Tomšič na osebni ravni izdala, poleg tega pa je pozivala k ovadustvu. A za svoje predano delo v komunistični partiji si je Tomšičeva leta 1960 »prislužila« 7-sobno stanovanje s kabinetom v šestem nadstropju na Valvazorjevi 3, tik nad stanovanjem Mitje Ribičiča, poleg tega pa njeno ime še kar nekajkrat zasledimo v Dokumentih o privilegijih političnih in državnih funkcionarjev v Sloveniji v obdobju socializma. Med drugim je bila kot pomembna politična funkcionarka deležna posebne zdravstvene oskrbe, imela je po dva sedeža v Operi in Drami, bila je na seznamu funkcionarjev za letovanje na Brionih in v gorskih letoviščih, udeleževala pa se je tudi vseh slavnostnih večerij, ki jih je prirejalo takratno komunistično vodstvo.

In zakaj omenjam privilegije omenjene gospe v času socializma? Glede na to, da je naš predsednik Türk nekoč v intervjuju za Dnevnik dejal, da je še danes zadovoljen in ponosen na omenjeno enajstletno sodelovanje z Vido Tomšič in da si je takrat pridobil določena spoznanja, ki mu koristijo še danes, srčno upam, da ta spoznanja niso prav politični privilegiji, ki se kažejo v bajno dragih letalskih potovanjih, ko je morala država za njegov polet v BiH odšteti kar 89.000 evrov davkoplačevalskega denarja. Slovenski odgovor namreč pravi: Kar se Janezek nauči, to Janez zna.

Manjšina, denar, zastava

Lucija Kavčič

Dokler Berlusconi je obljuba ne bo udejanjena, bo ostala slaba tolažba. Z zaskrbljenostjo pa navdajajo dogodki okoli slovenske tribarvnice.

Slovenska manjšina v Italiji v tem času bije težak boj proti krčenju finančnih sredstev v sklopu Berlusconijevega varčevalnega zakona. Dopolnilo slovenske senatorke Tamare Blažina iz Demokratske stranke, s katerim bi ohranili priliv sredstev za manjšino v dosednji višini, je senat zavrnil. Vrhovi dežele Furlanije - Julijske krajine (FJK) sicer obljublajo, da v pokrajinskih določilih ne bodo ničesar spreminjali, vendar pa ni predvideno, da bi FJK pokrila primanjkljaj, ki bi nastal, če bi prišlo do zmanjšanja sredstev na državni ravni.

Berlusconi je sicer premierju Pahorju obljubil, da bo za slovensko manjšino poskrbljeno, a kljub temu ostaja precej slab občutek! Vsi sicer obljublajo vse najboljše, ampak samo zato, da bi se čim prej znebili »sitnih« Slovencev, potem pa naredili po svoje. Skoraj ne dvomim, da gre pri krčenju finančnih sredstev za slovensko manjšino za namerno nagajanje, saj je vsota, ki bi jo država Italija prihranila pri Slovencih, skoraj zanemarljiva! Kljub temu slovenski manjšini ne privoščijo tega denarja, čeprav ta zanjo praktično pomeni obstoj njenih institucij!

Da gre pri tem za namerno striženje že tako oskubljenih peruti slovenske manjšine, je mogoče sklepati tudi po aferi, ki se je zgodila v zamejstvu. Da so slovensko osnovno šolo v Barkovljah pri Trstu obiskali karabinjerji samo zato, ker so ob odprtju nove menze uporabili trak v barvah slovenske zastave, je milo rečeno nezaslišano! Še bolj nezaslišano pa je, da je italijanska stran dogodek označila za provokacijo. Kot pojasnjuje manjšinsko društvo Edinost, bi v skladu z odločbo italijanskega ustavnega sodišča in deželnega zakona Furlanije - Julijske krajine iz leta 2001 pred javnimi poslopji v občinah z manjšino morale vihrati tudi zastave manjšine. Tako tržaška občina pravzaprav že vrsto let krši zakon. In močno dvomim, da se bo slovenski osnovni šoli v Barkovljah zaradi poseganja v njene pravice kdor koli opravičil.

Toda še bolj kot sam incident me pravzaprav skrbi, da mnogi Slovenci v Italiji še vedno ne poznajo svojih pravic. Ravnateljica osnovne šole Frana Saleškega Finžgarja je namreč dejala, da so uporabili trak v barvah slovenske zastave le zato, ker občina ni prikrbela traku v italijanskih barvah. Ali pa jo je bilo dejansko strah? Tolažim se, da je tako odgovorila le zato, ker je morala odgovoriti na hitro in je raje odgovorila zvito.

Čevlji in visoko šolstvo

Dr. Matej Makarovič

Začnimo s povsem izmišljeno zgodnico. Zamislimo si, da neke daleč obstaja država, ki se imenuje Monopolija. V njej imajo kar štiri podjetja, ki izdelujejo čevlje. Ko državljani te države kupuje čevlje, lahko svobodno izbira med čevlji, ki jih izdelujejo ta štiri podjetja. Čevljev namreč ne uvažajo. Če hoče prebivalec kupiti čevlje, ki jih ne izdeluje nobeno od teh štirih podjetij, jih gre lahko kupit v tujino, vendar to ni tako preprosto.

Da bi namreč lahko čevlje uporabljal v Monopoliji, mora po nakupu pridobiti uradno potrdilo, da so v Monopoliji res uporabni, sicer jih pač ne more in ne sme uporabljati. Da bi pridobil to potrdilo, se mora obrniti na pristojno monopolijsko ministrstvo, to pa njegovo vlogo nato usmeri na eno od štirih monopolijskih čevljarstev. Čevljarstvo nato odloči, ali so v tujini kupljeni čevlji res tako dobri, kot bi bili, če bi jih izdelalo domače podjetje. Na tej podlagi se podjetje po svoji lastni modrosti odloči, ali bo v tujino kupljene čevlje uradno nostrificiralo in tako njihovemu kupcu dovolilo, da jih uporablja v Monopoliji, ali pa ne.

In če hoče v Monopoliji kdo celo izdelovati čevlje neodvisno od štirih čevljarstev? Ta možnost je seveda predvidena, zato imajo v Monopoliji neodvisni Svet za visoko čevljarstvo, ki na svojem akreditacijskem senatu presoja, ali se lahko še komu dodeli čevljarstvena akreditacija in se mu tako dovoli, da začne izdelovati in prodajati čevlje. Ker se na čevlje v Monopoliji resnično spoznajo le tisti, ki so zaposleni v štirih obstoječih čevljarstvih, je razumljivo, da prav oni predstavljajo 90 odstotkov članstva v Svetu za visoko čevljarstvo in njegovem akreditacijskem senatu. Ti potem ob vsakem novem predlogu za kakšno novo čevljarstvo podjetje odločajo, ali želijo več konkurence svojemu lastnemu čevljarstvu podjetju ali ne.

Nekega dne pa se je zgodil pravi škandal. Nekaj zaposlenih v štirih čevljarstvih je na čevljarstvenem akreditacijskem senatu glasovalo v nasprotju z modro presojo svojih direktorjev. Zaradi te strašne pomote je dobilo čevljarstvo akreditacijo še peto podjetje. Pobesnili štirje direktorji so se na tak škandalozni sklep, ko so njihovi zaposleni v neodvisnem Svetu za visoko čevljarstvo glasovali v nasprotju z njihovimi na-

vodili, pritožili, saj so presodili, da imajo močan pravni interes, da branijo svoj čevljarstveni monopol. Če so nekateri člani v Svetu za visoko čevljarstvo odločili v nasprotju z željami svojih direktorjev, lahko to pomeni le eno: da niso bili resnično neodvisni, kot bi morali biti, kajti če bi bili resnično neodvisni, bi vendar morali ubogati svoje direktorje! Zgrožen je bil tudi največji del svobodnih monopolijskih medijev, pristojni minister za visoko čevljarstvo pa je sprožil tožbo proti lastnemu ministrstvu, ker norosti z ustanovitvijo petega čevljarstva ni že v kali zatrla. Da namreč zdaj poleg štirih svoje čevlje ponuja še peto podjetje, je v očitnem nasprotju z javnim interesom, saj imajo državljani Monopolije pravico, da izbirajo samo med štirimi vrstami čevljev, če pa jim je poleg tega ponujena še peta vrsta, pomeni to hudo kršitev njihovih temeljnih pravic. Čevljev petega podjetja sicer res ni treba nikomur kupiti, če si jih ne želi, pa vendar že sam njegov obstoj po prepričanju štirih direktorjev predstavlja nedopustno žalitev za celotno monopolijsko čevljarstvo.

V resnični Sloveniji seveda nimamo takšnih norosti s čevlji. Imamo pa visoko šolstvo, univerze, nostrifikacije, akreditacije, študijske programe, Novo univerzo in pobesnele (di)rektorje.

V resnični Sloveniji seveda nimamo takšnih norosti s čevlji. Imamo pa visoko šolstvo, univerze, nostrifikacije, akreditacije, študijske programe, Novo univerzo in pobesnele (di)rektorje. Z zdaj bo seveda sledila vsesplošna zgroženost, da univerze primerjam s čevljarstvom, študij s čevlji in študente z njihovimi kupci. Primerjava je res neprimerna, kajti visokošolsko čudaštvo v resnični Sloveniji je veliko bolj usodno od čevljarstvenega čudaštva v izmišljeni Monopoliji. Znanje je namreč strateško veliko pomembnejše od čevljev, pravica do izobraževanja in njegove svobodne izbire je veliko bolj odločilna od pravice do izbire in nakupa čevljev, monopol nad širjenjem znanja pa je veliko nevarnejši od monopola nad prodajo čevljev. ■

Vladne kadrovske lovke

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Jaka Vinšek/Bobo

Kot kaže, si je Pahorjeva vlada že v začetku svojega mandata zapravila tradicionalnih sto dni miru, k čemur najbolj pripomorejo obsežne kadrovske menjave. Kljub temu so mediji do nove vlade veliko bolj prizanesljivi kot do prejšnje.

Že v preteklih številkah Demokracije smo pisali o kadrovskem cunamiju, ki ga je najbolj simboliziral zaplet z razrešitvijo direktorja vladnega urada za komuniciranje (UKOM) Anžeta Logarja. Slednji pa je samo najbolj izpostavljeni člen v verigi kadrovskih zamenjav, pri čemer se je pokazala očitna neuskkljenost med predsednikom vlade Borutom Pahorjem in generalnim sekretarjem vlade Milanom M. Cviklom. Vse kaže, da k negiranju Pahorjevih obljub o nepolitičnem kadrovanju največ prispevajo prav njegovi koalicijski partnerji.

Zares politično kadrovanje v zvezi s kadrovskimi menjavami je zanimivo, da je SDS v četrtek, 11. decembra, na svoji spletni strani

objavila t. i. kadrovski števec in naštel 17 kadrovskih zamenjav z domnevno političnim ozadjem. Prva sta navedena nekdanji generalni sekretar DZ Lovro Lončar in nekdanji direktor UKOM Anže Logar. Zanimivo je, da je Lončarjeva naslednica Mojca Prelesnik ob prevzemu funkcije zelo pohvalila delo svojega predhodnika. Med zamenjanimi kadri so omenjeni tudi člani nadzornega sveta Eles Andrej Aplenc, Jure Čater, Leon Cizelj, Janez Horvat in Franc Lavrič, ki so bili razrešeni 4. decembra. Med

razrešenimi sta tudi dve generalni sekretarki na ministrstvih Vida Borovinšek (ministrstvo za gospodarstvo) in Elda Gregorič Rogelj (ministrstvo za notranje zadeve). Slednja je bila za generalno sekretarko imenovana julija 2005, Borovinškova pa konec aprila 2007. Podobna usoda je doletela tudi Alojza Durna, ki je bil generalni sekretar na ministrstvu za finance. Glede na to, da mandat generalnega sekretarja na ministrstvih traja pet let, je jasno, da ni šlo za običajne menjave, ni pa znano, ali je šlo za

sporazumno razrešitev. Znano pa je, da so mediji leta 2000 napadali Bajukovo vlado tudi zaradi rednih kadrovskih imenovanj (ko je nekaterim funkcionarjem potekel mandat in so bili zato imenovani novi), medtem ko je Janševa vlada doživljala napade, ker ni prišlo do vnovičnega imenovanja nekaterih direktorjev (npr. v Drami SNG, kjer je Janeza Pipana nasledil Ivo Ban). Spletna stran SDS med zamenjanimi kadri navaja še člane upravnega odbora Kapitalske družbe (KAD) Tomaža Rožna, Mateja Breznika in Tomaža Peršeta, člana skupščine KAD Jožeta Sečnika in Jerneja Pavlina ter predsednika nadzornega sveta KAD Borisa Zupančiča. Po seznamu sta bila razrešena tudi direktorja direktoriatov, in sicer Jožef Arzenšek, ki je bil v. d. generalnega

Pri kadrovskih potezah nove vlade gre, kot opozarja opozicija, za izrecno nasprotje med besedami in dejanji.

Golobičev Zares se je po pričakovanjih najtemeljiteje lotil kadrovskega čiščenja.

Je bilo imenovanje Dimitrija Rupla za Pahorjevega odposlanca le dimna zavesa?

direktorja direktorata za zdravstveno ekonomiko na ministrstvu za zdravje, in Igor Šalamun, generalni direktor direktorata za energijo na ministrstvu za gospodarstvo. Slednjega je nasledil Janez Kopač (Zares), ki je bil do nedavnega zaposlen v podjetju Ultra. Nekdanji poslanec LDS in kasnejši minister za okolje in prostor je letos kandidiral za poslanca na listi Zaresa, vendar ni bil izvoljen. To je le eden od dokazov, da se je Gregor Golobič, strankarski šef ministra za gospodarstvo Mateja Lahovnika in Janeza Kopača, političnega kadrovanja lotil najbolj z(Z)ares.

Dimna zavesa Na vprašljivost Pahorjevih obljub je nedavno opozoril predsednik opozicijske SDS Janez Janša, ki je ob robu seje sveta SDS dejal, da gre pri kadrovskih potezah nove vlade za izrecno nasprotje med besedami in dejanji. »Če nekdo namerava zamenjati vse živo, in to že v prvih tednih, potem mu ni treba pred volitvami govoriti, da bo delal drugače in da ne bo menjav pod nivojem državnih sekretarjev,« je dejal Janša in pri tem izpostavil menjave v nadzornih svetih Kada in Soda. Po njegovem mnenju v teh primerih ni potrebe, da njune člane menjajo nekaj te-

SDS je objavila seznam doslej zamenjanih uslužbencev in funkcionarjev.

dnov pred iztekom mandata. Vlada ima sicer pravico, da tam, kjer prevzema odgovornost, imenuje ljudi, za katere meni, da bodo to odgovornost lahko izpolnjevali, vendar

je po njegovem mnenju vprašanje, koliko odgovornosti za delovanje obeh skladov dejansko prevzema vlada. Nadzorniki v omenjenih skladih za svoje delo namreč odgovarjajo že neposredno na podlagi zakonodaje, meni Janša, ki je sicer skeptičen do imenovanja Dimitrija Rupla in Matjaža Šinkovca za posebna odposlanca (slednji naj bi bil Pahorjev posebni odposlanec za kandidaturu Slovenije za nestalno članico varnostnega sveta Združenih narodov). Meni namreč, da se z

omenjenima kadrovskima potezoma v javnosti ustvarja vtis, »kot da bi vlada imenovala ljudi iz prejšnje sestave, v resnici pa jih pospešeno menja«, saj gre pri funkcijah, ki ju zasedata Rupel in Šinkovec, le za uradniški službi. V zvezi s kadrovanjem je kritičen tudi Branko Grims, ki meni, da se vladajoča koalicija ukvarja predvsem s kadrovanjem, manjka pa ji jasen razvojni koncept, ki bi omogočil, da se ohrani dosežena visoka gospodarska rast iz minulega obdobja. Zanimivo je sicer, da je poslanska skupina SDS imenovanje Rupla za posebnega Pahorjevega odposlanca v začetku neformalno pozdravila, vendar je po začetnem kadrovskem cunamiju prišlo do spoznanja, da je šlo samo za dimno zaveso.

Črni seznam Da so koalicijske stranke resno računale na kadrovske »prevetriteve«, kaže tudi domnevni seznam uslužbencev, ki naj bi se bili zaposlili v času mandata prejšnje vlade, to je po 3. decembru 2004. Zanimivo je, da je namige o omenjeni »črni listi« prejšnji teden zanimal izkušeni kadrovik, predsednik stranke Zares in visokošolski minister Gregor Golobič, češ da ne gre za poimenski seznam, pač pa samo za statistične podatke. Po Golobičevem mnenju naj bi tak seznam naredila tudi prejšnja vlada in ob tem navrgel, da je v času prejšnje vlade z ministrstev odšlo 88 ljudi, na novo pa se jih je zaposlilo 109. Bržkone pa, kot je dejal Anže Logar v enem od intervjujev, kadrovske cunami mimo premierja Boruta Pahorja pripravlja stara ekipa iz LDS: Gregor Golobič z vetom izsiljuje svoje kadrovske rešitve, Tone Rop obeduje z ljudmi, ki se pozneje pojavljajo kot mogoči kandidati, medtem ko Milan Cvikl svojo agendo izvaja mimo Pahorja. Prav omenjeni trije so glava vladne kadrovske hobotnice. **D**

Dela vlada »črno listo«?

V zvezi s kadrovskimi zamenjavami, ki jih izvaja sedanja vlada, je veliko pozornosti zbudilo sporočilo, da je vlada na seji 22. 11. 2008 sprejela sklep, da morajo vsi novi ministri ob prevzemu resorjev med drugim narediti seznam vseh zaposlenih v času prejšnje vlade. Na vprašanje, s kakšnim namenom je bil sprejet omenjeni sklep in ali gre morda za »črno listo«, so iz vladnega urada za komuniciranje odgovorili, da ne gre za sklep vlade, temveč za besedilo iz vzorca primopredajnega zapisnika, ki je bil kot priloga dodan osnovnemu sklepu vlade s 1. redne seje. »Omenjeni vzorec je sklepu priložen kot pomoč in usmeritev novim ministricam in ministrom ob prevzemu poslov, katerega sestavni del je tudi posnetek stanja zaposlenih in informacija o uresničevanju kadrovskega načrta Vlade RS. Povsem razumljivo je, da se vsak predstojnik organa ob prevzemu le-tega seznanja s kadrovsko situacijo v njem. Pri tem velja tudi poudariti, da je bila tovrstna praksa uporabljena že ob prejšnjih primopredajah (npr. leta 2004 ob nastopu mandata prejšnje vlade),« so pojasnili na UKOM. Glede imenovanj in razrešitev ostaja vlada, kot pojasnjujejo, »zavezana obljubam, ki so bile dane pred prevzemom funkcije, kar potrjujejo tako dosedanja imenovanja kot tudi imenovanje kadrovskega akreditacijskega sveta.«

Nekdanji minister Janez Kopač je v Pahorjevo vlado prišel skozi stranska vrata.

Predsednikove potratne navade

Petra Janša, foto: FOTO SPRING, Bobo, arhiv Demokracije

Medtem ko se vlada odloča, kaj naj stori z zloglasnim letalom falcon 2000 EX, ki se z novim letom vrača v Slovenijo, je predsednik republike Danilo Türk pri poletih v tujino še vedno razsipniški. Polet v Prago je stal kar 32.500 evrov.

Minuli teden se je predsednik republike Danilo Türk mudil na uradnem obisku na Češkem, kamor ga je spremljala tudi njegova soproga Barbara Miklič Türk. Med dvodnevним obiskom v Pragi se je med drugim sešel s predsednikom Vaclavom Klausom in premierjem Mirekom Topolanekom. A bolj kot obisk je v Sloveniji odmevala novica o znova pregrešno dragem potovanju v omenjeno državo. Tokrat si je urad predsednika republike omislil najem letala Embraer legacy, za katerega je treba odšteti kar 32.500 evrov. Kot je znano, bo od tega zneska Türkov urad plačal 22.500 evrov, preostalo, deset tisoč evrov, pa bosta morala poravnati zunanje ministrstvo in državni protokol.

Pregrešno dragi leti Po Zakonu o zagotavljanju pogojev za opravljanje funkcije predsednika republike (ZZPOFPR, 4. člen) se sredstva za delo predsednika republike in urada predsednika republike določijo v državnem proračunu na predlog predsednika republike, nadzor nad njihovo uporabo pa opravlja računsko sodišče. Kot kažejo proračunski izdatki za delovanje predsednikovega urada, je Türkov letošnji proračun za 30 odstotkov višji od Drnovškovega iz leta 2006 in znaša 4,4 milijona evrov, medtem ko je nekdanji predsednik Janez Drnovšek leta 2006 iz proračunske blagajne dobil 3,4 milijona evrov, leto kasneje pa 3,9 milijona evrov.

A čeprav finančni minister France Križanič zatrjuje, da predsednik republike še ni prekorajčil s proračunom odmerjenega denarja, je pred kratkim javnost razburil podatek o stroški najema posebnega letala za predsednikov obisk Bosne in

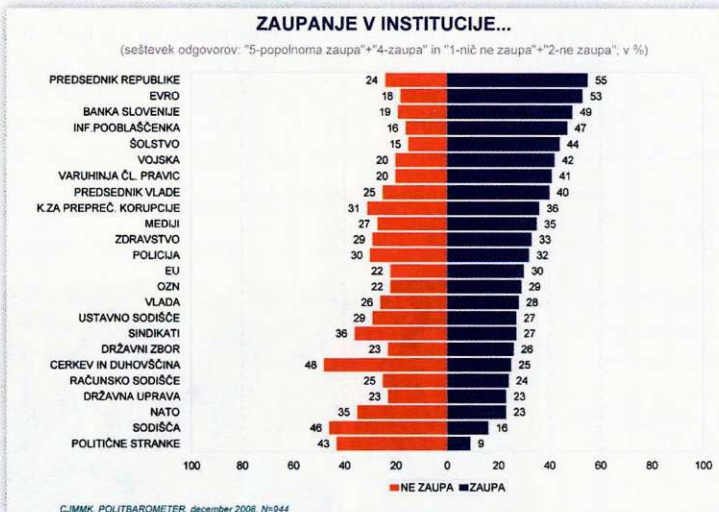
Hercegovine (BiH), ki je po poročanju časopisa Večer znašal kar 89.100 evrov, od katerih je urad kril 63.643 evrov, preostanek pa posamezniki v dvanajstčlanski delegaciji. Urad predsednika republike je oktobra letos za polet v BiH najel posebno letalo bombardier global express švicarskega podjetja Jet Aviation in ga lahko na spletni strani omenjenega podjetja (www.jetaviation.com//index.php/articles/aircraft/1253) najdemo v skupini večjih letal – »large jet«, ki so na voljo. To vrsto razkošnih letal uporabljajo za daljše razdalje, saj lahko letijo brez postanka do 14 ur, za kar pa v primeru leta v BiH, ki je od Slovenije oddaljena približno 800 km, letalo pa leti s hitrostjo 850 km/h, ni bilo nikakršne potrebe. Prav tako ni bilo nobene potrebe po tako velikem udobju, ki ga ponuja letalo, katerega običajno najamejo ljudje iz poslovnega sveta, in to verjetno na lastne stroške.

Je pa dnevnik Večer ob tem navedel tudi primerjavo, da je premier Borut Pahor za prav tako dvodnevni obisk Bruslja s posebnim letalom plačal 15.860 evrov. Na osebo je Türkov let stal 6.854 evrov, Pahorjev v še enkrat bolj oddaljeni Bruselj pa 1.750 evrov. Za primerjavo pa isti časnik še dodaja, naj bi približno toliko kot Türkov let v BiH stal najem letala za Dimitrija Rupla kot predsedujočega OVSE, ki je za štiridnevno turnejo po Kavkazu porabil 85.000 evrov. Predsednikov urad je enormno ceno najema opravičil s tremi postanki, in sicer v Sarajevu, Mostarju in Banjaluki.

Ne oziraje se na očitke o brezsravnem zapravljanju davkoplačevalskega denarja za omenjeni let v BiH se je urad predsednika republike minuli teden za pot na državniški obisk na Češko znova odločil za najem letala embraer legacy, katerega cena je znašala »borih« 32.500 evrov. To je dokončno razburilo nekatere politike in tudi del javnosti. In zakaj le del? Po decembrski raziskavi Politbarometra je v Sloveniji zaupanje v institucije največje, 55-odstotno, uživa pa ga prav predsednik republike. Temu podatku se ne smemo čuditi, saj omenjeno raziskavo vodi, kot je v zadnjem pogovoru za Demokracijo rekel Milan Zver, »Kučanov

Letalo bombardier global express švicarskega podjetja Jet Aviation

Ali večina vprašanih podpira tudi razsipništvo predsednika Türka?

oblikovalec javnega mnenja Niko Toš«. Iz omenjenega podatka bi lahko sledilo, da večina vprašanih podpira tudi razsipništvo predsednika Türka?!

V letu dni okoli sveta Med izstopajočimi stroški Türkovih potovanj je treba omeniti tudi pet prenočitev šestčlanske delegacije

v hotelu Waldorf-Astoria Towers v New Yorku, kar je slovenske davkoplačevalce stalo 27.000 evrov. Naj dodamo, da je takrat za polet med Brnikom in Münchnom urad najel letalo za 14 tisoč evrov, od Münchna do New Yorka pa je delegacija potovala z redno letalsko povezavo. Tudi za aprilski obisk Bratislave je Türk

Oktobra letos je predsednik države z najetimi letalom za 89.100 evrov obiskal Sarajevo, Mostar in Banjaluko.

najel zasebno letalo in zanj odštél okoli 30 tisoč evrov.

Predsednik Türk je bil letos na 13 uradnih obiskih; večinoma v Evropi ter na Kitajskem in v Latinski Ameriki. Poleg tega je odpotoval na 17 delovnih obiskov, od katerih naj omenimo dvakratni obisk New Yorka, majsko udeležbo na svetovnem gospodarskem forumu o Bližnjem vzhodu v Šarm el Šejku, udeležbo na junijski Forbesovi konferenci v Cannesu in novembrsko pot na predavanje v centru za izraelske študije v Oxfordu. Koliko so stali ti obiski in koliko proračunskega denarja je doslej porabil predsednik, uradno še ni znano, iz njegovega urada so le sporočili, da je pot na Češko zadnji Türkov obisk letos.

Časniku Večer je predsednikov urad zatrdil, da je Türk gospodarnejši od svojega predhodnika Janeza Drnovška. Leta 2006 se je Drnovšek odpravil skupno na 17 obiskov, kar je bilo več kot pred tem. Zato mu je v drugi polovici leta 2006 zmanjkalo denarja in smo bili priče večmesečnemu napenjanju mišic med Drnovškom in Janezom Janšo, predsednikom takratne vlade, ki je na koncu vendarle privolila v dodatna sredstva. V sklepnem letu njegovega predsedovanja (2007) je Drnovšek še trikrat obiskal tujino.

Kako gospodaren je aktualni predsednik, bomo lahko kaj kmalu videli. A če upoštevamo, da je Drnovšek leta 2006 opravil 17 obiskov v tujini, od tega tri na drugih celinah, Türk pa je letos 30-krat obiskal tujino, od tega petkrat druge celine, končni znesek verjetno ne bo pravi nič razveseljiv.

SDS opozarja V poslanski skupini SDS so zgroženi nad neopravičljivo razsipnostjo predsednika države Danila Türka, še zlasti zdaj, ko je Evropa na pragu največje finančno-gospodarske krize v zadnjih desetletjih. »To je nezaslišano, predržno in ni opravičljivo z nikakršnimi navedbami in pojasnili o protokolarnih obvezah,« so zapisali na spletni ►

Igor Šoltes, predsednik RS

Finančni minister France Križanič

Stroški vseh poletov prejšnjega premierja Janše so znašali 86.000 evrov.

► strani stranke. V SDS tudi menijo, da je nedoumljivo, kako lahko predsednik države samo za najem letala za dvodnevni uradni obisk v BiH porabi 89.100 evrov, kar je 162 delavskih plač. Če bi predsednikova 13-članska delegacija potovala z redno linijo slovenskega prevoznika Adrie Airways, bi v glavno mesto BiH lahko poletela kar 13-krat, dodajajo v SDS.

»Bivši predsednik vlade Janez Janša je za vse stroške letalskih prevozov skupaj v letošnjem letu namenil 86.000 evrov, pri čemer je pol leta predsedoval Svetu EU, kar je pomenilo precej pogoste polete v tujino. V poslanski skupini SDS ne želimo niti pomisliti, koliko bi znašala ta vsota, če bi to nalogo opravljaval Danilo Türk,« je še zapisano na spletni strani stranke.

Da ne gre za enkratno, osamljen primer predsednikovega razsipništva, po navedbah na spletni strani stranke dokazujejo tudi druga državniška potovanja predsednika države. »Spomladi je predsednik za obisk Bratislave prav tako najel letalo in za polet namenil 30.000 evrov. Naj spomnimo še na predsednikov zadnji obisk v New Yorku, ko je za potovanje do Münchna najel zasebno letalo za 14 tisoč evrov, hotelske storitve za šestčlansko delegacijo pa so znesle več kot vrtoglavih 34.500 evrov. To pomeni 63 delavskih plač,« dodajajo.

»Kaj nam pomaga sklicevati sestanke z vodilnimi menedžerji slovenskih podjetij in jih prositi za nasvete, kako v teh težkih časih ravnati, če prvi med nami, predsednik države, nepremišljeno troši davkoplačevalski denar za

svoje luksuzne navade,« se sprašujejo v poslanski skupini SDS.

Šoltesu v revizijo Na vprašanja v zvezi z najemom dragega letala za let v BiH je odgovarjal tudi predsednik Türk. V zvezi s tem je dejal, da je v preteklih dneh od svojega urada zahteval dokumentacijo in jo natančno pregledal, da bi ugotovil, kako je do teh »resnično previsokih stroškov prišlo«. Kot je dejal, mu je bilo pojasnjeno, da so nastali zaradi »omejenega časa, ki je bil na voljo za pripravo obiska, varnostnih faktorjev in zaradi ekonomskih razmer na trgu najemanja letal v tistem času«. Ob tem je poudaril, da je računsko sodišče zaprosil, naj dokumente pregleda, ugotovi morebitne napake in da priporočila.

Na vprašanje, ali bi lahko letel tudi z redno letalsko linijo, je odgovoril, da je v teh odločitvah

odvisen in se ravna po odločitvah svojega urada, ki mu popolnoma zaupa. Kot je dejal, so stroški presenetili tudi njega, čeprav je vedel, da niso nizki.

Türk je napovedal, da bo pogledal priporočila računskega sodišča, bil pa bi tudi za uvedbo enotnega sistema, v okviru katerega bi se jasno določila hierarhija različnih potovanj. »Popolnoma se zavedam, da bo v prihodnjem letu treba javno porabo zelo skrbno nadzorovati, jo zmanjšati, in prepričan sem, da se bo moj urad vključil v to zmanjšanje na ustrezen način,« je dodal. V predsednikovem uradu pa so ob tem zapisali, da so pri svojem poslovanju izhajali iz dosedanje prakse ter ob spoštovanju veljavnih zakonskih pogojev in postopkov, »vendar pa bi glede na javno razpravo o tem vprašanju želeli pridobiti uradno stališče računskega sodišča glede vprašanj zakonitosti in smotrnosti porabe javnih sredstev«. V uradu so še napovedali, da bodo javnost o ugotovitvah računskega sodišča obvestili takoj, ko bodo končani formalni postopki v zvezi s tem.

A kot kaže, naj bi v predsednikovem uradu z najemom letala global express švicarskega podjetja Jet Aviation le kršili zakon, ker niso objavili javnega natečaja. »Za vsakega proračunskega porabnika velja pravilo, da pri nabavi blaga in storitev uporablja določbe zakona o javnih naročilih. Če cena storitve presega 40.000 evrov brez DDV, je potrebna objava na portalu za javna naročila,« je za časnik Dnevnik nedavno potrdil predsednik računskega sodišča Igor Šoltes in dodal, da je »zakon glede tega nedvoumen,« do konkretnega primera pa se ni želel opredeliti. **D**

Zanikal pisanje Economist

Na srečanju slovenskega predsednika Danila Türka s češkim predsednikom Vaclavom Klausom minuli teden v Pragi sta politika govorila tudi o slovenskih izkušnjah pri predsedovanju Evropski uniji.

Na novinarsko prošnjo za dodaten komentar izjave v časopisu Economist, da je bilo slovensko predsedovanje EU le farsa, ki sta jo zrežirali Francija in Nemčija, je češki predsednik odgovoril, da si »nikoli, niti v sanjah, ne bi upal trditi, da je Slovenija igrala nekakšno igro Nemčije in Francije.« »Rekel sem nekaj povsem drugega: velika razlika je, če EU predseduje velika država, kot sta Francija in Nemčija, ali pa če EU predseduje majhna država kot na primer Slovenija,« je pojasnil.

»Slovensko predsedovanje je bilo dobro odigrana vloga, ki je potekala v kontekstu kontinuitete predsedovanj treh držav, ki so skrbno usklajevale potek predsedovanja vseh treh – Nemčije, Portugalske in Slovenije,« je dodal Türk. »Vsaka država prinese svojo značilnost in svoj temperament v

Danilo Türk s češkim predsednikom Vaclavom Klausom

predsedovanje in odgovarja na izzive, ki jih prinaša trenutek,« je poudaril. Pri tem je izrazil prepričanje, da bo češko predsedovanje v časih, ki so težji od tistih, v katerih je predsedovala Slovenija, uspešno.

Sicer pa sta predsednika odnose med državama ocenila kot prijateljske in na visoki ravni brez odprtih vprašanj.

Za izbrisane, a mimo pogodbe

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Vprašanje reševanja problema t. i. izbrisanih je z izvolitvijo nove vlade znova prišlo na dnevni red aktualnega političnega dogajanja. Vse torej kaže, da bo Pahorjeva vlada skušala dokončati tisto, kar leta 2004 ni uspelo Ropovi vladi.

S pomnimo se, da je Ropova vlada v letih 2003 in 2004 skušala problem izbrisanih rešiti s t. i. tehničnim zakonom, ki pa je bil na referendumu zavrnjen. Tedanja opozicija je predlagala ustavni zakon o izbrisanih, vendar ga vladajoča koalicija ni hotela podpreti. Tudi po zamenjavi oblasti leta 2004 ni prišlo do bistvene spremembe, saj so opozicijske stranke zavračale podporo ustavnemu zakonu, za katerega se zahteva dvetretjinska parlamentarna večina. Vprašanje izbrisanih je tako ostalo nerešeno, videti pa je, da bo omenjeno vprašanje znova privedlo do ideološke polarizacije.

Vprašljivo mirovništvo Vnovično polemiko o izbrisanih je sprožila konferenca o pravnih

in političnih vidikih izbrisanih, ki jo je 3. decembra – na četrto obletnico izvolitve prejšnje vlade – organiziral Mirovni inštitut. Kot je v uvodu konference dejal direktor Mirovnega inštituta Lev Kreft, je tistim, ki se po osamosvojitvi niso odločili za slovensko državljanstvo, a so imeli v RS stalno prebivališče, Slovenija

Vse kaže, da se Vajgl s svojimi kolegi v Beogradu, kjer je nekoč služboval, o izbrisanih ni pogovarjal samo »mimogrede«.

odrekla pravico do izbire in jih kolektivno ter brez opozorila izločila. Kreft je ob tem tudi dejal, da visoke podpore plebiscitarni odločitvi decembra 1990 ni bilo mogoče pričakovati brez obljub, da se nobenemu v novi državi ne

bo poslabšal status, zaradi načrtov o napadu JLA na Slovenijo pa je nad vprašanji o etničnem značaju nove države prevladovalo vprašanje lojalnosti. Po njegovi je izraz neslovenci namesto etničnega dobil drugačen pomen, ker so v nekaterih krogih videli v tem prebivalstvu možnost nastanka nekakšne »pete kolone«. Hkrati

pa je bilo »ob nemožnosti odkritega oblikovanja države kot etnične skupnosti« po Kreftovem mnenju slovenstvo prevedeno iz etnične v politično kategorijo državitvornosti. To načelo se je po njegovo skušalo uporabiti tudi

pri odklonilnih odločbah na vlogo za državljanstvo. Na konferenci je med drugim govoril zaslužni profesor na ljubljanski pravni fakulteti Ljubo Bavcon. Po njegovih besedah so že leta 1991 »zaznali prva znamenja nacionalističnih sovražnih ravnanj z nekdanjimi pripadniki Jugoslovanske ljudske armade, ki so ostali v Sloveniji,«

vendar pristojni organi na to niso reagirali. V zvezi z izbrisom iz registra državljanov pa so po Bavconovih besedah upravni organi storili prav vse, kar je bilo sploh mogoče, za to, da bi t. i. neslovincem onemogočili življenje. ▶

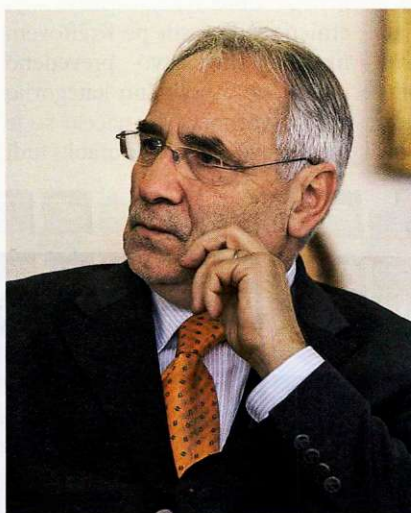

SDS se je ostro odzvala na ravnanje koalicije v zvezi z izbrisanimi.

► Bavcon je ob tem dodal, da so v zgodbi o izbrisanih »bojevniki za osamosvojitve Slovenije« padli že na prvi preizkušnji iz stebrov, na katerih slonijo človekove pravice, to pa so spoštovanje človekovega dostojanstva, zagotavljanje pravne varnosti ter nadideološka, nadpolitična in nadnacionalna narava ljudi.

Ideološko jedro Koalijske stranke so se za rešitev problema izbrisanih (seveda po svoji meri) zavzele že v koalicijski pogodbi, v kateri je med drugim zapisano, da se bodo koalicijski partnerji zavzeli za izdajanje dopolnilnih odločb izbrisanim. Hkrati pa je koalicija v pogodbi napovedala tudi sprejetje zakona, s katerim bo uveljavila odločbo ustavnega sodišča. Zanimiva pa je zaveza, da bo v zakonu lahko določeno, v katerem primeru jim stalnega prebivališča na dan izbrisa zaradi njihovih lastnih ravnanj ni mogoče priznati. Pri tem je omenjena tudi pravica do povračila škode, ki jo bo mogoče uveljaviti le v primeru protipravnega delovanja državnih organov, in sicer za škodo, »ki je ni bilo mogoče odvrniti«. Koalijska pogodba se torej v svojem izhodišču precej približuje stališčem opozicije, da je treba presojeti vsak primer izbrisa posebej in se tako izogniti temu, da bi odškodnino dobili tisti, ki si niso hoteli urediti statusa in so celo sodelovali v oboroženi agresiji proti novonastali državi Sloveniji. Kljub dokaj zmernim določbam koalicijske pogodbe pa kaže, da bodo ideološko zaledje tranzicijske levice

Bo notranja ministrica Katarina Kresal izdajala nezakonite odločbe izbrisanim?

Ivo Vajgl se bo očitno ravnal po politiki svoje stranke.

Državni sekretar na notranjem ministrstvu Goran Klemenčič pravi, da se bodo držali odločb ustavnega sodišča »kot pijanec plota«.

in koalicijski partnerji terjali radikalne rešitve, dejanja koalicijskih strank pa kažejo na oddaljevanje od določil koalicijske pogodbe. Da se je predsednik vlade Borut Pahor znašel v kleščah koalicijskih partnerjev tudi zaradi izbrisanih, dokazuje nedavni zapis urednika Grege Repovža v Mladini, češ da v Sloveniji živijo izbrisani, »ki jim je navsezadnje krivico podaljšal neki predsednik državnega zbora, ki je domnevno nehoti za pet minut zamudil, da bi preprečil referendum o njihovih pravicah«. »Ta predsednik državnega zbora, ki jih je s tem svojim domnevno nehotenim dejanjem še enkrat prepustil populističnemu masakru in političnemu izživiljanju, je danes predsednik vlade. In čas je, da zanje zastavi svojo besedo, a tokrat resno. Če je bil pripravljen to storiti za Rupla, premožnega in močnega moža, zagotovo ne bo omahoval, ko gre za njihove pravice,« je še zapisal Repovž.

Svoj lonček so pristavile tudi nekatere nevladne organizacije, kot so (poleg Mirovnega inštituta) Amnesty International, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC, Slovenska filantropija, Socialni center Rog in Studio Poper. Omenjene organizacije so slovensko oblast pozvale, da izrecno in javno prizna diskriminatorno naravo izbrisa, z retroaktivno veljavo podeli status stalnega prebivalstva vsem izbrisanim ljudem, poprava krivic pa naj vsebuje tudi odškodnine vsem posameznikom, ki jih je prizadel izbris, ter rehabilitacijo posameznikom, katerih telesno in duševno zdravje je bilo prizadeto zaradi izbrisa.

Pohod jugounitaristov Prvo večje »presečenje« koalicijskih partnerjev je pripravil nekdanji zunanji minister iz Ropove vlade, sedaj pa poslanec Zaresa in predsednik parlamentarnega odbora za zunanjo politiko Ivo Vajgl, ki je po poročilu agencije Tanjug na obisku v Beogradu na sestanku s predsednikom odbora srbske skupščine za zunanjo politiko Dragoljubom Mičunovićem izjavil, da se bo začela uveljavljati odločba ustavnega sodišča v zvezi z vprašanjem statusa manjšin in izbrisanih oseb, ki bodo dobili dokumente in povračilo škode. Na omenjeno izjavo se je brž odzvala opozicija oz. poslanec SDS Branko Grims, ki je dejstvo, da eden ključnih ljudi v koaliciji napove izplačevanje odškodnin izbrisanim v Beogradu, označil za nesprejemljivo. Po njegovih besedah so v SDS razočarani nad tem, da se nekateri ne zavedajo, da so odgovorni slovenskim volivkam in volivcem, ne pa Beogradu. V zvezi z odškodninami je Grims dejal, da je že sedaj vloženi več kot dvajset zahtevkov, najvišji med njimi pa krepko presega pol milijona evrov. Če se takšna vsota za odškodnine pojavi v 18.000 primerih, bi to pomenilo devet milijard evrov za odškodnine. Pravilnost načina reševanja problematike s pomočjo ustavnega zakona je, kot je še dejal Grims, potrdila tudi sedanja mini-

Premier Borut Pahor naj bi bil naklonjen ustavnemu zakonu.

strica za javno upravo (in Vajglova strankarska kolegica, op. G. B.) Irma Pavlinič Krebs, ki je na zaslišanju pred pristojnim odborom izrecno dejala, da je zaradi vprašanja odškodnin prišlo do veliko solzavih zgodbic, ki so bile v delu tudi povsem izmišljene, je dejal Grims in navedel, da je med tistimi, ki zahtevajo odškodnino, tudi oseba, za katero je mogoče s pomočjo televizijskih posnetkov dokazati, da je »bila na čelu tankovske kolone, ki je prodirala proti nemu izmed severnih prehodov (Gornja Radgona, op. G. B.) pod znakom rdeče zvezde in streljala na civilne objekte, na civiliste in tudi na cerkev«. Takšni ljudje po nobeni pravni normi in po nobenem mednarodnem predpisu »ne morejo in ne smejo biti upravičeni do odškodnine«, meni Grims. Vajglove besede pa po Grimsovem mnenju napovedujejo prav to. Sicer pa naj bi pred leti rešitev problema izbrisanih z ustavnim zakonom po Grimsovih besedah zagovarjala tako Pahor kot Janez Drnovšek.

Srbi demantirali Vajgla Razumljivo je, da je Vajglova napoved sprožila številne odzive, na katere se je kasneje odzval tudi sam

Vajgl in hitel pojasnjevati, da je v pogovoru z Dragoljubom Mičunovićem »mimogrede« dejal, da so se stranke nove koalicije soočile z vprašanjem t. i. izbrisanih in da so v koalicijski pogodbi »popolnoma jasno povedali, da bo ta vlada uresničila odločbo ustavnega sodišča, in to v celoti«. Po Vajglovem mnenju so odškodnine v tem smislu »stvar zakonodaje in stvar predpisov, da se vidi, kdo v Sloveniji ima pravico do takšne odškodnine«. Kot je še dejal Vajgl, nekdanji tiskovni predstavnik jugoslovanskega zunanjega ministrstva, predstavnika Tanjuga na srečanju ni bilo govora. Kljub Vajglovemu izgovarjanju pa je agencija Tanjug kasneje sporo-

Kaže, da se koalicijske stranke od svoje zaveze v pogodbi oddaljujejo.

čila, da je srbski državni sekretar za diasporo Miodrag Jakšić pozdravil Vajglovo napoved, da bodo t. i. izbrisani dobili dokumente in povračilo škode. Po Jakšičevi oceni gre za zelo dobro novico, po njegovem prepričanju pa je zaradi nezakonitega izbrisa iz registra stalnega prebivalstva leta 1992 približno 30.000 ljudi, večinoma Srbov, izgubilo vse pravice. Omenjeno stališče torej kaže, da se Vajgl s svojimi kolegi v Beogradu, kjer je nekoč služboval, o izbrisanih ni pogovarjal samo »mimogrede«.

Je pa zanimivo, da se je isti dan (11. decembra) na Vajglove izjave v Beogradu odzval tudi državni sekretar na ministrstvu za notranje zadeve Goran Klemenčič. Po njegovih besedah že poteka izdajanje odločb t. i. izbrisanim na podlagi odločbe ustavnega sodišča. To naj bi ministrstvo za notranje zadeve uresničilo v celoti, pri tem pa je napovedal, da se bodo odločbe iz leta 2003 držali kot »pijanec plota«. Zato je pred-

Nekatere nevladne organizacije zahtevajo dodelitev odškodnin vsem izbrisanim, tudi agresorjem iz leta 1991.

Žnidaršič bi kaznoval krivce

Med neformalnimi mnenji posameznih poslancev, ki krožijo po elektronski pošti, je zanimivo mnenje vodje poslanske skupine DeSUS Franca Žnidaršiča, ki je v enem od odzivov zapisal, da je odločba ustavnega sodišča jasna, zato morajo ustrezni organi zagotoviti njeno uresničitev, »represivni organi pa sankcionirati krivce, ki so izbris povzročili«. Koga ima v mislih, ko govori o krivcih za izbris, seveda ne pove.

Franc Žnidaršič, vodja PS DeSUS

sednik parlamentarnega odbora za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje Vinko Gorenak v odprtem pismu ministrici za notranje zadeve Katarino Kresal spomnil na pravno mnenje iz leta 2003, ki so ga podpisali priznani

večkrat izjavil, da je to vprašanje treba rešiti z ustavnim zakonom. »Menim, da gre tudi za vprašanje temeljnega odnosa do osamosvajanja Slovenije in odnosa do posameznikov, ki so takrat delovali proti interesom Slovenije, nekateri tudi z orožjem v rokah, danes pa bi lahko bili z vašim ravnanjem zato tudi materialno nagrajeni,« je zapisal Gorenak. Njegov poslanski in strankarski kolega Jože Tanko pa je na premierja Pahorja naslovil poslansko vprašanje s podobno vsebino in pri tem Pahorju prosil, naj nemudoma sporoči, kaj namerava storiti »za uveljavitev referendumske volje volivcev glede izbrisanih« ter »da bo koalicija imela do temeljnih vprašanj osamosvojitve in razvoja Slovenije usklajeno stališče«. Ali bodo opozicijske stranke znova predlagale referendum o izbrisanih, pa bo odvisno predvsem od tega, ali bo vlada v prihodnosti spoštovala koalicijsko pogodbo ali ne. Za zdaj kaže, da se koalicijske stranke od svoje zaveze v pogodbi oddaljujejo. **D**

slovenski pravni strokovnjaki dr. Rajko Pirnat, dr. Igor Kaučič, dr. Miro Cerar, dr. France Bučar in drugi. »V njem so nedvoumno zapisali, da je neposredna uporaba odločbe ustavnega sodišča za izdajanje odločb tako imenovanim izbrisanim nezakonita in neustavna,« je še zapisal Gorenak.

Korak nazaj Gorenak je Kresalovo v pismu tudi spomnil, da dogajanje kaže na koordinirano akcijo vsaj dela koalicije (LDS in Zares), kar je gotovo v nasprotju z javno izraženimi stališči predsednika vlade Pahorja, ki je

Epigrami

Brane Senegačnik

AMBROŽIČEV SLOG

Kok je to za hec in kok je to zares, modruje, kakor da smo vsi čez les.

JURE IN LADO ZAPLEŠETA STRIPTIZ

Šele ko je z njima Boris "P...čka", pokažeta, da sta ta prava tička.

ZA OBJEKTIVNO ZGODOVINO

Z roso v očeh se spominjamo Tita, Jajca, roških brezen! Vse je bila le ena sama velika ljubezen!

Ko so leta 1918 Italijani zasedli Benečijo in Julijsko krajino z Istro, Trstom, Gorico ter delom Koroške, je angleški diplomat Lloyd George dejal: »Vojna je povzročila pravo opustošenje v občutku za pravičnost, ki izhaja iz naše vesti. V popolnem nasprotju z načeli, zaradi katerih smo se podali v vojno, je bilo po mirovni konferenci dovoljeno, da si je Italija priključila ozemlja, kjer bi prebivalci raje pripadali kaki drugi državi. Če bi tam naredili plebiscit, bi nedvomno velika večina tamkajšnjega prebivalstva raje glasovala za slovansko zastavo, ne pa za italijansko.«

Slovenci v Italiji

Dr. Peter Starič, foto: arhiv Demokracije

Že 13. julija 1920, preden je bila 12. novembra istega leta sklenjena rapalska pogodba med Kraljevino SHS in Italijo, so Italijani požgali slovenski Narodni dom v Trstu. Štiriindvajsetega septembra je v Pulju hujskal Mussolini: »...Prepričan sem, da je pravičnejše žrtvovati 500.000 barbarskih Slovencev in Hrvatov kot 50.000 Italijanov.« Hrvaščino in slovenščino so uradno prepovedali v dopisovanju po pošti (slovenskih naslovov na pismih pošta ni sprejemala, čeprav jih je v vseh drugih jezikih), na železnici (osebje so premestili na jug ali odpustili) in na sodiščih. (Podatki in nekatere navedbe, ki pa jih nisem posebej označil, so večinoma iz knjige Paola G. Parovela *Velika prevara na slovenski zahodni meji*, ISBN 961-90326-0-8.)

Začetek poitalijančevanja in okupacija

Leta 1921 se je začelo popolno poitalijančevanje krajevnih imen. Leta 1923 sta bili slovenščina in hrvaščina prepovedani v vseh javnih uradih, v pogovorih na cesti ter na napisih in grobovih, kjer so nagrobnike pogosto poškodovali ali jih kar odstranili. Takrat so zaprli tudi vse slovenske, hrvaške in nemške osnovne šole, pozneje pa še srednje in višje šole.

Leta 1924 je sledila diskriminacija ter odstranjevanje Slovencev in Hrvatov iz vseh državnih služb.

Leta 1926 so začeli nasilno spreminjati primke in imena. Marjan Vodopivec je npr. postal Mario Bevilacqua, tako da pod tem imenom nihče ni mogel prepoznati, da gre za Slovenca, saj so bili tudi vsi dokumenti in celo nagrobniki njegovega rodu ustrezno spremenjeni.

Leta 1927 so odpravili vsa društva ter ves slovenski in hrvaški tisk, ki sta še ostala (od tega 70 časnikov v Trstu).

Sočasno so se množili groznje, aretacije, nasilja, umori, konfinacije, deportacije in izgoni. Spričo tolikšnega raznarodovalnega pritiska je zbežalo v Jugoslavijo, Avstrijo in druge evropske države ter v obe Ameriki 100.000 do 150.000 Slovencev in Hrvatov.

Aprila 1941 je Italija skupaj z Nemčijo in Madžarsko napadla Jugoslavijo in si priklju-

čila t. i. Ljubljansko pokrajino. Začele so se aretacije, internacije, streljanje talcev in požiganje slovenskih vasi. V taborišča so odgnali 67.000 prebivalcev, med katerimi jih je zaradi lakote in bolezni umrlo več kot 11.600, od tega skoraj 2.000 žensk in 1.140 otrok. Tedaj se je razširila še ena, še danes utrjena moralna deformacija, po kateri je uboj katerega koli Italijana vedno hud in neopravičljiv zločin, medtem ko ubijanje in pokoli Slovencev niso veljali za umore in je bilo zanje vedno mogoče najti opravičila v okrilju »domoljubne« samoobrambe.

Sporna meja Potem ko so maja 1945 jugoslovanske čete zasedle pretežno s Slovenci in Hrvati naseljeno ozemlje, ki so ga okupirali Italijani po prvi in med drugo svetovno vojno, ter jih pritisnile že skoraj do nekdanje staroavstrijske meje, so zavezniške čete ustavile nadaljnje napredovanje. Takrat je Churchill, ki je sicer leta 1944 na srečanju s Titom v Neaplju obljubljal staroavstrijske meje za sodelovanje v zavezniški invaziji na Istro in Dalmacijo (do katere pa ni prišlo), že videl v Titu podaljšano Stalinovo roko. Zato so novozelandske čete poskušale sprva potisniti Jugoslovance celo do nekdanje rapalske meje, kar pa – spričo razmer na terenu – ni bilo več realno. Po skoraj desetletni negotovosti smo z londonsko spomenico leta 1954 dobili meje, kakršne imamo danes. Trst in pas ozemlja, naseljen s 50.000–100.000 Slovenci, je ostal Italiji kot protiutež, ker so bila priobalna mesta v Istri in na otokih v Kvarnerskem zalivu, ki pripadajo danes Hrvaški, naseljena večinoma z Italijani.

To mejo pa doživljajo Italijani kot hudo krivico po vseh naporih, ko so si kar 25 let dobesedno krvavo prizadevali narediti slovensko-hrvaško ozemlje italijansko in popolnoma izbrisati slovanske manjšine. Že pred letom 1954, še veliko več pa potem, ko so bile zakoličene meje, ki jih Italijani še danes nimajo za dokončne, se je s spornega ozemlja izselilo dobrih 200.000 italijanskih optantov, od tega 27.000 iz Slovenije. Glavni razlogi za ta množični eksodus je bila nesposobnost Italijanov, da bi enakopravno živeli skupaj s Slovani (na katere so gledali zviška) v večnarodni državi, kjer bi bili oni manjšina, ter večja in manjša zasebna ali skupna kontaminiranost z nacionalizmom, fašizmom in kolaboracijo med nemško okupacijo. Precej strahu je povzročil tudi politični teror, ki ga je izvajala Jugoslavija na svojem celotnem ozemlju, zlasti povojni po boji, ki niso zajeli le fašistov in vojnih hudodelcev, temveč tudi številne italijanske nacionaliste in protifašiste, katerih edini greh je bil, da niso marali komunizma. Zaradi tega se je izselilo tudi veliko Slovencev, med drugim oče znanega

O avtorju

Peter Starič se je rodil 2. 9. 1924 v Ljubljani. Zaradi posledic na zdravju, ki mu ga je zapustila italijanska internacija, je študij elektronike dokončal šele leta 1961. Še kot študent je od leta 1951 delal na oddelku za fiziko Medicinske fakultete v Ljubljani, prvič pa se je zaposlil leta 1956 v Iskri. V letih 1967–1970 je delal pri podjetju Tektronix, Inc. v ZDA. Po vrnitvi se je spet zaposlil v Iskri, nato leta 1981 na Inštitutu Jožef Stefan, od leta 1989 do upokojitve (1994) pa na Elektroinštitutu Milana Vidmarja. Tam je leta 1991 doktoriral s področja širokopasovnih ojačevalnikov. O tem je s soavtorjem Erikom Marganom napisal knjigo. Sicer pa se od upokojitve naprej ukvarja s pisanjem poljudnoznanstvenih člankov, esejev, recenzij in aktualnopolitičnih člankov. Nazadnje je izdal knjigo *Atomska bomba*.

zgodovinarja dr. Jožeta Pirjevca, ki se je iz Sežane preselil v Trst. Ker so optanti pustili tu svoje premoženje, so zanj zahtevali odškodnino. V soglasju z rimskim sporazumom med Jugoslavijo in Italijo iz leta 1983 je Slovenija svoj del odškodnine v celoti plačala že leta 2002. Ker italijanska vlada ni hotela sporočiti imena ustanove in številke računa, kamor naj bi denar nakazali, se je do danes na fiduciarnem računu Dresdner Bank v Luksemburgu nabralo že 55.976.930 USD kot plačilo Slovenije. Vendar tega denarja Italija noče prevzeti z izgovorom, da mora svoj delež nakazati še Hrvaška, čeprav državi Slovenija in Hrvaška nista nikakršna »siamska dvojčka«. Hrvati pa denarja niso nakazali zato, ker Italijani nočejo povedati številke računa. S prevzemom slovenskega denarja bi Italijani nekako priznali dogovor o mejah, sklenjen 10. novembra 1975 v Osimu, česar pa očitno ne marajo storiti, saj še vedno čakajo na kako ugodno zgodovinsko priložnost.

Brez potrebnega obžalovanja Kako drugače je videti eksodus Italijanov v primerjavi s tistim, ki se je ob koncu vojne zgodil v Vzhodni Nemčiji. Tam so besni Rusi vseprek ropali, posiljevali in pobijali. Strah pred temi grozodejstvi, ki se je razširil kot kraški požar, je pognal kar nekaj milijonov Nemcev v paničen beg proti Zahodu. Tiste, ki so jih dohтели Rusi, so njihovi tanki neusmiljeno mendlali po cestah. Ko so Nemci znova zavzeli naselje Nemmensdorf, so tam našli na hlevska vrata pribite mrtve in posiljene ženske, vse drugo prebivalstvo pa postreljeno, med njimi celo 40 francoskih vojnih ujetnikov, ki so bili takrat tam. Vendar se Nemci zaradi tega niso pritoževali, saj so se zavedali, kakšno gorje so sami povzročili Rusom. Doživeli so pač svojo katarzo, katere vrhunec je bil nürnberški proces, medtem ko so si naši zahodni sosede vse, kar so nam hudega storili, kar sami oprostili ...

Ker so Italijani svoje zločinsko početje nad Slovenci sebi in svetu ves čas prikrivali, so po osamosvojitvi Slovenije za obveščeno našo in italijansko javnost ter za razjasnitev preteklosti ustanovili posebno italijansko-slovensko komisijo zgodovinarjev pod vodstvom dr. Milice Kacin Wohinz na slovenski in prof. Giorgia Conettija na italijanski strani. Po več letih trdega dela je komisija pripravila knjigo *Slovensko-italijanski odnosi 1880–1956*, ki je izšla leta 2000 v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku. Čeprav je bilo delo skrbno usklajeno med zgodovinarji obeh strani in »požegnano« za tisk, bi to knjigo težko našli v kakih italijanskih knjigarni. Italijani se pač ne marajo pogledati v zrcalo in še danes gojijo do Slovencev svoje večvrednostne komplekse,

podkrepljene s selektivno zgodovinsko amnezijo. Niti dejstvo, da sta danes obe državi v Evropski skupnosti, kar nas je vsaj »uradno« naredilo enakovredne Italijanom, se na tem področju ni nič spremenilo. Zato obravnavajo Slovence čisto drugače kot npr. pripadnike avstrijske manjšine na južnem Tirolskem. Tam imajo napise, šole in urade v nemškem jeziku. Ker velja predpis, da mora tamkajšnji uradnik znati jezik manjšine, so skoraj vsi uradniki Tirolci. Povprečni Italijani, v veliki meri pa celo njihovi intelektualci, namreč menijo, da je njihov jezik tako lep, da se jim ni treba naučiti nobenega drugega. Vseeno pa nas, Slovence, ki znamo precej več tujih jezikov (kar nam omogoča, da beremo knjige in časopise v teh jezikih, kjer najdemo drugačne poglede na svet in si širimo izobrazbo), gledajo zviška.

Komunizem, ki je že med vojno razdvojil Slovence, je pogubno vplival na enotnost naših rojakov na italijanski strani meje. Ker so komunisti močni tudi v Italiji, je njihov navidezni internacionalizem preslepil tamkajšnje Slovence, da so od njih pričakovali ustrezno podporo. Žal niso sprevideli, da je tamkajšnji komunist najprej Italijan in šele potem komunist, medtem ko so tukajšnji komunisti veliko bolj internacionalno kot nacionalno usmerjeni. Prav žalostno je, da ta razdvojenost še vedno traja oziroma da je za nekatere pripadnost komunistični ideji pomembnejša kot biti Slovenec ne glede na to, na kateri strani meje živijo.

Diskriminatorno do Slovencev Vse omenjeno se izraža tudi v obravnavanju slovenske manjšine v Italiji, kjer se sistematično kršijo dogovorjeni in podpisani sporazumi ter obveznosti iz mirovnih pogodb. Italijanska manjšina v Sloveniji, ki šteje le 2.500 pripadnikov, uživa vseh 24 točk manjšinskega varstva po londonski spomenici iz leta 1954 in po osimski pogodbi iz leta 1975. Od tega uživa slovenska manjšina v Italiji le 8 točk, in še te so deloma v pravnem postopku ali pa so omejene na veliko manjše ozemlje, kot bi morale biti. Hkrati se Italijani občasno hvalijo, da uživa naša manjšina tam večje pravice kot italijanska pri nas; nekateri pa so v tej zaslepljenosti terjali celo nekakšno vzajemnost. Težko razumemo našo diplomacijo, zakaj ni zgrabila za ponujeno kost in takoj odpravila 20 točk zaščite italijanske manjšine pri nas. Poleg tega pri nas ni nobene take skupnosti, kakršne so Slovincem sovražne neoiredentistične skupine v Italiji.

Še danes, v času svetovne finančno-gospodarske krize, je italijanska vlada spet našla priročen izgovor za zatiranje slovenske manjšine. Že itak skromna sredstva, ki jih tam dobivajo naši, nameravajo tako priškrniti, da bodo slovensko šolstvo in manjšinska društva usodno prizadeta. Gre za vsoto borih 2 milijona evrov, ki je za italijanski proračun nepomembna, za slovensko manjšino pa pomeni vprašanje obstoja. Italijanska državna blagajna tega denarja ne more dati, češ da je v stiski. Kaj pa tistih 55.976.930 USD (kar je pribl. 42 milijonov evrov) v Luksemburgu, ki ležijo neuporabljeni?! Žal ni nobenega slovenskega diplomata, ki bi to v Bruslju jasno in glasno povedal. Pri tem bi moral tudi vprašati, kaj je resnični italijanski razlog, da tega denarja nočejo prevzeti. In kako naj si razlagamo ob vsem tem tako imenovane dobre sosedske odnose z Italijo? Tam bi morali tudi odgovoriti na cinično izjavo Silvia Berlusconija, da so poleti 1942 italijanski okupatorji poslali cvet ljubljanske srednješolske mladine v Gonars »na počitnice«. Treba bi mu bilo javno povedati, da so bile tiste »počitnice« tako temeljite, da na gonarskem pokopališču še danes počiva 439 slovenskih taboriščnikov, večinoma najstnikov. **D**

Nova vlada povečuje davke

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Namesto pomoči gospodarstvu, sprememb pri dohodnini, skrajšanja plačilnih rokov in podobnih ukrepov je Pahorjeva vlada najprej povečala davke. Na pot se je torej podala v napačno smer.

Vlada je pretekli teden preprosto povečala davke, in sicer trošarine za vse energente.

Čim bolj se gospodarstveniki zbirajo in razlagajo, kakšne težave imajo pri gospodarjenju in kje vidijo rešitve, bolj zdajšnja vlada zavlačuje in zavrača možnost sprejetja ukrepov za hitro pomoč gospodarstvu.

Posvet v Črnomlju Na posvetu o premagovanju gospodarske krize, ki je pred kratkim potekal v Črnomlju, so zbrani poudarili, da je Dolenjska regija po vseh kazalnikih v vrhu med vsemi slovenskimi regijami, vendar pa ima kar nekaj dejavnosti, predvsem avtomobilsko industrijo in gradbeništvo, ki se jim obetajo težave. Zato so medse povabili novega finančnega ministra Franceta Križaniča. Križanič jih je poto-

lašil, da je Slovenija v prednosti, ker sta skupaj stopili obe vladi, tista v odhajanju in prihajajoča, in sprejeli zakon o bankah in o javnih financah. O drugih ukrepih ni govoril, prav tako ni omenil predloga, ki ga je sprejela Janševa vlada za razbremenitev gospodarstva, potrditi pa bi ga morala Pahorjeva, vendar se je pri tem zataknilo. Namesto tega je Pahorjeva vlada pohitela in dvignila trošarino, ki je drugo ime za davek na goriva, a o tem kasneje. Ostanimo pri ukrepih za hitro pomoč gospodarstvu, kar gospodarstveniki tudi pričakujejo.

Mečkanje brez primere Kako želi Pahorjeva vlada pomagati gospodarstvu, smo videli pretekli teden, ko je koalicija zavrnila

možnost sprejetja ukrepov za hitro pomoč gospodarstvu. Na kolegiju predsednika državnega zbora Pavla Gantarja se je pokazalo, da koalicija nima pripravljenih ukrepov za takojšnjo in učinkovito pomoč gospodarstvu, do predlogov zakonov, ki jih je pripravila Janševa vlada, pa se noče opredeliti. Koalicija je torej zavr-

Trošarina za liter goriva znaša zdaj 0,36 evra, davek na dodano vrednost pa okoli 0,14 evra na liter. To pomeni, da pri vsakem nakupu litra goriva že zdaj polovico cene pobere država, Pahorjeva vlada pa želi s povečanjem trošarine pridobiti dodatnih 270 milijonov evrov.

nila zahtevo poslanske skupine SDS, da se na dnevni red izredne seje državnega zbora uvrstita zakon o dohodnini in zakon o davku na dohodek od pravnih oseb, ki prinašata davčne olajšave in investicijske spodbude že za letošnje poslovno in davčno leto, s čimer bi država gospodarstvu omogočila mnogo prijaznejši vstop v prihodnje, po napovedih analitikov še mnogo težje poslovno leto. Ti ukrepi so pomembni predvsem za izboljšanje konkurenčnosti in produktivnosti ter omogočajo hitro prilagoditev gospodarskih družb, kar je zelo pomembno za ohranitev delovnih mest in za socialno varnost državljanov.

Pozna pomoč ni pomoč Pahorjeva vlada torej zavrača te ukrepe in obljublja, samo obljublja, nove, vendar je jasno, da bodo ti, kakršni koli že bodo, v najboljšem primeru sprejeti šele v prihodnjem letu, ko bo finančna kriza že dodobra zakorakala v gospodarski sektor. Davčni ukrepi prihodnjega leta bodo veljali šele v letu 2010, kar pa ne bo več imelo zelenega in predvsem hitrega učinka za gospodarske subjekte.

Ukvarjajo se sami s seboj Nad Pahorjevim zavlačevanjem so v SDS začudeni in pravijo, da se vlada, v kateri sedijo ljudje, ki naj bi bili posebej občutljivi za težave državljanov in gospodarstva, kot so se predstavljali ves pretekli mandat in še posebej pred volitvami, ne loti takojšnje obravnave zakonov, s katerimi bi poskusili preprečiti vplive ali posledice svetovne finančne in gospodarske krize. »Namesto tega se vlada prednostno in na polno ukvarja s kadrovskega zamenjavami. Ni pa se ji v treh tednih uspelo opredeliti niti do

tega, po kakšnem postopku bi obravnavali že omenjena davčna zakona, čeprav je do konca leta samo še 20 dni. Cinizem brez primere,« je vse skupaj komentiral Jože Tanko, vodja poslanske skupine SDS.

SDS ima prav Da imajo v SDS prav, potrjujejo tudi gospodarstveniki. Na omenjenem srečanju v Črnomlju je na primer Jože Colarič, predsednik upravnega odbora Gospodarske zbornice Dolenjske in Bele krajine ter predsednik uprave Krke, kot rešitev iz krize predlagal razvojne spodbude, investicijske olajšave, še zlasti pri visokih gradnjah, ter ureditev prometne infrastrukture. Prav razvojne spodbude in investicijske olajšave je predlagala tudi Janševa vlada, Pahorjeva pa jih ne želi potrditi. O tem, kako pomembne so investicijske spodbude za dobre razvojne projekte, je govoril tudi Aleš Bratož, predsednik uprave Revoza, Tomaž Sevšek iz ZPV Novo mesto pa je menil, da so razvojne spodbude ključnega pomena tako za velika, srednja kot tudi za mala podjetja. Križanič o tem ni govoril veliko, očitno niti apelirajo tako pomembnih gospodarstvenikov, kot so Colarič, Bratož in Sevšek, direktorji in predsedniki uprav, ki na Dolenjskem zaposlujejo večino vseh zaposlenih, niso dovolj, da bi jim Pahorjeva vlada prisluhnila, če že meni, da v njej sedijo bistveno bolj sposobni kadri od tistih, ki so bili v Janševi vladi.

Namesto ukrepov višji davki

Namesto tega je vlada pretekli teden preprosto povečala davke, in sicer trošarine za vse energente. Sklenila je, da jih bo v naslednjih mesecih postopoma zviševala, s tem pa se bo v državni proračun steklo dodatnih 270 milijonov evrov, kar pomeni, da bodo ta znesek plačali vsi, ki imajo avtomobile in kupujejo bencin ali se ogrevajo s kurilnim oljem. Ob tem spomnimo, da že zdaj plačujemo skoraj pol evra davka za liter goriva, cena nafte na svetovnem trgu pa se dnevno znižuje. Medtem ko je bila cena za sodček nafte še pred meseci blizu 150 dolarjev, je zdaj 45 ali

Andrej Vizjak kritičen do vladnih ukrepov.

manj, kar pomeni, da je več kot trikrat cenejša kot pred pol leta.

Jakob Presečnik, poslanec SLS

Kritični v SDS in delno SLS Na odločitev Pahorjeve vlade, da bo postopoma povečevala le davke, se v javnosti ni veliko govorilo. Oglasili so se le poslanci SDS in SLS. Odločitev vlade je tako komentiral Andrej Vizjak, nekdanji minister za gospodarstvo. Dejal je, da gre za »popolnoma zgrešen in v tem trenutku neprimeren ukrep«. Vlada je v času, ko napoveduje, da bo razbremenila gospodarstvo, s prvim sprejetim ukrepom pravzaprav obremenila gospodarstvo in prebivalce, poudarja Vizjak. »Pričakoval bi, da

Na kolegiju predsednika DZ Pavla Gantarja se je pokazalo, da koalicija nima pripravljenih ukrepov za takojšnjo in učinkovito pomoč gospodarstvu.

Jože Colarič, predsednik uprave Krke

Rado Likar, poslanec SDS

se ukrepi, ki vplivajo tako na gospodarstvo kot na gospodinjstva in ne nazadnje na določene makroekonomske kazalnike, kot je inflacija, sprejemajo v svežnju,« je izpostavil Vizjak. Po njegovih besedah bi morala vlada sprejeti celovit sveženj ukrepov, ki bi po eni strani vključeval ukrepe za razbremenitev gospodarstva in blažitev posledic finančne krize, po drugi pa kot protiutež temu tudi ukrepe, ki zaradi te razbremenitve zagotavljajo stabilnost proračuna oziroma javnih financ. Mogoče bi bilo počakati, dodaja Vizjak, saj je prejšnja vlada zapustila dobro stanje v proračunu in ni »nikakršnih fiskalnih ali proračunskih razlogov, da bi dvigovali trošarine in polnili proračun«. Hkrati Vizjak opozarja, da bo to

prispevalo k višji inflaciji. Kot so sporočili iz SLS, vodja poslanske skupine SLS Jakob Presečnik poudarja, da slovensko gospodarstvo nujno potrebuje takojšnje ukrepanje države, s sprejetjem omenjenih dveh predlogov zakonov pa bi slovenskemu gospodarstvu omogočili davčno razbremenitev že za leto 2008.

Kaj bi bilo nujno? K razbremenitvi slovenskega gospodarstva bi, kot meni Vizjak, pomembno pripomogli noveli zakonov o dohodnini in o davku od dohodka pravnih oseb, ki ju je v DZ vložila prejšnja vlada. Vendar pa se kolegij predsednika DZ do njiju ni opredelil, ker je sklenil, da bo z odločanjem o vrsti postopka počakal, dokler se do vsebine obeh zakonov ne opredeli nova vlada. Ta tega še ni storila, zato je SDS skupaj s poslansko skupino SLS vložila predlog za razširitev dnevnega reda izredne seje državnega zbora prihodnji teden z obravnavo sprememb omenjenih zakonov, saj bi njuna uveljavitev še v letošnjem letu zagotovila takojšnjo pomoč gospodarstvu. Pri tem predlagajo, naj se DZ pozitivno opredeli do predlaganih novel zakonov ter pozove vlado, naj nemudoma sprejme tudi druge potrebne ukrepe in hkrati seznanja parlament s posledicami finančne in gospodarske krize v slovenskem gospodarstvu. Poslanec Rado Likar (SDS) je na tiskovni konferenci pojasnil, da predlagajo še več drugih ukrepov, ki bi razbremenili gospodarstvo. To so skrajšanje plačilnih rokov državnih organov s 60 na 15 dni, skrajšanje rokov za vračilo države z naslova obračunana in plačanega DDV ter dvig meje za upoštevanje normiranih odhodkov z 42.000 na 100.000 evrov. »Ti ukrepi bi pomenili znatno izboljšanje likvidnosti gospodarskih subjektov,« je dejal Likar. **D**

Elan na prelomnici

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Člani nadzornega sveta Skimarja so že dolgo vedeli, da je potreben poseben nadzor nad stroški, zato so imenovali prokurista. Vloga Uroša Koržeta še ni rešena, Elan je na prelomnici.

Vdružbi Skimar, ki je dejansko nekdanji Elan oziroma del njega, je v zadnjih tednih močno zavrelo, ko so zaposleni izvedeli za zelo visoke zneske, ki jih vodstvo izplačuje odvetnikom in raznim svetovalcem. Samo letos naj bi bili presegle 800 tisoč evrov. Pretekli teden so bile razmere dramatične, kar se je odrazilo v naj-

manj dveh večurnih (tudi pozno v noč) sejah nadzornega sveta. Ta je na koncu sprejel sklep, da bo objavil javni razpis za novo poslovodstvo, Gregor Gomišček, predsednik nadzornega sveta, pa je obljubil, da bo »preveril sleherni evro«. Zaposleni so napovedovali stavko, vendar se zanjo do oddaje tega članka v tisk še niso odločili.

Presenečeni sindikalisti Pojdimo po vrsti. Predstavniki delavcev in vodstva Skimarja so razpravljali o izjemno visokih zneskih, ki jih podjetje plačuje zunanjim odvetnikom in svetovalcem. Pri tem se je tudi pokazalo, da so odnosi znotraj vodstva podjetja, predvsem med predsednikom uprave in prokuristom, slabi. Predsednik sindikata Du-

šan Ferjan je ob tem vidno pretresen dejal: »Izvedeli smo kup neverjetnih stvari, ki jih nismo pričakovali, zato resno pričakujemo od nadzornega sveta in uprave, da bodo v ponedeljek stvari popolnoma razčistili.« Medtem ko je v preteklih dneh že slišal veliko o visokih stroških za odvetnike in svetovalce, ki naj bi samo letos presegle 800.000 evrov, so ga presenetili odnosi med predsednikom uprave in prokuristom.

Prokurist stopil na žulj Težava je v tem, da predsednik uprave Ivan Štrlekar meni, da so pogodbe z odvetniškimi pisarnami upravičene in da so izplačane tarife primerljive s storitvami v drugih podjetjih ali celo nižje. Prokurist Jože Kralj pa je na drugi strani prepričan, da so stroški previsoki, zato je začel plačila odvetnikom ustavljati. Zaradi spora je v podjetju nastala situacija, v kateri je težko delati, nesoglasja v upravi pa nedvomno vplivajo tudi na poslovanje. Gregor Gomišček, ki že ves čas deli skrbi z delavci, je zahteval natančna pojasnila: »Nekdo, ki dobi 400 do 500 evrov plače, ne bo nikoli razumel, da nekdo dobi 100.000 evrov. To so astronomske vsote, ki jih nekdo vse življenje ne zasluži, in če nekdo dobi tako visoko plačilo, mora imeti res kredibilne vzroke za to.« Pri tem je omenil, da tega ne razume niti sam. Delavci so od uprave zahtevali tudi izplačilo preostanka božičnice v višini 200 evrov in 200 evrov regresa. Zahteva temelji na v javnosti objavljenih pozitivnih poslovnih rezultatih in na prepričanju, da če je denar za tako drage storitve, potem mora biti tudi denar za de-

Elan bi se moral povezati z Alpino ali družbo bratov Jakopin, vendar se stvari pri tem premikajo zelo počasi. Alpina in Elan uspešno sodelujeta.

Slaba dediščina Uroša Koržeta

V Elanu imajo velike stroške tudi zaradi sodne izterjave izplačanih previsokih nagrad Urošu Koržetu, nekdanjemu 'Elanovemu reševalcu'. Elan Koržeta toži, postopki na sodišču pa so dolgotrajni, zapleteni in dragi. Korže danes vodi družbo Livar Ivančna Gorica oziroma ima spet vlogo 'reševalca' te družbe.

lavce. Po podatkih, ki so na voljo Gomiščku, Elan Inventa še vedno posluje dobro, Elan oziroma zimski del družbe letos posluje precej boljše kot lani, medtem ko naj bi Elan Marine oziroma navtični del letos posloval veliko slabše. Štrlekar zagotavlja, da jim je letos uspelo prepoloviti izgubo celotne skupine Skimar z lanskimi 8,4 milijona evrov na približno štiri milijone evrov. Ob tem je prepri-

na rediva strokovno napako in nisva uspešna, odgovarjava vsak za devet milijonov evrov z vsem svojim osebnim premoženjem,« sta zapisala odvetnika v sporočilu za javnost.

Dolga brada Spomnimo, da je bil Elan kot celota v desetletjih socializma slovenski paradni konj pa tudi financer Zveze komunistov Slovenije. Spomnimo

Nadzorniki so si ves čas prizadevali, da bi Elan znova postavili na noge.

čan, da bi v primeru nadaljevanja sanacijskega programa Skimar lahko že prihodnje leto kljub krizi končal na pozitivni niči.

Mnenje odvetnikov Na dogajanje v Skimarju, zaradi katerega je bila zoper vodstvo in odvetnike na policijo podana anonimna ovadba, sta se odzvala tudi odvetniška pisarna Daniela Planinšca in odvetnik Rajko Vrečer. Odvetnika sta zapisala, naj bi jim bilo skupaj s Štrlekarjem uspelo preprečiti, da bi se Skimar znašel v prisilni poravnavi ali celo stečaju. Kot rezultat sodelovanja sta navedla kar za 31,5 milijona evrov pozitivnih finančnih učinkov za Skimar. Pri tem naj bi bil celotni zaslužek obeh odvetniških pisarn bistveno nižji, kot se prikazuje v javnosti, saj se je z zahtevnim pregledom Skimarjevih družb intenzivno ukvarjalo več oseb. Pregledi so sedaj končani, ta čas pa sta v veljavi dve pogodbi s Skimarjem; po eni naj bi prva pisarna prejela 8.000 evrov mesečnega pavšala, druga, ki je vezana na Skimarjeve pravde, pa je v celoti odvisna od uspeha odvetnikov. »Samo pravda v primeru Korže je takšna, da kolikor odvetnika

se različnih zneskov, ki jih je prek svojih družb v tujini nakazoval na bančne račune v švicarskih bankah, o čemer smo v Demokraciji že večkrat objavili ustrezne listine. Po osamosvojitvi slovenske države se je marsikaj spremenilo. Elan je v zadnjem desetletju v težavah tudi zaradi zelenih zim. Gregor Gomišček nam je tako pred nekaj meseci na vprašanje, kaj se dogaja v Skimarju oziroma Elanu, odgovoril: »Elan je renomirana družba, ki pri slovenskih državljanih vzbuja poseben čustven naboj. V družbi je ogromno znanja, saj je Elan v svoji dejavnosti med prvimi petimi družbami na svetu, s številnimi inovacijami, kakršne si v državi lahko samo želimo. Po drugi strani pa je ta družba v preteklosti imela svojevrsten status, zaradi česar je pozneje v tržnem gospodarstvu nastalo tudi nekaj težav. Nadzorniki si želimo, da bi na t. i. zimskem programu pridobili program, s katerim bi pospešili prodajo in s tem povečali prihodke, okrepiti je treba tudi področje marketinga in prodaje. Zaradi t. i. zelenih zim je težko prodati več smučí, zato iščemo dodaten program. Povezava z

Na kratko

PLAČE REALNO VIŠJE V Sloveniji je netoplača na zaposleno osebo v podjetjih in drugih organizacijah oktobra v povprečju znašala 917,64 evra in je bila za 1,4 odstotka višja kot septembra ter za 8,4 odstotka višja kot oktobra lani. Povprečna brutoplača na zaposleno osebo v Sloveniji je oktobra dosegla 1.424,08 evra, kar je za 1,7 odstotka več kot mesec prej in za 9,2 odstotka več kot pred letom dni. Realno so se povprečne mesečne brutoplače oktobra glede na september zvišale za 1,7 odstotka, glede na lanski oktober pa za 4,1 odstotka. V letošnjih prvih desetih mesecih so zaposleni v povprečju prejeli po 887,65 evra netoplače, kar je 8,3 odstotka več od povprečne plače v istem lanskem obdobju. Povprečna brutoplača na zaposleno osebo se je v omenjenem primerjalnem obdobju zvišala za 8,8 odstotka, na 1.368,76 evra.

V PRIČAKOVANJU BREZPOSELNIH Po oceni zavoda za zaposlovanje bo konec leta prijavljenih več kot 65.000, konec leta 2009 pa med 78.000 in 80.000 brezposelnih. Na zavodu upajo, da bodo v prihodnje še vedno potrebe po delavcih v deficitarnih poklicih, predvsem v malih in srednje velikih podjetjih. Ob koncu novembra letos je bilo brezposelnih 63.363 oseb, za 1,2 odstotka več kot v oktobru, 15. decembra pa 65.000 oseb. Število brezposelnih se je sezonsko zmanjševalo v prvi polovici leta, v juliju, oktobru in novembru, pa se je glede na mesec prej povišalo, po besedah Marije Poglajen, direktorice zavoda za zaposlovanje, predvsem na račun izteka dela za določen čas in presežnih delavcev. Na zavodu pričakujejo, da bo konec letošnjega leta več kot 65.000 prijavljenih brezposelnih, od tega največ zaradi izteka pogodb za določen čas pa tudi zaradi presežnih delavcev. V prihodnjem letu, predvsem v prvih dveh mesecih, pričakujejo veliko novih brezposelnih. V letošnjem letu bo po oceni zavoda tako stopnja brezposelnih pod sedem odstotkov (6,8 ali 6,9 odstotka), medtem ko naj bi v letu 2009 znašala med 8 in 8,2 odstotka.

Na udaru so zaposleni za določen čas.

Alpino se mi zdi smiselna. Na t. i. morskem proizvodnem delu pa imajo v Elanu sicer veliko znanje, vendar s svetovnega vidika manj, kot bi bilo potrebno. Na tem področju se mi zdi zelo dobrodošlo znanje bratov Jakopin, ki sta ob koncu 80. let odšla iz Elana, se nato dokazala v svetovnem merilu, zdaj pa bi bilo njuno znanje zelo dobrodošlo za Elan. Na vprašanje, ali bo prišlo do povezave med Alpino in Elanom, je Gomišček odgovoril, da težijo k temu, družbi pa že zdaj tesno sodelujeta: »Posebno v zadnjem letu se to sodelovanje krepi in pričakujem, da bo to še večje.

Elan dejansko potrebuje zasebno iniciativo in tržno usmerjene osebe. To je po mojem mnenju bistveno, znanja v Elanu pa je sicer veliko. Verjetno bo treba povečati tudi nadzor nad porabo sredstev.« Tudi zato so verjetno nadzorniki v Elanu imenovali prokurista, ki bi se ga Štrlekar zdaj rad znebil. Prav prokurist je bil tisti, ki je začel ustavljati izplačila previsokih stroškov svetovanja in odvetnikov. O Štrlekarju se je v zadnjih dneh izvedelo, da v Vojniku pri Celju prek svojega podjetja z minimalnim ustanovnim kapitalom gradi prestižno sosesko stanovanjskih hiš. ■

Mitja Gaspari se je zagovarjal pred evropsko komisarko Danuto Hübner.

Je to sploh minister za razvoj?

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Potem ko je vlada v svoji koalicijski pogodbi zapisala, da bo spremenila organizacijo službe, ki skrbi za črpanje evropskih sredstev, so iz Bruslja prišla opozorila, naj Slovenija tega ne naredi, saj je ena najuspešnejših članic na tem področju.

Sistem črpanja evropskih sredstev se je v Sloveniji v času zadnjega mandata vlade, ko je resor vodil Ivan Žagar, zelo izboljšal, doseženi so bili številni premiki. Slovenija je tudi netoprejemnica sredstev iz evropskih skladov. Po naših podatkih bi bilo na tem področju še bistveno bolje, če na ministrstvu za finance v času, ko je vlado prevzemal Borut Pahor, nekaterih zahtevkov do evropske komisije ne bi prenesli v januar z izgovorom, da morajo prej urediti druge stvari in naj bi jim za to zmanjkovalo časa. V slovenski proračun je evropska komisija že nakazala avanse in te bi lahko zaprli z zahtevki za izpla-

čilo, če bi jih ministrstvo za finance pripravilo. Kar se denarja tiče, ga Slovenija sicer ima na računu, le knjižbe so drugačne, zato v tem pogledu ne bi bili ne na boljšem ne na slabšem. Razlika pa je v tem, da predplačila niso zaprta z ustreznimi listinami, kar pomeni, da bodo ob koncu leta uradno prikazane bistveno nižje številke pri črpanju evropskih sredstev, kot bi lahko bile. Razlog je v navodilih, ki jih je finančnemu ministrstvu dal Pahor ali Mitja Gaspari, ki skrbi za to področje. Gre torej spet za tehniko knjiženja, kakršno pri Gaspariju poznamo iz časov, ko je proračunsko leto knjigovodsko podaljšal na 13 mesecev na strani

prihodkov in s tem v tistem letu znižal proračunski primanjkljaj. Podobna zgodba se zdaj kaže pri knjiženju evropskih sredstev. V letu 2009 bomo zato poslušali sporočila, kako uspešna je bila nova vlada na tem področju. Po naših podatkih bo ministrstvo za finance šele v januarju 2009 v Bruselj poslalo zahtevke, s katerimi bo knjigovodsko zaprlo nekatere postavke, čeprav bi jih lahko poslalo že letos, najpozneje novembra 2008, vendar tega ni storilo. Zakaj se to ni zgodilo, je znano, Gaspari pa razkrit.

V Bruslju zaskrbljeni Po naših podatkih so v Bruslju zaskrbljeni

zaradi načrtovanih sprememb pri črpanju evropskega denarja. Pred kratkim naj bi se v zvezi s tem v Sloveniji mudili člani evropske komisije, Zlata Ploštajner, nova ministrica za lokalno samoupravo, pa naj bi jih bila mirila, da je koalicijska pogodba pač politični akt, v katerega stranke zapišejo svoje usmeritve, kar pa nikakor ne pomeni, da bodo te tudi udeležene. Zagotovila naj bi jim bila tudi, da na področju črpanja evropskih sredstev nova vlada ne bo radikalno posegala v sistem, saj za to po njenem prepričanju ni nobene podlage. Ker so v evropski komisiji zaskrbljeni tudi nad tem, da bi prišlo do

premostitev nekaterih kadrov, ki jih je postavila Janševa vlada in so svoje delo v preteklih letih več kot odlično opravili, Slovenija pa je zgled drugim članicam EU na tem področju, jim je Ploštajnerjeva zagotovila, da je želja nove vlade ohraniti obstoječi kader, saj ga v Sloveniji ni v obilju. Zagotovila je še, da na tem področju prav gotovo ne bo prihajalo do velikih kadrovskih sprememb.

Ministrica brez listnice Zlata Ploštajner

Komisarka Danuta Hübner

Pravzaprav Gaspari niti ni mogel reči kaj drugega, saj ima škarje in platno v rokah Bruselj. Ta nam denar odobri ali pa ne.

Sprenevedanje Gaspari je moral evropski komisarki pojasniti, za kaj v Sloveniji sploh gre, kar je le potrdilo, da so v evropski komisiji zelo zaskrbljeni zaradi napovedi nove Pahorjeve vlade o reorganizaciji sistema črpanja evropskih sredstev. Pri tem se je izgovarjal, da v načelu ne gre za spreminjanje sistema, ampak za to, da se vprašanje kohezijske politike in črpanja evropskih sredstev uskladi z načeli delovanja proračunskega sistema v Sloveniji. Pri tem je zagotovil, da bo vsaka prihodnja aktivnost dogovorjena in usklajena z ministrico za lokalno samoupravo in regionalni razvoj Zlato Ploštajner in da bo usklajeno delovanje vseh organov, ki so vezani ne samo na evropska sredstva, ampak na izvajanje politik, za katere so ta sredstva namenjena. Kako se bo to uresničevalo in ali sta Ploštajnerjeva in Gaspari predstavnikom evropske komisije govorila resnico, bomo seveda skrbno spremljali. **D**

Poslali tudi pismo Pri tem se je tudi izvedelo, da je evropska komisija slovenski vladi poslala posebno pismo, v katerem je izrazila pomisleke glede namer nove vlade, zapisanih v koalicijski pogodbi. Ploštajnerjeva naj bi jim bila zagotovila, da se s pomisleki sicer strinja, vendar ni nevarnosti, da bi prišlo do radikalnih sprememb; vse, kar bodo delali v vladi, bodo naredili v soglasju z evropsko komisijo. Nekdanji minister Ivan Žagar je pred časom opozoril, da bi sprememba sistema v Sloveniji pomenila več kot milijardo evrov izguba evropskih sredstev, zaradi reorganizacije pa bi izgubili najmanj poldrugo leto,

saj bi morali vse postopke urejati na novo, vse pa bi morala odobriti tudi evropska komisija.

Gasparijev zagovor Zaradi načrtovanih sprememb na področju črpanja evropskih sredstev se je pretekli teden v Bruslju zagovarjal tudi Mitja Gaspari, minister za razvoj in evropske zadeve. Minister želi skrbeti tudi za področje črpanja evropskih sredstev, ki zdaj organizacijsko sodi pod vladno službo za regionalni razvoj in lokalno samoupravo, ki jo vodi Ploštajnerjeva. Gaspari je po srečanju s predstavniki evropske komisije v Bruslju dejal, da je bilo dogovorjeno, da

bi se proces slovenskega črpanja evropskih sredstev spremenil samo pod dvema pogojema: da ne bi prišlo do upočasnitve dosedanjega črpanja in če obe strani z izmenjavo dokumentov ugotovita, da gre za enako varen in učinkovit proces. Gaspari se je v Bruslju pogovarjal s komisarko za regionalno politiko Danuto Hübner, ki je doslej Slovenijo pri ureditvi sicer zelo zapletenega črpanja evropskih sredstev pohvalila. Gaspari je po pogovoru s komisarko zatrdil, da bodo vse morebitne spremembe narejene sporazumno, proces prilagoditev pa naj bi bil varen, učinkovit in v zadovoljstvo vseh vpletenih strani.

Še en projekt pod streho

Družbi Inprime, ki so jo za uresničitev projekta gospodarskega središča In-Prime ustanovila nekatera večja severnoprimska podjetja, je na razpisu Javne agencije za podjetništvo in tuje investicije uspelo pridobiti 10 milijonov evrov. Tako bodo v regiji s pomočjo evropskega denarja vzpostavili slabih 25 milijonov evrov vreden tehnološki park. Pri projektu so združile moči družbe Hidria, Iskra Avtoelektrika, Primorje in Salonit Anhovo, ki naj bi v prihodnjih dveh letih dobile prostor za svoje tehnološke centre. Projekt vodi Almira Pirih, Danijel Krivec, poslanec in župan občine Bovec, pa je predsednik programskega sveta projekta In-Prime. Pirihova je ob tem dejala, da bodo sodelujoča podjetja poleg evropskih sredstev zagotovila manjkajoči denar za uresničitev načrta. Park bo tako razdeljen v štiri enote na prav toliko lokacijah. V Ajdovščini bo enota za razvoj veziv in betonov za aplikacije v gradbeništvu, v Anhovem enota za razvoj gradbenih materialov in tehnoloških procesov proizvodnje gradbenih materialov, v Idriji enota za materiale in tehnologije, v Šempetru pri Gorici pa enota za električne generatorje, električne in hibridne pogonske sisteme ter mehatroniko. V okviru projekta bodo zagotovili tudi 4.500 kvadratnih metrov prostorov za

nova inovativnotehnološka podjetja. Teh mora biti med spremljanjem projekta do leta 2017 vsaj 30, vsako pa mora imeti vsaj eno delovno mesto z visoko dodano vrednostjo. »Posredno bo realizacija projekta vplivala na povečanje števila delovnih mest v regiji, na zmanjšanje dnevne delovne migracije iz regije in nasploh na povečanje dodane vrednosti,« je poudarila Pirihova. Graditev gospodarske infrastrukture v obliki tehnološkega parka je osrednji del projekta In-Prime. Podporo pri njegovem uresni-

čevanju predstavlja zgraditev visokošolske ter univerzitetne izobraževalne in raziskovalne infrastrukture ter urejanje podjetniške infrastrukture in poslovnih con. Nadaljevanje projekta je konec novembra podprl tudi svet Severnoprimske regije. Dodajmo, da projekt Gospodarsko središče In-Prime na Goriškem izhaja iz Regionalnega razvojnega programa severne Primorske za obdobje 2007–2013, vključen pa je v Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih za to obdobje, ki predstavlja nabor ključnih razvojno-investicijskih projektov, pri uresničevanju katerih bo sodelovala država. Resolucijo je sprejela Janševa vlada oktobra 2006. S tem projektom bo ustvarjenih 2.500 novih kakovostnih delovnih mest, ustanovljena bodo nova visoko inovativna podjetja, ki bodo zaposlovala usposobljene in razvojno motivirane strokovnjake predvsem na področju gospodarskih panog z visoko stopnjo dodane vrednosti in razvojno usmerjenostjo. Do leta 2023 bo dosežena dodana vrednost, s katero bo regija dohitela sosednjo Furlanijo - Julijsko krajino.

Severna Primorska bogatejša za 10 milijonov evrov.

Ljubljanski študentje za zdaj še ne čutijo posledic izbrisa.

Ljubljanski študentje izbrisani

Klemen Kocjančič, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Po zmagi Samostojne akademske skupine na letošnjih volitvah za predstavnike študentskega zbora in upravnih odborov študentskih organizacij visokošolskih zavodov v okviru Študentske organizacije Univerze v Ljubljani se je situacija zapletla.

Zaradi »ogrožanja demokratičnosti študentskega organiziranja ter zaradi ugotovljenih najhujših oblik kršitve aktov ŠOU v Ljubljani pri izvedbi volitev ŠOU v Ljubljani« je Razsodišče Študentske organizacije Slovenije (tako na prvi kot drugi stopnji) sprejelo sklep, s katerim se ŠOU v Ljubljani izbrše iz registra organizacijskih oblik ŠOS. Najpomembnejša posledica tega ukrepa je, da ŠOU v Ljubljani

ne bo prejela tekočih namenskih sredstev, ki bi jih drugače dobila na podlagi študentske ustave.

Volitve Na letošnjih študentskih volitvah sta se spopadli dve študentski skupini: Samostojna akademska skupina (SAS; oranžni) in Neodvisna študentska mreža (NŠM; modri). Že med volilno kampanjo je NŠM volilno komisijo obtožila nepravilnosti, ko je le-ta zavrnila več kandidatur

(ki so bile že sprejete). Ugotovili so namreč, da so bile poslone po priporočeni pošti in ne navadno, kot je bilo navedeno v pravilih; pravilo o pošti so sprejeli na priporočilo člana NŠM. Zaradi tega NŠM ni imela svojih predstavnikov na šestih članicah Univerze v Ljubljani (Fakulteti za družbene vede, Filozofski fakulteti, Fakulteti za upravo, Pravni fakulteti, Fakulteti za matematiko in fiziko ter Fakulteti za podiplomske državne in evropske študije). NŠM je 17. oktobra volilno komisijo prijavila komisiji za preprečevanje korupcije, hkrati pa so na Okrajno sodišče v Ljubljani vložili zahtevek za začasno odredbo za zadržanje izvedbe volilnih

opravil. 20. oktobra so organizirali tudi pokop »demokracije na ŠOU v Ljubljani«, ko so nosili krsto izpred sedeža ŠOU v Ljubljani do sedeža Univerze v Ljubljani, nato pa se je pogrebni spreved nadaljeval po posameznih članicah. SAS je ta protest označila za »teatralno predstavo NŠM, ki z zborovanji več kot očitno odvrta pozornost študentk in študentov od pravih težav, ki se dogajajo na samih fakultetah«. Vodja poslanske skupine SAS Matej Poklukar pa je hkrati pozval »vse volilne upravičence na šestih fakultetah, na katerih so bile že potrjene kandidature po pritožbah zavrjnene, da v primeru, da bi želeli izbrati kandidate

Radio Krka
106.6 MHz

ŠOS, ki jo vodi Danijel Bandelj, je izbrisala ŠOU v Ljubljani.

sta opozorili na nepravilnosti pri volitvah, pri čemer je Poklukar izjavil: »Kampanja je šla prenizko in na osebno raven šikaniranja. NŠM se je osredotočil na nekaj fakultet, kjer so vodili zelo agresivno volilno kampanjo in tam tudi zmagali.«

NŠM pa je 31. oktobra organizirala še eno protestno akcijo, in sicer so na vrata ŠOU v Ljubljani simbolično obesili 95 tez. Po besedah njihovega predstavnika Željka Milovanovića so želeli s tem simboličnim dejanjem opozoriti na številne napake v organizaciji in vodenju. Milovanovića moti tudi odnos vodstva ŠOU v Ljubljani, saj naj bi kazali aroganco in jih namenoma ovirali pri sklicu izrednega zasedanja študentskega zbora. Sporno se mu tudi zdi, da se je ŠOU preveč zbi-

Dobili smo drugo skupino izbranih državljanov – ljubljanske študente.

rokratizirala in da je s finančnega vidika neučinkovita. Upravlja s 5,5 milijona evrov študentskega denarja, od katerega skoraj polovico porabi za svoje delovanje.

Na očitke sta se odzvala v. d. direktorja ŠOU v Ljubljani Jani Drnovšek in predsednik študentskega zbora ŠOU Aleš Florjančič in jih zavrnila, češ da se zavira sklic izrednega zasedanja študentskega zbora in da je ŠOU finančno neučinkovita. Florjančič je tako dejal, da je zahtevek za izredni sklic zavrnil, ker je bil nepravilno oblikovan.

Volilna komisija pa je 5. novembra objavila uradne izide volitev, s katerimi so potrdili zmago SAS. V skladu s predpisi bi na treh fakultetah, kjer niso izvolili predstavnikov, morali ponoviti volitve v roku največ 45 dni. NŠM se je ob tem zavzemala, da bi se ponovile volitve na vseh šestih fakultetah, kjer so bile zavrjene kandidature njihovih predstavnikov.

Mateja Poklukarja (SAS) skrbi nadaljnje delovanje študentske organizacije.

NŠM je organizirala pokop študentske demokracije.

Čez dobra dva tedna pa se je znova zapletlo, tokrat v zvezi z nadomestnimi volitvami. Senat ŠOU v Ljubljani je sprejel odločitev o razpisu nadomestnih volitev na treh članicah, medtem ko je Drnovšek razpis volitev onemo-

lahko bila »vprašljiva tudi prodaja študentskih bonov«.

Denar – študentov vladar Na podlagi razdeljevalnega ključa dobi ŠOU v Ljubljani 38,6 odstotka sredstev za študentsko financiranje, ki jih pridobijo iz koncesijskih dajatev iz študentskega dela. Letos naj bi tako prejeli slabih 5 milijonov evrov, kar je lepa vsota. A če gre za denar, se vse drugo kmalu pozabi. Ob tem se postavlja vprašanje, kako lahko ŠOS ogroža delovanje ljubljanskih študentov, ki ga omogoča ŠOU.

Večino študentov pa vse to doseganje prav malo zanima, saj ta čas njihove pravice še niso ogrožene. Če pa bi do tega prišlo, lahko pričakujemo tudi večje študentske proteste. **D**

gočil, saj študentska zakonodaja ne predvideva vnovičnih volitev. 19. novembra je potekala konstitutivna seja, na kateri so potrdili študentski zbor in izvolili Jureta Cerarja za predsednika zbora. Poslanci NŠM so sejo bojkotirali. 27. novembra pa so izvolili še predsednika ŠOU v Ljubljani Mateja Poklukarja in štiri od petih študentskih ministrov.

Izbris Predsednik ŠOS Danijel Bandelj je 1. decembra pozval k izvedbi demokratičnih in transparentnih volitev »z namenom zagotavljanja in uresničevanja interesov vseh študentov Univerze v Ljubljani«. Ob tem je potrdil, da je nadzorna komisija ŠOS začela preiskavo. 4. decembra je sledil izbris ŠOU v Ljubljani iz registra organizacijski oblik ŠOS. NŠM je ob tem sporočila, da obžaluje nastali položaj, a se jim zdi, da je bil edini mogoč. Naslednji dan se je oglasila tudi ŠOU v Ljubljani in opozorila, da izbris neposredno ogroža »izvajanje dejavnosti in storitev, ki jih ŠOU v Ljubljani nudi študentom«, zaradi česar bi

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Bodo ostali brez elektrike?

Maruša Mihelčič, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Ministrstvo za okolje je konec novembra Elesu izdalo gradbeno dovoljenje za rekonstrukcijo daljnovoda na odseku Sežana–Divača. Temu so se uprli prebivalci Renč, saj menijo, da ne gre za obnovo, ampak za novogradnjo.

Že oktobra naj bi bilo novogoriško sodišče potrdilo domneve krajanov in določilo odpravo delnega gradbenega dovoljenja, saj naj bi šlo za novogradnjo in ne za obnovo. Na Elektru Slovenija (Eles) naj bi odpravili vzroke za oktobrsko odločbo novogoriškega sodišča, hkrati pa pridobili dovoljenja za rekonstrukcijo. Vendar Civilna iniciativa Renče vztraja, da je pristojno ministrstvo nezakonito izdalo gradbeno dovoljenje.

Začasna rešitev Spor med Civilno iniciativo in Elesom traja že dolgo, vendar vpleteni ne najdejo skupnega jezika. V začetku decembra so se glavni protagonisti udeležili posveta v Bukovici, a kljub posredovanju ministra za okolje in prostor Karla Erjavca

Kljub zavrnitvi so v družbi Eles še vedno pripravljani na pogovor.

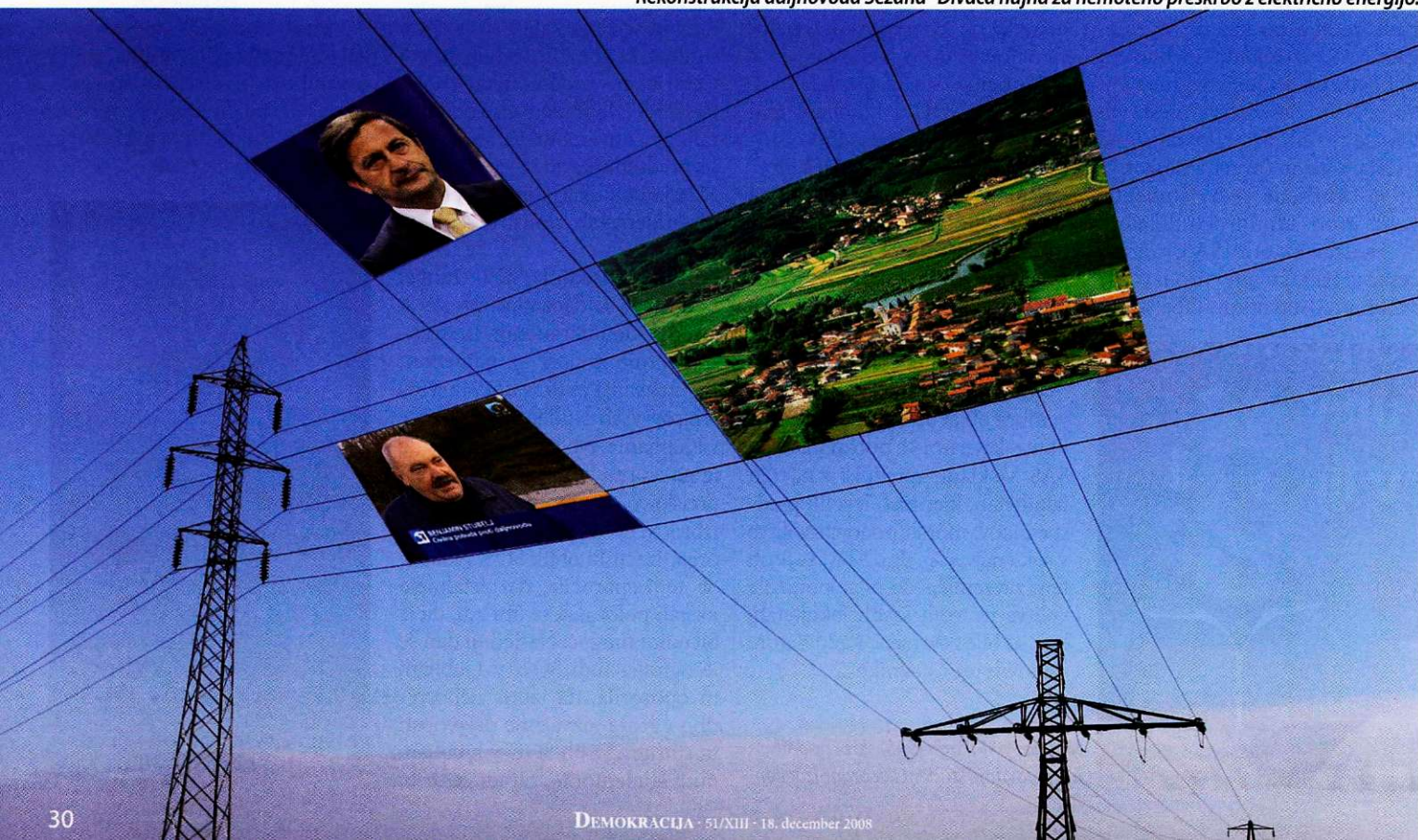
niso našli ustrezne rešitve o načinu poteka daljnovoda skozi kraj. Eles je privolil, da na območju Renč na sedanji trasi vkopljejo visokonapetostni daljnovod, ki sicer poteka med Gorico in Divačo. Zataknilo pa se je, ker bi bilo treba daljnovod dokončati do junija prihodnje leto zaradi vklopa črpalne hidroelektrarne Avče. Ker so postopki pri vkopu dalj-

novoda dolgotrajni, so pri Elesu predlagali začasno rešitev. Daljnovod nad zemljo bi bil lahko dokončan že v treh tednih. Tako naj bi na sporni trasi začasno napeljali žice po zraku, kasneje pa bi zgradili kablovod, za katerega bi potrebovali tri mesece. Dolgotrajno pa je predvsem zbiranje potrebne dokumentacije, saj lahko nanjo čakajo tudi leto dni. Direktor Elesa Vitoslav Türk je ponudil možnost, da bi investicijo zagotovili tudi z bančnimi poroštvi. Za rešitev se je zavzel tudi okoljski minister Karl Erjavec, ki se je udeležil pogajanj med Elesom in civilno iniciativo. Na po-

svetu je poudaril, da za vkop daljnovoda po obstoječi trasi ne bi bil potreben nov državni prostorski načrt, ampak le pridobitev gradbenega dovoljenja. Opozoril je, da civilne iniciative ne smejo voditi interesi posameznikov. Kritičen pa je bil do Eles, saj naj v omenjenem podjetju ne bi dovolj upoštevali želja prizadetih prebivalcev. Ob koncu posveta je bil optimističen in prepričan, da so s posvetom storili korak naprej k ustreznemu dogovoru, a se je kasneje izkazalo, da ni tako.

CI ne popušča Kljub prizadevanjem Eles za ustrežno rešitev, ki bi zadovoljila interese vseh, so v ponedeljek, 8. decembra, iz Civilne iniciative Renče sporočili, da zavračajo predlog Eles. Kot so

Rekonstrukcija daljnovoda Sežana–Divača nujna za nemoteno preskrbo z električno energijo.

dejali, naj bi bil predlog neresen in nesprejemljiv. Elesu očitajo, da so pogajanja z njimi izguba časa, zato se bodo v prihodnje pogajali le z državo, ki je lastnik Eles. O dogajanju so obvestili tudi novega ministra za okolje in prostor Karla Erjavca in od njega zahtevali takojšnjo revizijo postopka. V Elesov predlog začasnega daljnovođa ne privolijo, od zahteve po vkupu pa ne odstopajo. Še vedno so mnenja, da so bila dovoljenja za daljnovod izdana nezakonito. Zahteve krajanov Renč podpira tudi občina Renče-Vogrsko, saj je občinski svet v tem času sprejel odlok, ki omejuje postavljanje energetskih objektov na tem območju. Odlok prepoveduje rekonstrukcijo, gradite in tudi nadgraditev vsakršnih novih površinskih električnih napeljav visoke napetosti, in sicer do uveljavitve občinskega oziroma prostorskega načrta. Lastniki posameznih zemljišč, na katerih potekajo dela za rekonstrukcijo daljnovođa, so celo dosegli začasno prepoved del na sedmih parcelah. Od svojih zahtev tudi v prihodnje ne bodo odstopali, saj je njihova zahteva zahteva po zdravju, do katerega imajo pravico. Zadeva se je preselila na sodišče – Eles toži lastnike zemljišč, lastniki tožijo Eles, slednji pa državo.

Pozivajo k dialogu V sredo, 10. decembra, so se na zavrnitev predloga Civilne iniciative Renče odzvali na Elesu. V pismu so zapisali, da po njihovi oceni mnenje posameznikov, ki predstavljajo civilno iniciativo, ne pomaga k obobjestranskemu dialogu. Kljub zavrnitvi so v družbi Elektro Slovenija še vedno pripravljene na pogovor o različnih rešitvah. »Vsekakor upamo, da bodo tudi posamezniki iz Renč vendarle dojeli pomembnost skupnega reševanja proble-

Srečanje ministra za okolje in prostor Karla Erjavca s predstavniki Civilne iniciative Renče

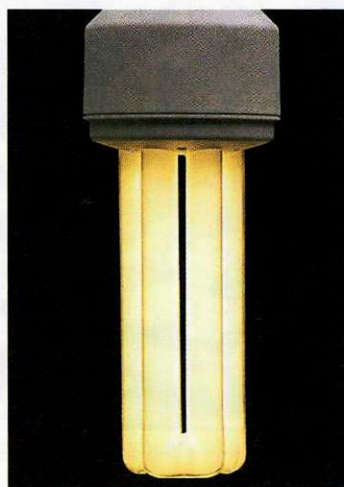
mov in ne slepega vztrajanja na svojih stališčih,« so zapisali. Kot so dejali, naj bi Eles v obdobju štirih let, odkar potekajo pogovori, odkrito govoril o vseh možnostih, ki so glede na tehnično izvedljivost in upravne postopke na razpolago. Posameznikom, ki nastopajo

da, vendar vsi vpleteni upajo, da bodo dosegli dialog.

Odločitev obžalujejo Za komentar v zvezi z zavrnitvijo predlagane rešitve s strani Civilne iniciative Renče smo prosili tudi ministrstvo za okolje in prostor.

Na Elesu opozarjajo, da je zaradi zapletov na območju Renč ogroženo zagotavljanje zanesljive in kakovostne preskrbe z električno energijo.

v okviru civilne iniciative, pa očitajo, da niso sprejeli niti možnosti konstruktivnih pogovorov, ki naj bi jim bili ponujeni tudi s pomočjo mediacije pred slabim letom dni. Ne glede na negodovanje krajanov Renč je rekonstrukcija daljnovođa Sežana-Divača nujna za nemoteno preskrbo z električno energijo v Severnoprimerški regiji. Na Elesu zatrjujejo, da so za rekonstrukcijo omenjenega daljnovođa pridobili vsa potrebna dovoljenja in dokumentacijo, za izvedbo pa morajo počakati še na pravnomočnost skladno z upravnimi postopki. V sporočilu še dodajajo, da ne bodo prevzeli morebitne gospodarske in družbene škode, ki bo nastala ob izpadu električne energije. Ob vsem tem pa se sprašujejo, ali bo to odgovornost prevzela Civilna iniciativa Renče. Če bo civilna iniciativa še naprej nasprotovala graditvi in dogovor ne bo dosežen, bi lahko država uporabila prisilno služnost, saj ministrstvo za gospodarstvo teoretično lahko zahteva postavitve daljnovo-

Bodo žarnice še svetile?

Še nedavno optimistični Erjavc odločitev civilne iniciative obžaluje. Prepričan je, da je mogoče najti najboljšo rešitev za vpletene strani samo z dialogom, zato je pripravljen organizirati sestanek. Ta naj bi bil po zadnjih podatkih v ponedeljek, 15. decembra. Na njem naj bi znova preučili možnosti za nadaljevanje pogovorov. V pisni izjavi poudarjajo, da država kot lastnik Eles ne more opravljati pogovorov namesto odgovornih oseb v podjetju, ki imajo vse zakonske pristojnosti in pooblastila,

da upravljajo Eles. Na ministrstvu za okolje in prostor zavračajo zahtevo za revizijo postopka izdaje gradbenega dovoljenja, ker morajo prizadete stranke najprej uporabiti vsa pravna sredstva. Revizija s strani ministra pa ne bi bila v skladu z zakoni. Na pristojnem ministrstvu pa kljub vsemu pričakujejo, da se bodo pogovori med vpletenimi stranmi nadaljevali in izvršitev izdanih odločb ne bo potrebna.

Napačne informacije V Elesu opozarjajo, da se v zvezi s prenovo močno dotrajanega daljnovođa Gorica-Divača pojavljajo podatki, ki ne ustrezajo dejanskemu stanju. Širijo jih posamezniki, ki kot civilna iniciativa nastopajo v javnosti proti obnovi daljnovođa na območju Renč. V javnosti naj bi bili tako posredovali napačno informacijo, da je stari enosistemski 110 kV daljnovod Gorica-Divača, na trasi katerega Eles izvaja rekonstrukcijo, doslej obratoval na 20 kV napetosti, kar pa ne drži. V javnosti prihaja tudi do napačnih interpretacij napetostnega nivoja novega daljnovođa, saj se dvosistemski 110 kV daljnovod opisuje kot 220 kV. Širile naj bi se tudi govornice, da se Eles pripravlja na prehod tega daljnovođa z napetosti 110 kV na napetost 400 kV, kar je povsem neizvedljivo. Na Elesu zavračajo tudi trditve, da se bo zaradi prenove omenjenega daljnovođa čezmerno povečalo elektromagnetno sevanje. »Obseg in višina negativnih vplivov obratovanja daljnovođov na okolje sta namreč zakonsko določena s predpisi, ki so v Sloveniji nekajkrat strožji od evropskih in jih Eles dosledno spoštuje,« so pojasnili. Na Elesu opozarjajo, da je zaradi zapletov na območju Renč ogroženo zagotavljanje zanesljive in kakovostne preskrbe odjemalcev na območju severne Primorske, hkrati pa tudi priključitev nove črpalne elektrarne Avče na omrežje. Ob zadnjem stavku je treba dodati, da se moje pravice končajo tam, kjer so ogrožene pravice drugega. **D**

Direktor Eles Vitoslav Türk je ponudil več predlogov za rešitev.

Bodo obljube spet prazne?

Lucija Kavčič, foto: arhiv Demokracije

Prizadevanja za zagotovitev nespremenjenih finančnih sredstev za slovensko manjšino v Italiji se nadaljujejo, a kaže, da niti posredovanje samega vrha slovenske države ne bo obrodilo sadov. Na ravni FJK so nekoliko bolj širokosrčni.

Italijanski senat zavrnil dopolnilo slovenske senatorke Demokratske stranke Tamare Blažina.

Glede napovedanih krčenj finančnih sredstev za slovensko manjšino v Italiji se je ob robu vrha EU v Bruslju s predsednikom italijanske vlade Silviom Berlusconiem pogovarjal slovenski premier Borut Pahor. Berlusconi mu je obljubil, da bo Italija s primernim načinom zagotovila enako vsoto denarja za slovensko manjšino v Italiji kot doslej, premier Pahor pa je poudaril, da štejejo predvsem dejanja in da Slovenija čaka na konkretne ukrepe italijanske vlade. Zatrnil je še, da slovenska vlada, ko bo sprejemala varčevalne ukrepe, ne bo

ravnala tako, da bi bile institucije italijanske in madžarske skupnosti pri tem prizadete.

Senat je proti Potem ko je dopolnilo slovenske senatorke Demokratske stranke (DS) Tamare Blažina, v katerem je zahtevala opustitev krčenj sredstev za slovensko manjšino v Italiji, že zavrnila proračunska komisija italijanskega senata, ga je 11. decembra zavrnil tudi italijanski

Upajmo, da obljube Silvia Berlusconija niso prazne.

senat z glasovi 140 članov desnosredinske vladajoče koalicije, medtem ko je dopolnilo podprlo 105 senatorjev levosredinske opozicije (DS in Italije vrednot) ter predstavniki narodnih manjšin. Senat je seveda zavrnil tudi priporočilo Blažinove o vprašanju krčenja sredstev. Zakonski osnutek se zdaj vrača v poslansko zbornico za dokončno sprejetje. Če se bo to res zgodilo in če ne bodo spreje-

Obstaja upanje, da bo deželni parlament FJK res potrdil enako postavko za slovensko manjšino, kot je veljala doslej.

ti izravnalni ukrepi, bo zmanjšanje sredstev ohromilo kulturne, športne in socialne dejavnosti manjšine ter povzročilo padec ravni zaščite slovenske manjšine.

Na deželni ravni Predstavniki krovnih organizacij slovenske manjšine so se dva dni pred tem srečali z deželnim odbornikom Furlanije - Julijske krajine (FJK) za šolstvo in kulturo Robertom Molinarom. Zagotovil jim je neokrnjena sredstva za manjšino v deželnem proračunu, hkrati pa dejal, da FJK ne bo krila razlike, če bo prišlo do krčenja sredstev za manjšino v okviru italijanskega vsedravnega finančnega zakona, saj to v deželnem proračuni FJK ta čas ni predvideno. Kot je dejal Molinaro, deželna uprava upa, da bo krčenje na koncu manjše od napovedanega. Srečanja z Robertom Molinarom so se udeležili deželni poslanec stranke Slovenska skupnost (SSK) Igor Gabrovec, predsednika SKGZ in SSO Rudi Pavšič in Drago Štoka ter pokrajinska predsednika obeh organizacij za Videmsko pokrajino Jole Namor in Giorgio Banchig. Roberto Molinaro je kasneje na tiskovni konferenci dejal, da so na srečanju izrazili skupno zaskrbljenost zaradi napovedanega krčenja sredstev, ki bi pahnilo v krizo pozitivno dejavnost manjšine. Zato je deželna vlada FJK v osnutku proračuna za leto

2009, o katerem ta čas razpravlja deželni parlament, sklenila ohraniti enako postavko za slovensko manjšino kot v proračunu za letošnje leto, ker je navzočnost slovenske manjšine eden temeljnih razlogov za obstoj FJK. Po mnenju Roberta Molinara pa je pri vsem tem treba upoštevati širši evropski kontekst, saj so mnoga določila vezana na stanje, ki tega konteksta ni upoštevalo, medtem ko sta danes tako Italija kot Slovenija članici Evropske unije, zato je treba najti primerne ukrepe, ki naj zaščitijo jezik, hkrati pa naj upoštevajo novi evropski scenarij.

Deželna komisija Odbornik FJK Roberto Molinaro je tudi

napovedal, da bo januarja ustanovna seja nove deželne posvetovalne komisije, ki so jo ustanovili na podlagi deželnega zakona za zaščito Slovencev. Komisija bo ugotovila možnosti za izboljšanje zdaj veljavnega deželnega zaščitnega zakona. Gre predvsem za možnost izboljšanja in poenostavitve nekaterih upravnih postopkov, da bi delovanju deželne uprave zagotovili večjo prožnost in pozornost do novih potreb. Roberto Molinaro je tudi dejal, da na obzorju ni novih zakonskih ukrepov za zaščito nekaterih narečij v Videmski pokrajini, natančneje v Beneški Sloveniji in Režiji, ki po mnenju nekaterih predstavnikov vladajoče deželne desne sredine ne sodijo v okvir

Senatorka Tamara Blažina

slovenskega jezika. Že v deželnem zakonu za zaščito slovenske manjšine je namreč zapisan člen, ki govori o ovrednotenju rezijanščine in tega si deželna uprava prizadeva izvajati.

Temni oblaki Kako bo dejansko s finančnimi sredstvi za slovensko manjšino, ostaja še naprej uganka, a kaže precej slabo. Deželni poslanec SSK Gabrovec upa, da bo deželni parlament res potrdil enako postavko za slovensko manjšino, vprašanje pa je, kaj se bo zgodilo, če bo državni parlament storil drugače, kar je v tem trenutku zelo verjetno. Kljub temu Igor Gabrovec meni, da ima dežela FJK vseeno možnosti kriti razliko, če se bodo napovedana krčenja sredstev na vsedržavni ravni uresničila. Vsekakor pa se temni oblaki nad slovensko manjšino v Italiji še ne bodo tako hitro razblinili, saj tudi tega, da bi FJK krila razliko, najbrž ne bo prav lahko doseči. **D**

Tedenski utrip

TRAK SPOTIKE V tržaških političnih krogih in krogih slovenske manjšine že nekaj dni poteka polemika zaradi traku s slovenskimi barvami, ki so ga prerezali ob odprtju nove menze Osnovne šole Frana S. Finžgarja v tržaškem predmestju Barkovlje. Novo šolsko menzo je dala preurediti tržaška občinska uprava, slovesnosti ob odprtju pa se je udeležil občinski odbornik za javna dela Franco Bandelli. Slavnostni trak tokrat ni bil obarvan v italijanskih, temveč v slovenskih barvah. Občinski odbornik na kraju tega ni komentiral, kasneje pa je za italijanske medije trak v barvah slovenske tribarvnice označil za provokacijo. Italijanska televizijska postaja Telequattro je v svojem večernem televizijskem dnevniku poročala celo o nekakšni pasti, ki naj bi jo bili nastavili odborniku, ter posredovala mnenje podtajnika pri italijanskem ministrstvu za okolje in vidnega tržaškega predstavnika desne sredine Roberta Menie, ki je dogodek označil za sramotno gesto. Tržaški župan Roberto Dipiazza je o dogajanju obvestil tržaškega prefekta Giovannija Balsama, v sredo zjutraj pa so barkovljansko šolo obiskali italijanski karabinjerji. O zadevi s trakom je ravnateljica šole Fiorella Benčić dejala, da občinska uprava ni priskrbela traku v barvah italijanske tribarvnice, kot je to storila ob nekaterih priložnostih v preteklosti, zato so si na šoli pomagati s tistim, ki so ga imeli na voljo, to je s trakom v barvah slovenske zastave. Slovenska osnovna šola v Barkovljah deluje od leta 1800, od leta 1982 pa nosi ime pisatelja Frana Saleškega Finžgarja. Številni predstavniki slovenske manjšine so polemiko označili za pretirano. Tako je prepričan tudi deželni poslanec stranke Slovenska skupnost (SSK) Igor Gabrovec, ki je v sporočilu za javnost dejal, da slovenske barve pripadajo skupnosti, kateri je namenjena barkovljanska šola: »Odbornik Bandelli, ki se je čutil užaljenega zaradi slovenskega traku, bo od zdaj lahko tudi bolje razumel vse tiste Slovence, ki jim v Italiji skoraj odnevno kratijo pravice.« Poleg tega tržaški pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik v sporočilu za javnost opozarja, da je trak

Barve slovenske zastave kamen spotike

s slovenskimi barvami nekaj popolnoma normalnega za odprtje prostorov v slovenski šoli, saj ima manjšina zakonsko pravico do uporabe lastnih simbolov in zastav. Nekdanja slovenska deželna poslanka Bruna Zorzini Spetič pa je v sporočilu za javnost zapisala, da je v Slovenski Istri že desetletja v rabi italijanska tribarvnica, pa nihče v tem ne vidi provokacije. L. K.

MIKLAVŽEV SEJEM V BENEČIJI Turistično društvo Nadiške doline in Turistična zveza gornjega Posočja (TGZP) sodelujeta že od svojega nastanka. Tako je TZGP s TD Nadiške doline sodelovalo tudi pri pripravi letošnjega Miklavževega sejma v Špetru v Benečiji. Sejem je trajal dva dni, do 9. decembra. Že nekaj let ga imenujejo Tradicionalni sejem dela za današnji božič. Pravzaprav je bil tradicionalen, odkar domačini pomnijo, le da se je začel nekako izgubljati, dokler ga ni za današnje potrebe prodaje, turizma in slovenske kulturne tradicije oživilo omenjeno društvo. Člani obeh sodelujočih turističnih društev so se na sejmu lahko predstavili s turističnim promocijskim materialom, predvsem pa s prodajno razstavo izdelkov domače in umetne obrti ter tipičnimi proizvodi ekološkega kmetovanja. Na enajstih stojnicah so predstavili kulturnozgodovinske in etnološke zanimivosti, naravne vrednote in gostinsko-prenočitveno ponudbo Dežele žive vode. Vsako leto narašča povpraševanje po kolesarskih in pešpoteh, kar bi se lahko prepletalo s ponudbo na obeh straneh meje. Na sejmu so največ kupovali izdelke domače in umetne obrti, kot so panjske končnice, pleteni in kvačkani izdelki iz domače volne ter klobučevine, okraski iz čebeljega voska, spominki iz gline in lesa, med jedmi pa različne vrste medu, doma izdelane marmelade, sire in skuto, domače likerje in žganja, zeliščne čaje. Mnogi so kupili tudi šopke teloha in posušene plodove na vejah grmičevja. M. M.

Miklavž v Benečiji

Uboj najstnika – kaplja čez rob

Lucija Kavčič, foto: Reuters, AP

V Grčiji je vroče že od 7. decembra, protesti in izbruhi nasilja se vrstijo. Povod je bil uboj mladoletnika, ki ga je ustrelila policija. Protesti so povzročili politično krizo premierja Kostasa Karamanlisa, a slednji ne namerava odstopiti.

Grčija je na robu bankrota in policijski umor 15-letnega mladoletnega Aleksandrosa Grigoropulusa je bil samo kaplja čez rob. Pravi vzroki za največje nemire v Grčiji v zadnjih desetletjih so poleg gospodarske krize tudi naraščanje policijskega nasilja, splošna korupcija političnega sistema pa tudi zaporedje političnih škandalov in slab izobraževalni sistem. Ulice grške prestolnice zato že vse od nedelje, 7. decembra, podnevi in ponoči v valovih še naprej pretresajo nasilni protesti jeznih množic, ki so se jim pridružili tudi številni ilegalni priseljenci. Nesrečni Grigoropulus je umrl v soboto zvečer v aten-

ski četrti Eksarhija v incidentu, ko je okoli 30 mladih metalo kamenje, molotovke in druge predmete na policijsko vozilo. Iz vozila je izstopil eden od policistov, streljal in pri tem ubil omenjenega mladeniča. Fanta so takoj odpeljali v bolnišnico, a so tam lahko samo potrdili njegovo smrt. Atenska četrt Eksarhija je bila že leta 1985 prizorišče spopadov med policijo in mladimi pripadniki skrajnih levičarskih skupin po incidentu, ko je policist med protesti ustrelil prav tako mladoletnega Mihalisa Kaltezasa.

Molotovke v zraku Takoj ko se je v javnosti razširila novica

o smrti Aleksandrosa Grigoropulusa, so se v Eksarhiji in v Solunu, Patrasu ter še nekaterih manjših mestih razširili protesti anarhistov, ki so se jim pridružili tudi dijaki in študentje. Postavili so barikade, uničevali smetnjake ter se lotili bank in drugih poslopij. Policija je, da bi jih razgnala, uporabila solzivec, o katerem se je razširila vest, da mu je že potekel rok trajanja, zaradi česar je bil njegov učinek močnejši in toksičen. Že prvi dan protestov so protestniki po prvih podatkih v Atenah poškodovali več kot 20 bank in drugih poslopij ter zažgali 25 avtomobilov, med njimi šest policijskih. Med po-

sredovanjem je bilo ranjenih precej policistov, začele pa so se tudi aretacije protestnikov. Tarče protestnikov so nato kmalu postale trgovine z oblačili tujih proizvajalcev, v Atenah pa je ves čas vroče tudi pred parlamentom, kjer so med spopadi na policiste letele molotovke in kameenje. Medtem so študentje zasedli več fakultet, skupina mladih pa politehniško šolo v atenski četrti Eksarhija. Da bi preprečile novo plenjenje in uničevanje trgovin in bank, so oblasti zaprle nekatere ulice v mestu, a škoda, ki je posledica uničevalnih protestniških pohodov, dosega vrtooglave milijone evrov.

V Grčiji takih nemirov v zadnjih desetletjih ne pomnijo.

Splošna stavka sindikatov je bila napovedana že prej.

Sožalje ni dovolj Grški notranji minister Prokopis Pavlopulos in državni sekretar na grškem notranjem ministrstvu Panajotis Hinoftis sta zaradi dogodka ponudila svoj odstop premierju Karamanlisu, a ga ta ni sprejel. Grški premier Kostas Karamanlis je svojcem ubitega najstnika izrazil sožalje in zagotovil, da ne bodo prizanesljivi do odgovornih za smrt mladeniča. Sožalje sta svojcem izrekla tudi grški predsednik Karolos Papulias in notranji minister Prokopis Pavlopulos, policija pa je izrazila tudi globoko obžalovanje. Podrobno preiskavo o smrti mladoletnega Grigoropulusa bodo vodili trije tožilci. Policista, ki sta bila vpletena v uboj mladoletnika, so preteklo sredo pripravili, enega od njiju obtožili umora, enega pa sodelovanja v umoru. Datum začetka sojenja še ni znan, policista pa se izgovarjata, da sta bila napadena.

Splošna stavka Vsa izražena sožalja in obljube, da bo pravici zadoščeno, pa še zdaleč niso dovolj, saj so pravi vzroki za proteste drugje, zato se spopadi med policijo in protestniki nadaljujejo. Protestnikom so se preteklo sredo pridružili udeleženci že prej napovedane 24-urne splošne stavke, ki je po besedah predstavnikov dveh največjih grških sindikatov, Federacije sindikatov javnega sektorja (ADEDY) in sindikatov zasebnega sektorja (GSEE), pritegnila množico zaposlenih v javnem in zasebnem sektorju. Stavki v več grških mestih se je pridružilo več tisoč ljudi. Sindikata GSEE in ADEDY sta v skupni izjavi za javnost pozvala k demokratizaciji policije ter h končanju nasilja in arbitrarnih dejanj državnih organov. Zaradi splošne stavke so bili na mednarodnem letališču v Atenah odpovedani vsi leti, banke in šole so bile zaprte, javni prevoz pa ohromljen. V bolnišnicah je delalo le nujno osebje.

Poziv k odstopu Protesti in izbruhu nasilja v Grčiji so dobili »dodano vrednost«, potem ko je vodja glavne grške opozicijske

Mladi Grki so proti policijskemu nasilju protestirali tudi mirno.

stranke George Papandreu vlado pozval, naj zaradi nemirov odstopi in razpiše predčasne volitve. Premiera Kostasa Karamanlisa je pred grškim parlamentom s prapori in transparenti pozivala k odstopu tudi večja skupina študentov in učiteljev. Karamanlis pa se je na nujnem sestanku srečal s predsednikom države Karolosom Papuliasom in voditelji političnih

stijo mirno ter naj spoštujejo institucije in zakone. Toda množice je nemara še bolj razbesnela izjava odvetnika obeh priprtih policistov, češ da je smrt najstnika na žalost povzročilo božje dejanje in da je balistično poročilo pokazalo, da naboj, ki je bil usoden za najstnika, ni bil ustreljen neposredno vanj. Vsebina poročila je javnosti ostala skrita, zato je v

Pravi vzrok za nemire v Grčiji so gospodarska kriza, policijsko nasilje in politična korupcija.

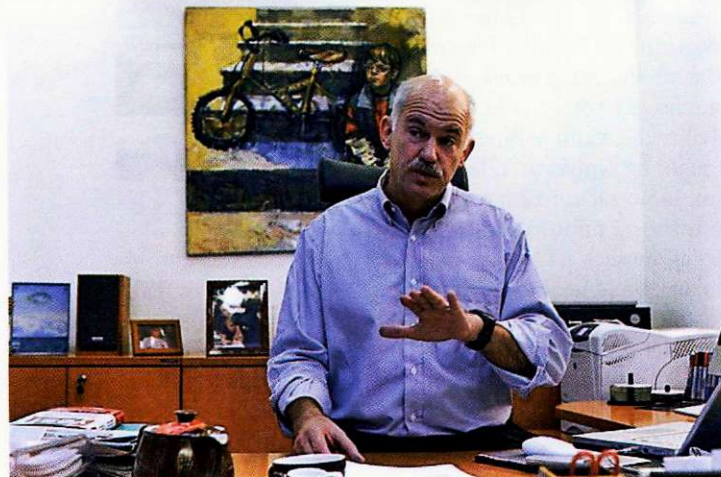
strank, toda po srečanju je dejal, da izgnednikom ne bo popuščal: »Nihče nima pravice izrabiti tega tragičnega incidenta kot izgovor za surovo nasilje, za dejanja proti nedolžnim ljudem, njihovem imetju in družbi kot celoti ter proti demokraciji.« Grški premier, čigar vlada ima v parlamentu le en glas večine, je na tiskovni konferenci ob robu vrha EU v Bruslju kljub vsemu zavrnil sklic predčasnih volitev. Grški predsednik Papulias pa je državljanom pozval, naj spomin na pokojnega fanta poča-

petek skupina mladih z zakritimi obrazi vdrla v prostore omenjenega odvetnika policistov in pri tem povzročila veliko škodo.

Zasedli radio Peti dan protestov so se spopadi vneli tudi pred največjim grškim zaporom v atenskem predmestju Kojrdalos, kjer so protestniki policiste obmetavali s kamenjem in drugimi predmeti. Med protestniki so večinoma dijaki in študenti, ki po uboju 15-letnika bojkotirajo pouk. Razjarjeni protestniki so uničevali tr-

govine in ulično infrastrukturo v soseskah Nea Smirni in Galatsi, napadli pa so tudi pet policijskih postaj in štiri pošte. Zažigalne bombe so odvrgli na fakulteto za kmetijstvo, tarča napada je bil tudi urad ministrstva za okolje, policija pa jih je tako kot drugod poskušala razgnati s solzivcem. Šesti dan protestov so protestniki z molotovkami napadli tri banke blizu politehniške univerze in podtaknili ogenj, oglasili pa so se tudi iz zasedene radijske postaje Flash in več kot uro kritizirali grše politike, multinacionalna podjetja in novinarje.

Mirni protesti Kljub vsemu je več tisoč mladih pozno v noč protestiralo mirno, čez dan pa je 300 srednješolcev pred stavbo parlamenta razgrnilo veliko zastavo z napisom *Obsojamo nasilje, treba je razorožiti policijo*. Študentje, ki so v teh dneh v znak protesta zasedli več kot 400 šolskih poslopij po vsej državi, napovedujejo, da se bodo protesti pred sedežem policije nadaljevali in se vrnili tudi pred parlament. V osmih največjih mestih, vključno z Atenami, Solunom in Patrasom, so nasilni protestniki v sedmih dneh za sabo pustili več sto uničenih trgovin, bank in drugih poslopij ter ogromno avtomobilov. Demonstracije v podporo protestov v Grčiji so potekale tudi drugod po Evropi. Špoadi so izbruhnili v Madridu in Barceloni, v Franciji in na Danskem; v danski prestolnici je protestiralo okoli 150 ljudi, ki so policiste obmetavali s steklenicami in barvo. **D**

Vodja glavne grške opozicijske stranke George Papandreu je pozval vlado k odstopu.

Povečan obisk Lurda

Obisk Lurda se vztrajno povečuje, letos je ta romarski kraj v Franciji obiskalo devet milijonov romarjev, kar je tri milijone več kot leta 2007. V Lurdu, kjer naj bi se bila mladi pastirici Bernadette Soubirous leta 1858 prikazala Devica Marija, so s tem zadovoljni. Letos je Lurd obiskal tudi papež Benedikt XVI., in to prav ob 150. obletnici domnevnega videnja v tem kraju ob vznožju Pirenejev, ki med drugim privablja številne bolne in čudeža željne romarje. V Lurdu naj bi se bilo doslej zgodilo že na tisoče čudežev. Cerkev pa jih je uradno priznala 67.

Strah pred napadi Pakistan po napadih v Mumbaju skrbi morebitni povračilni napadi Indije. Pakistanski veleposlanik

dalci prihajali iz Pakistana. Kot je dejal Hasan, je pakistanskega predsednika Asifa Alija Zardarija že opozoril na nevarnost, Islambad pa je s svojo zaskrbljenostjo seznanil tudi ameriške in britanske predstavnike, ki so posredovali, da bi umirili situacijo.

V boj za službo Za službo v administraciji novoizvoljenega ameriškega predsednika Barack

ka Obame se je doslej prijavilo 300.000 ljudi, kar je rekord. Gre za iskalce političnih namestitev, ki jih je v ameriški zvezni birokraciji le 0,17 odstotka od skupaj 1,9 milijona civilnih birokratov. Pri tem niso všteti diplomati, sodniki, člani odborov in komisij. Prostora je torej za 3.300 ljudi, zato bo večina od 300 tisoč razočarana.

Število lačnih narašča Cilj Organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo (FAO), da bi se število lačnih v svetu do leta 2015 prepolovilo, postaja po zadnjih podatkih vse bolj nedosegljiv, saj je lakota letos prizadela dodatnih 40 milijonov ljudi. S tem je skupno število naraslo na 963

milijonov. Prehranska kriza je prizadela predvsem najrevnejša gospodinjstva, večinoma brez lastne zemlje in brez odraslih moških članov družine.

Spet ptičja gripa Hongkonške oblasti so potrdile, da je na neki perutninski farmi zaradi virusa ptičje gripe poginilo več kot 60 kokoši. Po izbruhu virusa, ki povzroča ptičjo gripo, so pristojne oblasti že odločile, da je na območju v okolici omenjene farme v Hongkongu zaradi nevarnosti širjenja boleznih treba pokončati približno 80 tisoč kokoši. Dodajmo, da je do izbruha boleznih v Hongkongu nazadnje prišlo skoraj pred šestimi leti, v začetku leta 2003. V Hongkongu

v Londonu Šamsul Hasan je namreč izrazil zaskrbljenost, naj bi Indija načrtovala napad na njegovo državo, potem ko so v New Delhiju izjavili, naj bi vsi napa-

TUJI TISK

The Independent

Res izgubljeno?

Zgodovinarji so našli dokumente in zemljevide, ki pričajo o tem, da so mesto Machu Picchu nekajkrat našli in spet izgubili še pred tem, ko je to inkovsko mesto na vrhu gorskega hrbta v Peruju odkril pomembni ameriški

raziskovalec Hiram Bingham. Po izročilu se je Bingham, ki je kasneje postal prototip Indiane Jonesa, julija 1911 odpravil na ekspedicijo iz perujskega mesta Cuzca in postal prvi zahodni raziskovalec, ki je videl legendarni Machu Picchu. Perujske oblasti pravijo, da so relikvije inkovske civilizacije, ki jih je Bingham vzel s seboj na Univerzo Yale v ZDA, tam samo začasno, saj pripravljajo tožbo za njihovo vrnitev. Pred nekaj meseci pa so se pojavili dokazi, da je nemški inženir Augusto Berns odkril Machu Picchu že 40 let pred Binghamom. V 60. letih 19. stoletja je Berns zgradil žago nasproti tega mesta in pobiral denar za to, da so lahko ljudje plenili mesto.

Corriere della Sera

Skrajšani delovnik

Nemčija se vsak dan znova prepričuje, da postaja ekonomska situacija vse težja. Od 1. januarja prihodnjega leta bodo vsa podjetja, ki že občutijo krizo, prešla na tri- ali štiridnevni delovni teden. Lastniki plačujejo delavce za nji-

hovo delo, vse drugo pa doplačuje država. To je način, kako se izogniti odpuščenju in je prijazen tako za delodajalce kot tudi delavce. Angela Merkel se bo kmalu srečala z industrialci, ministri, bankirji in ekonomisti ter se dogovorila glede dodatne pomoči gospodarstvu. Hkrati pa ne bodo zmanjšali davkov, poskrbeli bodo samo za ciljno pomoč. Nekatera podjetja bodo celo preložila božične počitnice, tako da Nemčija zagotovo ne bo izšla iz finančne krize brez izgub. Velike industrijske skupine močno zmanjšujejo svoje načrte in investicije v opremo, nova podjetja, raziskave in razvoj. Odzivi na krizo so obrnjeni v smer, ki bi prinesla korist proizvodnji na dolgi rok.

so leta 1997 prvič odkrili smrtonosno obliko virusa H5N1, ki se prenaša tudi na človeka. Tedaj je na tem območju umrlo šest ljudi, kasneje pa se je s to obliko virusa po vsem svetu okužilo in umrlo približno 250 ljudi. Ob tokratnem izbruhu še ni znano, ali gre za obliko virusa, ki se prenaša tudi na človeka.

Proti piratom EU je začela pomorsko operacijo proti somalijskim piratom pod naslovom Atalanta. Zunanji ministri EU so na zasedanju v Bruslju določili pravila delovanja operacije,

po katerih bodo lahko ladje EU v boju proti piratom uporabile tudi silo. V prvi pomorski misiji sedemindvajseterice sodeluje šest ladij, ki patrolirajo ob somalijski obali, in tri letala.

EU tako nadaljuje operacijo zveze Nato, ki se je uradno končala 15. decembra. Operacijo Atalanta vodi britanski admiral Philip Jones iz glavnega štaba v britanskem Northwoodu. Drugi štab bo v prvih štirih mesecih na grški fregati, nato bo štiri mesece na španski in kasneje tretjino leta na nizozemski fregati. Operacija EU pred obalo Somalije bo imela tri naloge. Zagotovila bo spremljanje trgovskih ladij, ki bodo izrazile željo po tem, spremljala bo ladje Svetovnega programa za prehrano (WFP) in z letali nadzorovala območje. V operaciji sodeluje več držav članic EU, med njimi Francija, Nemčija, Grčija, Velika Britanija in Španija.

Preizkus rakete Iran je v okviru vojaških vaj v Omanskem zalivu preizkusil raketo zemlja-zemlja srednjega dosega. Raketo nasr 2 so izstrelili iz vojaške ladje, zadela pa je 18 kilometrov oddaljeno tarčo.

Tovrstno raketo so po navedbah Farsa v Iranu preizkusili prvič, sicer pa je Teheran v minulih letih preizkusil že več raket.

Država redno opozarja, da bo silovito odgovorila na morebiten napad ZDA ali Izraela. Teheran med drugim trdi, da lahko s svojo balistično raketo šahab 3, ki so jo izpeljali iz severnokorejske rakete no dong, doseže cilje, oddaljene 2.000 kilometrov.

Ledena skulptura na Dunaju

Organizacija za okolje Global 2000 je skupaj s predstavnicami dunajskega mestnega sveta, pristojno za okolje, na slovitom Karlsplatzu na Dunaju odkrila skulpturo iz ledu, ki predstavlja celine. Umetniško delo, ki sta ga oblikovala brata Bernhard in Rudolf Krieger, naj bi ljudi opozorilo na segrevanje Zemlje. Skulptura, na kateri so vidni obrisi vseh celin, bo na božičnem Karlsplatzu stala nezavarovana, v najkasneje enem tednu pa naj bi se stopila.

Vir: STA

TUJI TISK

La Repubblica

Skromne počitnice

Zaradi gospodarske krize bodo imeli Italijani nekoliko skromnejše počitnice kot doslej. Božič bo bolj družinski kot ponavadi, vendar bolj zaradi varčevanja kot zaradi ljubezni. V prazničnih dneh do 6. januarja se bodo

samo štirje od desetih Italijanov podali na kakšno potovanje, na obisk k sorodnikom ali pa na vikend. Glede na podatke združenja potrošnikov Telefono blu se je število naročil za potovanja v tujino zmanjšalo za 20, za potovanja po Italiji pa za 15 odstotkov. V decembru in januarju se je na pot ponavadi odpravljalo okoli deset milijonov Italijanov, letos je takšnih samo osem milijonov. Tri milijone Italijanov pa se ne more odločiti, ali bi šli na počitnice ali bi ostali doma; tisti, ki bodo šli na dopust, bodo odšli le za krajši čas in bodo skromnejši, potovanje pa bodo plačali s posojilom ali na obroke. Kriza se pozna tudi v gostinstvu, saj Italijani ne hodijo več toliko po lokalih.

The Times

Črna luknja

Veliko zvezd, ki se vrtijo okoli ogromne črne luknje v sredini Mlečne ceste, so določili z veliko natančnostjo, kar je astronomom dalo možnost natančnejše pogledati v središče naše galaksije. Opazovalci iz Evropskega južnega

konservatorija so odkrili do sedaj najbolj prepričljiv dokaz za to, da je v središču naše galaksije masivna črna luknja. Poleg tega jim je uspelo grafično določiti njeno gravitacijsko delovanje na zvezde v bližini. Črne luknje, ki je dobila ime Sagittarius A*, ni mogoče videti neposredno, predvideti je mogoče samo njeno moč po poteh gibanja zvezd, ki so v njeni bližini. Podrobnosti raziskave bodo objavljene v The Astrophysical Journalu, pomagale pa bodo natančnejše razumeti pojav črnih lukenj pa tudi osnovne procese močne gravitacije, dinamike zvezd in oblikovanje, nastajanje zvezd v središču galaksije. Določili so tudi razdaljo med Zemljo in središčem galaksije – ta znaša okoli 27.000 svetlobnih let.

Mag. Andrej Aplenc

Obstaja razkorak med besedami in dejanji

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Rodil se je leta 1930 v Ljubljani. Kot dijak in študent je bil tri leta zaprt na Golem otoku, kasneje je odšel v ZDA, kjer je študiral strojništvo, študij pa je sklenil z magisterijem. V Slovenijo se je vrnil leta 1990. Imenovan je bil za generalnega direktorja Slovenskih železarn in odstavljen, potem ko je bila izglasovana nezaupnica Demosovi vladi. Od takrat je dejaven v organizacijah civilne družbe, ki je kritično presojala ekonomsko in zunanjo politiko vladajočih strank. Leta 1999 je bil med soustanovitelji Zavoda za oživitve civilne družbe in bil izvoljen za njenega direktorja. Sodeloval je pri projektih Medijska konstrukcija slovenske realnosti ter Medijska in človekova (ne)sloboda, ki sta izšla kot posebni številki revije Dignitas. Je tudi avtor knjige Prodaja Slovenije, kot kolumnist je pisal tudi za Mag in Demokrancijo.

Nedavno vas je vlada na predlog ministra za gospodarstvo Mateja Lahovnika razrešila s funkcije člana nadzornega sveta Elesa skupaj z drugimi člani, čeprav vam mandat poteče januarja prihodnje leto. Ste razrešitev pričakovali?

Razrešitve en mesec pred iztekom mandata nisem pričakoval. Čestitam novim članom NS Elesa in upam, da bodo uspešni. Pričakoval pa sem, da me bo kdo iz ministrstva poklical, povabil na kavo, omenil nove člane NS in me vprašal, kaj bi jim svetoval in kakšne probleme smo imeli. To se ni zgodilo. Problemi pa so v birokratskem zavlačevanju na ministrstvu za okolje in prostor, ki ovira graditev daljnovodov Krško-Beričevno, Cirkovce in Divača-Gorica. Ti daljnovodi so ključni za zanesljivo preskrbo z elektriko, česar pa nekateri iz političnih razlogov nočejo uvideti.

Sicer pa me je prva vlada LDS leta 1992 v 14 dneh odstavila kot generalnega direktorja Slovenskih železarn, ker sem se uprl prodaji železarn neznanim finančnim družbi z Bermudov. To pot je bila odstavitev še hitrejša. V tem pogledu imam slovenski rekord.

Menite, da sprememba v nadzornem svetu pomeni tudi napoved zamenjave predsednika uprave Elesa Vitoslava Türka? Nekateri mu očitajo zapravljanje in politično kadrovanje.

O zamenjavi direktorja Vita Türka ne vem nič. Govorice v časopisih o njegovem zapravljanju in političnem kadrovanju več kot 200 novih uslužbencev so neresnične. Poslovni načrt 2008 predvideva zaposlitev 97 novih uslužbencev, od tega 81 z višjo ali visoko izobrazbo za potrebe informatike, obratovanja in zakonodaje EU. Namesto pohvale, ker zaposluje mlade diplomante, o nujnosti tega govorijo vsi politiki, direktorja Türka časopisi kritizirajo. Prav tako uprava Elesa ni zapravljalna, nasprotno, vztrajala je pri racionalni ter pravno in strokovno utemeljeni porabi finančnih sredstev. Sicer pa lahko rečem, da je direktor Türk eden od vodstveno najbolj sposobnih menedžerjev, če ga primerjam z mnogimi, ki sem jih imel priložnost spoznati v svojem dolgoletnem službovanju v ZDA.

Vlada je že na začetku izvedla kar nekaj kadrovske vprašljivih potez, čeprav je premier Borut Pahor ves čas zatrjeval, da ne bo politično kadroval.

Očitno obstaja razkorak med tem, kar premier Pahor govori, in tem, kar njegovi koalicijski partnerji delajo.

Pahor je tudi zagotavljal, da bo dopuščal kadrovske menjave le na podlagi pisne obrazložitve predlagatelja menjave. V primeru nekdanjega direktorja UKOM Anžeta Logarja je Pahor verjel generalnemu sekretarju vlade Milanu M. Cviklu, da je bila Logarjeva razrešitev sporazumna, čeprav se je kasneje izkazalo, da ni bilo tako. Kako to komentirate?

Ponovim lahko le, kar sem pravkar dejal. Dokaz za razhajanje med koalicijskimi partnerji in premierjem je, da se je premier Pahor javno opravičil na TV. To je resnejša zadeva, kot je videti na prvi pogled, Pahorjev nastop je to jasno pokazal.

Premier se je znašel pod točo kritik koalicijskih partnerjev tudi zaradi imenovanja nekdanjega zunanjega ministra Dimitrija Rupla za svojega posebnega odposlanca. Vas je to presenetilo?

Da, presenetilo me je. Povsod je tako, da si premier izbira svoje sodelavce in svetovalce

izključno po svoji volji. Tu ima premier Pahor absolutno prav. Izbere lahko kogar koli, prihodnji predsednik ZDA Barack Obama se je med drugim odločil, da dosedanji Bushev obrambni minister Gates ostaja, in ta je ponudbo sprejel. Nihče ni Obame zaradi tega kritiziral, nasprotno, deležen je pohval, ker izbira sodelavce ne glede na njihovo politično opredeljenost. Tako bo imel na razpolago različna stališča in argumente, med katerimi se bo lahko odločal. Vsak uspešen voditelj, od direktorja pa do predsednika vlade, to ve.

Kako ocenjujete aktivnosti vlade v boju proti svetovni gospodarski krizi? Nekateri svarijo, da črnogledne napovedi predstavnikov vlade lahko psihološko vplivajo na povečane učinke recesije.

Nisem psiholog, tega ne komentiram. V ZDA prihodnosti nihče ne barva rožnato, sam zagovarjam realistične ocene stanja in problemov. Če bi bil na vodilnem položaju in bi pričakoval resne težave, bi to javno povedal.

Zanimiva je nedavna Pahorjeva izjava, da bi bilo v podjetjih v večinski državni lasti izplačevanje kakršnih koli nagrad za menedžerje škandalozno ...

To bi jaz drugače povedal. Vsekakor je višina nagrade v znesku dveh novih avtomobilov v sedanjih razmerah znak arogance menedžmenta, pa naj bo to državno podjetje ali ne. Je pa eden temeljnih menedžerskih aksiomov ta, da mora biti dobro delo pohvaljeno in nagrajeno. Če je bilo delo uprave in nadzornih svetov uspešno, bi se zavzemal za javne pohvale in simbolične nagrade. Sicer pa menim, da bi morale biti plače uprav v vseh podjetjih javno objavljene. Če bi bile, bi povzročile marsikatero škandalozno presenečenje.

V zvezi z gospodarskimi razmerami je poslanska skupina SDS nedavno opozorila tudi na domnevno preveliko razkošje predsednika države Danila Türka. Kako vidite vlogo sedanjega predsednika države? Menite, da je pri zavrnitvi kandidatov za veleposlanike presegel svoja pooblastila?

Menim, da je zadeva bila nekoliko pretirano ▶

► obravnavana. Predsednik države Danilo Türk je zaprosil računsko sodišče za revizijo in predlagal vzpostavitev notnih meril za prevoze državnih funkcionarjev, kar je korektno in konstruktivno. Tega do sedaj ni naredil še nihče. Prejšnja predsednika države Milan Kučan in Janez Drnovšek sta delovala vsak na svoj način, kar so mnogi sprejemali kot danost že zaradi njunega političnega pedigreja in zaradi čustvenosti Drnovška v kasnejšem obdobju. Menim, da sedanji predsednik države Danilo Türk v svoji vlogi orje ledino pri vzpostavljanju standardov, ki se mu zdijo pravilni in umestni za sodobnega predsednika mlade demokratične države.

Kako ocenjujete dejstvo, da ima tranzicijska levica poleg tega, da ima v rokah zakonodajno in izvršno oblast, vpliv tudi na medije in nadzorne institucije?

Saj že pred volitvami ni bila homogena. SD je socialdemokratska stranka, čeprav je tudi tam nekaj tajkunov, ki se požvižgajo na socialo. LDS in Zares, ki sta dejansko eno in isto, sta liberalni stranki, liberalci pa so v mednarodnem prostoru »desno«, t. j. konservativno, usmerjeni, njih sociala po definiciji ne zanima. Zato ideološke homogenosti v koaliciji ne more biti, pa tudi programske ne. Dokaz za to je, da še vedno ni soglasja, kaj so naši nacionalni interesi, in razcepljenost tu je prav neverjetna. Vemo, da npr. v Italiji in Avstriji pa tudi na Hrvaškem te razcepljenosti ni. Ko gre za nacionalne interese, so tam vsi enotni, od neokomunistov do neofašistov in tistih vmes. Ali je bila npr. prodaja NLB Belgijcem in prodaja Koprške banke Italijanom v nacionalnem interesu? Seveda ne. Vendar je eden od uglednih članov LDS

spodarstvo privatizirali prepočasi, enkrat pa, naj ne bi prodajali državne srebrnine. Menim, da nekaterim politikom pojmovna zmeda glede nacionalnih interesov ustreza, ker v tej zmešnjavi lahko uresničujejo svoje cilje.

Bo Pahorjeva vlada glede na začetna trenja znotraj koalicije zdržala celoten mandat?

Nisem astrolog. Sicer pa dajmo vladi vsaj 100 dni miru.

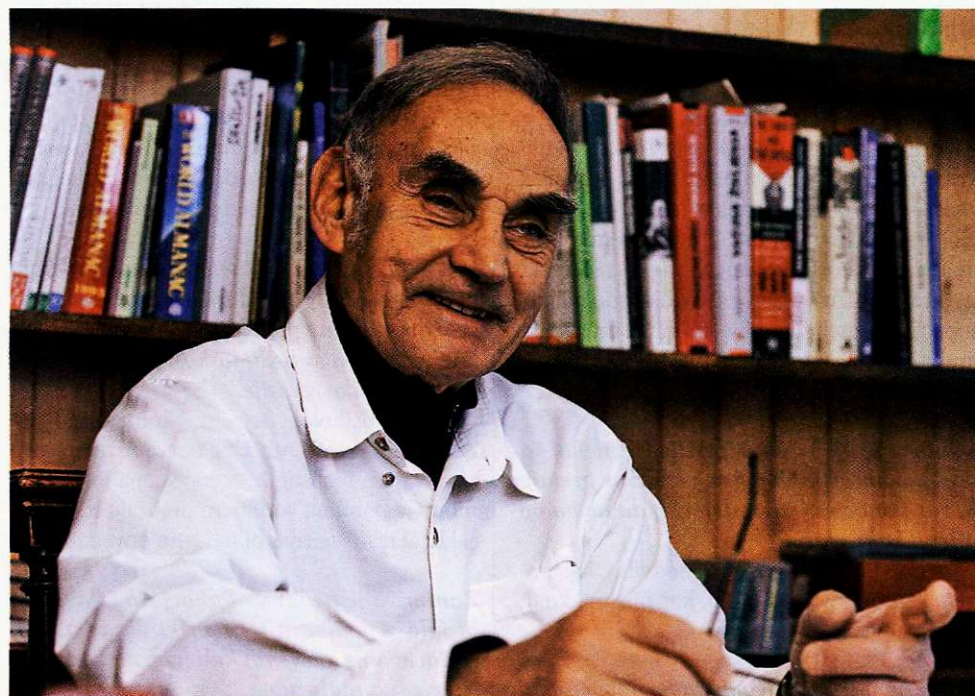
Kako pa bi ocenili zapuščino prejšnje vlade? Mnogi jo prikazujejo kot katastrofalno, prihajajo pa tudi kritike, da se v času Janševе vlade niso popravile vse krivice, storjene v času komunističnega režima.

Delo prejšnje vlade je ocenil prejšnji premier Janez Janša. Vsi smo ga poslušali in k temu nimam kaj dodati. Poprava krivic čaka in bo še čakala. Če bi prelili govor nekdanjega premierja Janše, ki ga je imel na Mali gori 27. aprila 2005, v zakon o popravi krivic, bi imeli narodno spravo. Tako pa je nimamo in tu zaostajamo tudi za Južno Afriko, ki je to znala primerno urediti. Pri nas se sovražimo bolj, kot so se sovražili belci in črnci pred desetletji tam doli. Menim, da tako stanje narodnega razkola ustreza postkomunističnim političnim strujam.

Kot direktor Zavoda za oživitev civilne družbe ste s sodelavci pred leti izdelali poročilo o delovanju medijev v času Bajukove vlade. Je bilo obnašanje medijev v času Janševе vlade podobno?

Leta 2002 je Zavod za oživitev civilne družbe skupaj z Novo revijo izdal medijsko številko revije Dignitas. V naš prostor smo uvedli pojem »medijski umor« in ga utemeljili na konkretnih primerih. Spomnimo se le večmesečne gonje de facto oblastnikov v Delu o »fašistoidu Janši«. Menim, da je Dignitas, čeprav je bila v medijih ignorirana, povzročila spremembo v tem, da tako surove propagande kasneje ni bilo. Goebbelsova doktrina, da laž, če jo ponavljaš dovolj dolgo, postane resnica, pa še vedno velja. Zavod je tudi letos objavil vrsto člankov v medijski številki Dignitas 2008. K temu projektu smo pristopili v smislu kulturnega dialoga ob predsedovanju Slovenije EU. Kulturni dialog naj bi pripomogel k postopnemu izginotju političnega izključevanja in delitve Slovencev na dva dela. Zdi se pa, da je to v tem času nemogoče.

Tako zakon o RTV kot dogajanje v nekaterih medijskih hišah sta bila najpogostejša argumenta nekaterih novinarjev, češ da si je Janševa vlada skušala podrediti medije. Po drugi strani pa raziskava fakultete za uporabne družbene študije ni zaznala izrazitejšega prevladnega obnašanja medijev v času prejšnjega mandata. Je šlo torej pri debati o medijih (tudi o novinarski peticiji proti cenzi) za ustvarjanje navidezne resničnosti?

Če bi z novinarsko peticijo obtožili ameriškega predsednika ali kandidata in jo naslovili v tujino, bi se vsa Amerika do solz nasmejala.

To je naša tranzicijska specifika, ki ogroža demokracijo in pravico do objektivnega informiranja. Nadzor mora vedno opravljati opozicija; če bi ga imeli od leta 1990 naprej, danes ne bi imeli tajkunov. Položaj na medijski sceni je najslabši od poznih 80. let. Dva finančna konglomerata obvladujeta več kot 80 odstotkov tiskanih medijev. Od medijskega pluralizma, ki ga imajo v zahodnih demokracijah, smo oddaljeni več sto svetlobnih let.

Ste pričakovali, da bo nova vladna koalicija ideološko homogena?

javno izjavil, da ga brigajo le obresti, lastništvo bank pa ne. To je seveda nesmiselna izjava, tuji lastniki odnesejo dobičke domov, nam pa ostane le drobiž. Slovenska matica je leta 1993 priredila razpravo na temo tujega lastništva, sklep pa je bil, da je za ohranitev politične suverenosti države treba v gospodarstvu obdržati dve tretjini do tri četrtine slovenskega lastništva. Menim, da to velja. Poglejte na primer lastništvo bank v zahodni EU v primerjavi z npr. Madžarsko, kjer so prodali vse. Politično pa se pri nas ustvarja populistična megla; enkrat slišimo, naj bi go-

Novinarska peticija, ki so jo avtorji poslali na več kot 500 naslovov v Evropi, od vlad pa menda do vratarjev, je političen konstrukt z namenom rušenja vlade Janeza Janše. Več kot 80 odstotkov tiskanih medijev sta takrat obvladovala dva finančna konglomerata in jih še vedno obvladujeta, pri čemer ta dva konglomerata politično nista naklonjena SDS, nasprotno. Janševa vlada ni nikdar obvladovala nič. Res pa je, da bi novinarska peticija sedaj lahko imela neki smisel, le namesto Janševe vlade bi bilo treba v besedilo vstaviti lastnike Dela, Večera in Dnevnika. Pa še koga.

Sicer pa je treba povedati, da je v medijski številki Dignitas 2008 novinarska peticija objektivno zelo dobro obdelana in predstavljena.

So razmere v medijih odločilno vplivale na izid volitev?

Take analize za naše volitve ne poznam. Res pa je, da je medijska podpora skrajno pomembna, Barack Obama je na koncu kampanje porabil 4-krat več denarja za medijsko propagando kot McCain. SDS in Janša nista imela nikakršne podpore v medijih, prav nasprotno.

Aktivni ste tudi na področju mesta Ljubljane. Kaj menite o zadnjih potezah ljubljanskega župana Jankovića v zvezi z nekaterimi gradbenimi investicijami in načrtovano selitvijo Šentjakobskega gledališča?

Župan Jankovič zasleduje svoje cilje in že od vsega začetka ignorira vsa strokovna mnenja, ki so jih civilne skupine pridobile, predvsem pobuda Tržnice ne damo. Zelo utemeljeno strokovno utemeljitev, ki jo je sestavila skupina arhitektov, etnologov in arheologov ter drugih znanstvenikov, je podpisala množica občanov, med njimi šest članov SAZU, dobite jo na internetu pod »Kakšno Ljubljano hočemo«. Jankovića SAZU ne briga, menim, da se čuti politično in finančno dovolj močnega, da izpelje, kar je načrtoval: nebotičniki, nefunkcionalno načrtovana železniška postaja brez poglobitve železnice, šestpasovna magistrala skozi središče mesta, krčenje zelenic za graditev stanovanjskih blokov tam, kamor ne sodijo, nogometni stadion z nakupovalnim središčem, hoteli itd. Pri tem mimogrede še razritje tržnice za graditev podzemne garaže in selitev Šentjakobskega gledališča. Mednarodno znanega, skoraj 200 let starega botaničnega vrta mu pa na srečo ni uspelo odpraviti. Kulturni dialog z njim ni mogoč, njegov odgovor je: »Jaz vem, kaj je za vas dobro.« No, to so nam pripovedovali že v prejšnjem režimu in njegov odnos do civilne družbe je v skladu s to oblastno maksimo. Dejstvo pa je, da je civilna družba eden od dejavnikov, ki so temeljnega pomena za obstoj demokracije, zato EU in še posebej Svet EU podpirata nje delo in razvoj. Odnos mestne oblasti do civilne družbe pri nas je diametralno nasproten stališčem EU. Kljub oblastnemu nasprotovanju se je podobno kot v drugih mestih tudi

v Ljubljani pojavilo več civilnih združenj, vsako s svojo agendo. Eno od zadnjih upravičeno nasprotuje selitvi Šentjakobskega gledališča. Ljubljanska civilna združenja se sedaj združujejo v enotnem nasprotovanju posegov župana Jankovića v ljubljansko arhitekturno in kulturno dediščino. Politika se je tudi v prejšnjem režimu vedno vtikala v urbanistično ureditev Ljubljane, vendar take nestrokovnosti in nasilja takrat nismo doživeli.

Prej ste že omenili volitve v ZDA. Kako bi ocenili njihov izid?

Zmaga Baracka Obame je bila pričakovana, potem ko je prehitel Hillary Clinton. Res pa je tudi, da predsednik Bush ni priljubljen, kar je Obami seveda pomagalo. Imel je in še ima izvrstne svetovalce, med kampanjo ni naredil niti ene večje napake in je izredno dober govorec. To je neprimerno pomembnejše v ZDA kot pri nas; mi tega preprosto ne razumemo. Poslanci v ameriškem parlamentu se kosajo v retoriki, pri nas pa pozorno poslušamo že vsakega švefljača.

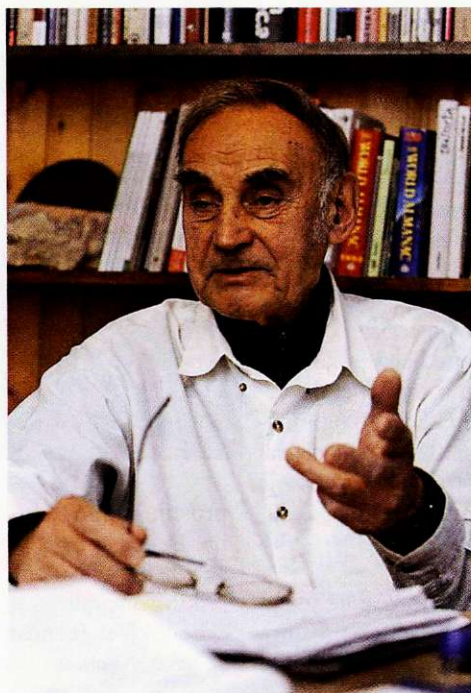
Mediji so Baracka Obamo izredno pozorno spremljali, nekateri pravijo, da so mu bili nekoliko naklonjeni, drugi pa, da je bilo poročanje na splošno objektivno. Bilo je tudi nekaj nizkih udarcev, ki pa se, nasprotno kot v Sloveniji, niso prijeli. V primerjavi z nami pa bi rekel, da so ZDA svetopisemsko objubljen medijska dežela. Predsednika vlade Janeza Janšo so obtožili z novinarsko peticijo, naslovljeno celo na tujino kot uvod v predsedovanje Slovenije EU. Če bi s tako

peticijo obtožili ameriškega predsednika ali kandidata in jo naslovili v tujino, bi se vsa Amerika do solz nasmejala. Ali če parafraziram slovenski pregovor, teksaške krave bi se na ves glas krohotale.

Nekateri levičarski krogi menijo, da pomeni zmaga Baracka Obame tudi zmago levic na globalni ravni ...

Počakajmo 100 dni po inauguraciji Baracka Obame, pa bomo vedeli več kot sedaj. Ne glede na to pa lahko rečem naslednje: Barack Obama je zelo inteligenten, izobražen in je univerzitetni profesor, kar je seveda dobro. Še veliko pomembnejše pa je, da ima vrsto različnih svetovalcev in da, kot sem že dejal, svoj kabinet in svoje sodelavce izbira tako, da mu bodo predstavljali paletu mnenj in argumentov. Mnenje pa, da ker predstavlja liberalni del demokratske stranke (liberalni v ameriškem, ne slovenskem smislu!), to pomeni tudi globalno zmago levic, je v temelju zgrešeno. Predsednik Clinton ni hotel služiti vojske v Vietnamu, pa zaradi tega še ni levičar. Prav tako Barack Obama ni levičar, pač pa nacionalno zaveden ameriški demokrat. Argument za to je že njegova izbira sodelavcev, Obama izbira sodelavce kot demokrat. Ali slovenski »levičarji« tako izbirajo svoje sodelavce? Seveda ne, ker pač niso demokratsko usmerjeni. Ko premier Pahor izbere nekoga, ki jim ni po volji, gre do koalicijski partnerji na televizijo s protesti. To so naši »levičarji«, z drugo besedo ideološko miselni nasledniki enoumja, ki nimajo ničesar skupnega z Obamo.

Od medijskega pluralizma, ki ga imajo v zahodnih demokracijah, smo oddaljeni več sto svetlobnih let.

Torej je neustrezno vleči vzporednice med ameriškimi demokrati in slovensko tranzicijsko levico ...

Slovenski »levičarji« so dejansko tajkunski desničarji, »desničarji« pa so dejansko levičarji. O tem je pisal že pokojni dr. Jože Pučnik; brez uspeha, vsi uporabljajo levičarsko-desničarsko poimenovanje, katerega edini namen je delitev Slovencev na ene in druge.

V ZDA ni levičarjev in desničarjev, tam so demokrati in republikanci. Tudi Slovenci smo dejansko demokrati, socialdemokrati, liberalci, nacionalisti in tako naprej. A če bi uporabljali tako dikcijo, se ne bi več delili le na ene in druge, ampak bi bili bolj podobni normalni demokraciji, to pa postkomunističnim elitam ni po volji. Zato bomo še naprej »levičarji« in »desničarji«, idiotsko pri tem pa je, da to poimenovanje uporabljajo tudi nekateri politiki, katerim tega ne bi bilo treba, prevzemajo postkomunistično govorico in s tem škodujejo sami sebi. Videti je, da nekateri ne berejo več dr. Pučnika. ■

Prostor in čas vesolja

V. M.

Dobili smo enciklopedljo o vesolju, v kateri je postavljeno človekovo razumevanje vesolja v zgodovinski okvir in predstavlja najnovejša odkritja in teorije. Je čudovit »vodnik« po kozmičnem bivanjskem prostoru.

Nočno nebo je vedno vzbujalo čudenje. Že od davnine so astronomi poskušali razumeti vzorce »zvezd stalnic« in gibanje Lune ter planetov. Razlogi za to so bili deloma praktične narave, a je bilo čutiti tudi »poetični« motiv – iskanje našega mesta v naravi. Sodobna znanost razkriva, da je vesolje veliko večje in bolj raznoliko, kot so si lahko predstavljali naši predniki. Na Zemlji ni več neodkritih celin. Raziskovalni izziv se je danes razširil v vesolje. Ljudje so hodili po Luni, robotske sonde so posnele podobe vseh planetov v Osončju in nekateri danes živeti ljudje se bodo morda nekega dne sprehajali po Marsu.

14 milijard let Na nebesni obok »pritrjene« zvezde so bile za naše davne prednike skrivnost. Še vedno so nedosegljivo daleč, a vemo, da mnoge med njimi svetijo močneje kot Sonce. V zadnjem desetletju smo spoznali nekaj izjemnega, kar smo sicer že dolgo napovedovali: poleg našega Sonca imajo tudi številne druge zvezde planete. Do danes znanih planetnih sistemov je več sto, v naši galaksiji pa gotovo milijarda. Ali je kateri od teh podoben Zemlji in je na njem življenje? Celo razumna bitja?

Vse s prostim očesom vidne zvezde pripadajo naši domači galaksiji, tako razsežnemu sistemu, da svetloba od enega konca do drugega potuje sto tisoč let. Toda naša galaksija je le ena od milijard galaksij, ki so vidne z velikimi teleskopi. Galaksije bežijo druga od druge, kakor da so se rodile v velikem poku pred približno 14 milijardami let. Ne vemo pa, kako in zakaj je prišlo do »poka«, te za »navadnega« človeka morda

najbolj nerazumljive znanstvene hipoteze, za katero pa astrofiziki trdijo, da imajo zanjo dovolj močne dokaze.

Občudovanje lepot nočnega neba je skupno vsem civilizacijam. To je nekaj, kar si delimo z vsemi generacijami od prazgodovine. Naša sodobna predstava »vesoljskega okolja« je še bolj veličastna. Astronomi vse bolj razumejo pravo mesto Zemlje v vesolju, poskušajo razumeti, kako je vesolje razvilo zapleteno zgradbo (kako so nastale galaksije, zvezde in planeti) ter kako so se na najmanj enem planetu atomi sestavili v bitja, ki so sposobna postavljati vprašanja o svojem izvoru.

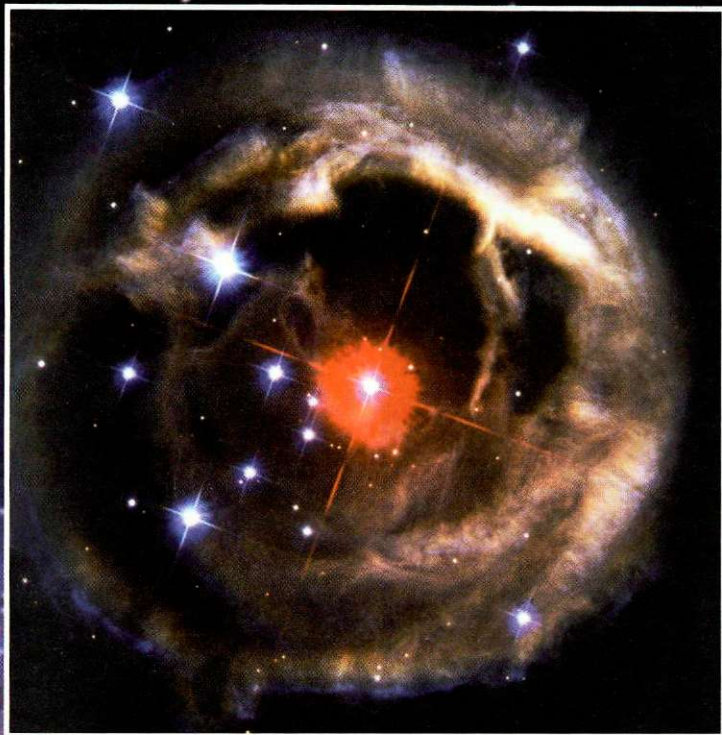
Prostor in čas Vesolje obsega vse, kar je – ves prostor in čas ter vso snov in energijo v njem. Vesolje je nespoznavno veliko, se vse od nastanka širi in tako za vedno odnaša najbolj oddaljena območja iz dosega astronomov na Zemlji. Vesolje vsebuje vse, od najmanjšega atoma do največje jate galaksij, in vendar se zdi, da vse upravljajo isti osnovni zakoni. Vsa vidna snov (ta predstavlja le majhen odstotek vse snovi) je sestavljena iz enakih subatomskih gradnikov in iste osnovne sile vladajo vsem odnosom med njimi. Vedenje o teh kozmičnih principih delovanja, od splošne teorije relativnosti do kvantne mehanike, je podlaga za kozmologijo – vedo o preučevanju vesolja kot celote. Kozmologi upajo, da bodo lahko odgovorili na vprašanja, kot so: kako veliko je vesolje, kako staro je in kako deluje kot celota.

Nebesna telesa Vesolje je sestavljeno iz energije, prostora in snovi. Nekaj snovi je v obliki

prostih atomov ali molekul plina. Druga snov se zbira v otoke snovi, od prašnatih zrn do orjaških sonc, ali pa je sesedena v črne luknje. Težnost vsa ta telesa veže v velike oblake in diske

snovi – galaksije. Te so združene v jate, slednje pa sestavljajo največje združbe – nadjate.

Plin, prah in delci Veliko navadne snovi v vesolju je v obliki zelo

Iz globin vesolja - rdeča nadorjakinja

in kisika). Znotraj galaksij plin in prah sestavljata tako imenovano medzvezdno snov. Vidni del te snovi, pogost kraj rojevanja zvezd, imenujemo meglice. Nekatere med njimi, imenovane emisijske meglice, močno sevajo, ker atomi v njih vpijejo svetlobo zvezd in jo spet izsevajo. Nasprotno pa so temne meglice vidne kot neprosojne lise, ki zastirajo svetlobo zvezd. V vesolju so tudi tako imenovani kozmični delci - subatomske delci velikih energij, ki z veliko hitrostjo potujejo po prostoru.

Zvezde in pritlikavke Svetloba v vesolju večinoma prihaja od zvezd - vročih krogel plina, ki ustvarjajo energijo z jedrsko fuzijo v svojih sredicah. Zvezde nastanejo s sesedanjem delov plinastih oblakov oziroma meglic in včasih so združene v pare ali kopice. Od začetne mase so odvisne njihova barva, efektivna temperatura, izsev in življenjska doba. Zvezde z največjo maso, orjakinje in nadorjakinje, so najbolj vroče in najbolj sevajo, a živijo vsega nekaj milijonov let. Zvezde z majhno maso (te so najštevilčnejše) pa so majhne, rdeče, imajo majhen izsev in lahko živijo na milijarde let. Pravimo jim rdeče pritlikavke. Še manjše so rjave pritlikavke. To so »neuspele« zvezde, njihova masa je namreč premajhna, da bi v njih tekla fuzija, kakršna je značilna za zvezde, zato le šibko sevajo. Rjave pritlikavke verjetno predstavljajo bistven delež navadne snovi v vesolju.

Ostanki zvezd Zvezde niso večne. Celo tiste z najmanjšo maso, dolgožive rdeče pritlikavke, sčasoma ugasnejo. Zvezde s srednjem maso, kakršna je Sonce, se razpihnejo v velike in razredčene zvezde, imenovane rdeče orjakinje, in nato odvržejo večino svojih zunanjih plasti. Njihova jedra se sesedejo v bele pritlikavke, ki se postopoma ohlajajo in čez čas povsem ugasnejo. Razširjajoče se lupine odvržene snovi, ki obdaja take zveze, sestavljajo planetarne meglice (te nimajo nikakršne zveze s planeti). Masivnejše zvezde doživijo še bolj

spektakularen konec, ko se razletijo v eksplozijah supernov. Razširjajoča se lupina izbruhane snovi je lahko vidna še tisočletja in jo imenujemo ostanek supernove. Pri tem pa se ne razleti vsa snov. Del jedra se sesede v kompaktno in nadvse gosto telo, ki mu pravimo nevtronska zvezda. Najmasivnejše zvezde se sesedejo v črne luknje.

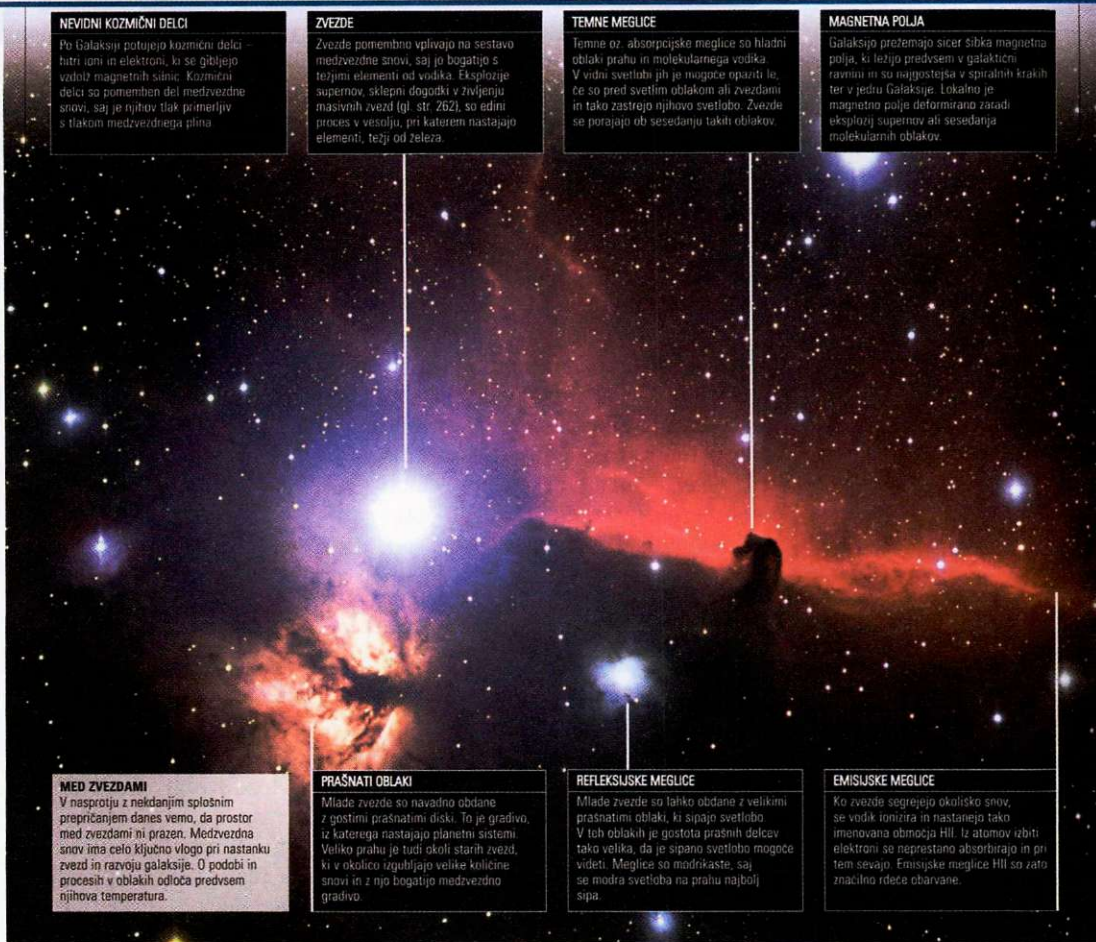
Planeti in manjša telesa

Osončje (naša zvezda Sonce in vsa telesa, ki krožijo okrog nje) naj bi nastalo iz plinastega in prašnatega oblaka, ki se je najprej sesedel v vrteči se protoplanetarni disk. Iz osrednje zgoščine je nastalo Sonce, iz zunanje snovi pa so se izoblikovali planeti in druga manjša, hladna telesa. Planet je telo, ki se je pod lastno težo izoblikovalo v okroglo obliko, na svoji orbiti nima drugih večjih teles in v njem ne poteka fuzija. Ker je planete in protoplanetarne diske mogoče najti tudi okrog drugih zvezd v galaksiji, je osončij in planetov v vesolju najbrž veliko. V njih so planeti ali plinasti velikani, na primer Jupiter, ali manjša, kamnita telesa, kot sta na primer Zemlja in Mars. Še manjša telesa razvrščamo v pet kategorij. Lune so telesa, ki krožijo okrog planetov ali asteroidov. Asteroidi so kamnita telesa s premerom od 50 metrov do tisoč kilometrov. Kometi so kepe ledu in kamenja s premerom nekaj kilometrov, ki imajo navadno zelo razpotegnjene orbite. Mala ledena telesa so jim podobna, le da imajo premer več sto kilometrov. Meteoroidi so drobci asteroidov ali prah s kometov.

Galaksije Osončje zavzema le majhen del orjaške diskaste združbe zvezd, plina in prahu, ki ji pravimo galaksija. Še pred približno stotimi leti je prevladovalo prepričanje, da naša galaksija zavzema vse vesolje. Le malokdo si je lahko zamišljal, da je onkraj nje še kaj drugega. Danes vemo, da je samo v vidnem vesolju več kot sto milijard ločenih galaksij. Razlikujejo se po velikosti, od pritlikavih galaksij s premerom

redkega plina v galaksijah in njihovi okolici. V medgalaktičnem prostoru je še redkejši. Plin je pretežno sestavljen iz vodikovih in helijevih atomov, toda nekateri oblaki v galaksijah vsebujejo tudi

atome težjih elementov in preproste molekule. V galaktičnih oblakih je plin pomešan s prahom - drobnimi trdnimi delci iz ogljika ali drugih snovi, na primer silikatov (spojine silicija

NEVIDNI KOZMIČNI DELCI

Po Galaksiji potujejo kozmični delci – hitri ioni in elektroni, ki se gibljejo vzdolž magnetnih silnic. Kozmični delci so pomemben del medzvezdne snovi, saj je njihov tlak primerljiv s tlakom medzvezdnega plina.

ZVEZDE

Zvezde pomembno vplivajo na sestavo medzvezdne snovi, saj jo bogatijo s težimi elementi od vodika. Eksplozije supernov, sklapni dogodki v življenju masivnih zvezd (glj. str. 262), so edini proces v vesolju, pri katerem nastajajo elementi, težji od železa.

TEMNE MEGLICE

Temne oz. absorpcijske meglice so hladni oblaki prahu in molekularnega vodika. V vidni svetlobi jih je mogoče opaziti le, če so pred svetlimi oblaki ali zvezdami in tako zastrejo njihovo svetlobo. Zvezde se porajajo ob sesedanju takih oblakov.

MAGNETNA POLJA

Galaksijo prežemajo sicer šibka magnetna polja, ki ležijo predvsem v galaktični ravnini in so najgostejša v spiralnih krakih ter v jedru Galaksije. Lokalno je magnetno polje deformirano zaradi eksplozij supernov ali sesedanja molekularnih oblakov.

MED ZVEZDAMI

V nesporolu z nekdajšnjim splošnim prepričanjem danes vemo, da prostor med zvezdami ni prazen. Medzvezdna snov ima celo ključno vlogo pri nastanku zvezd in razvoju galaksije. O podobi in procesih v oblaku odloča predvsem njihova temperatura.

PRAŠNATI OBLAKI

Mlada zvezda so navadno obdane z gostimi prašnatimi diski. To je gradivo, iz katerega nastajajo planetni sistemi. Veliko prahu je tudi okoli starih zvezd, ki v okolico izpuščajo velike količine snovi in z njo bogatijo medzvezdno gradivo.

REFLEKSIJSKE MEGLICE

Mlada zvezde so lahko obdane z velikimi prašnatimi oblaki, ki sipajo svetlobo. V teh oblakih je gostota prašnih delcev tako velika, da je sipano svetlobo mogoče videti. Meglice so modrikaste, saj se modra svetloba na prahu najbolj sipa.

EMISIJSKE MEGLICE

Ko zvezde segrejejo okoliško snov, se vodik ionizira in nastanejo tako imenovane območja HII. Iz atomov izbiti elektroni se nepravilno absorbirajo in pri tem sevajo. Emisijske meglice HII so zato značilno rdeče obarvane.

Detalj iz enciklopedije

ki šibko interagirajo z navadno snovjo. Dokaz za temno snov je gibanje galaksij v jatah. Njihova hitrost je večja, kot bi bila, če bi delovala le težnost vidne snovi. To pomeni, da mora biti tam še druga masa. Tudi če upoštevamo z opazovanji izmerjeno količino temne snovi, je gostota vesolja premajhna, da bi se skladala s teorijami o njegovem razvoju. Da bi našli rešitev, so kozmologi predlagali obstoj »temne energije« – sile, ki se upira gravitaciji in povzroča pospešeno širjenje vesolja. Prava narava temne energije je še vedno tema znanstvenih uganj.

Ilustrirana enciklopedija Teh nekaj podatkov nakazuje mnoga vprašanja in tudi dognanja, do katerih so se dokopali znanstveniki, še posebej v zadnjih letih. Vesolje je zadnja meja človekovega znanja in raziskovanja. Pogled, ki ga v sliki in besedi prinaša velika ilustrirana enciklopedija *Vesolje* – izdala jo je Založba Mladinska knjiga – sega z zemlje do neba, robov našega Osončja, galaksije in onstran nje – vse do najbolj oddaljenih zvezdnih meglic, kvazarjev, nevtronskih zvezd, črnih lukenj in skrivnostne temne snovi.

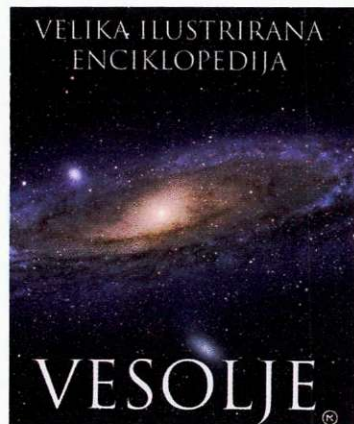
Pregledne zbirke podatkov, zgodovino in metodologijo raziskovanja vesolja, opise ljudi in dogodkov, ki so zaznamovali astronomijo, ter pregled vseh odkritih nebesnih objektov dopolnjujejo vrhunske teleskopske in računalniške slike ter nazorni grafični prikazi. Knjiga prinaša naj sodobnejša dognanja astronomije in sorodnih znanosti ter je naj popolnejša zbirka podatkov o znanem vesolju doslej. Na 512 straneh velikega nadstandardnega formata je objavljenih več kot 2.000 izvrstnih posnetkov planetov, zvezd in galaksij, podana pa so tudi vsa ozvezdja horoskopa in še mnoga druga na zemljevidih nočnega neba, na koncu pa še koledarji najbolj spektakularnih pojavov do leta 2012. Gotovo bo ta obsežna enciklopedija razsvetlila in zadovoljila vsakogar, ki se z začudenjem zazira v zvezde in si jih želi bolje razumeti. **D**

▶ nekaj sto svetlobnih let in z nekaj milijoni zvezd pa do orjakinj, ki so velike več sto tisoč svetlobnih let in obsegajo več tisoč milijard zvezd. Poleg zvezd so v galaksijah še prašnati in plinasti oblaki ter temna snov. Vse to drži skupaj gravitacija (težnost). Po obliki ločimo pet glavnih vrst galaksij: spiralne, spiralne s prečko, eliptične (od okroglih do ovalnih), lečaste in nepravilne ali iregularne galaksije. Astronomi jih razvrščajo v različne kataloge in označujejo s številkami. NGC 1530 na primer pomeni galaksijo s številko 1530 v katalogu New General Catalogue (NGC).

nja snovi v črno luknjo. Poznamo dve glavni vrsti črnih lukenj – masivne in zvezdne. Masivne črne luknje, ki imajo lahko maso milijardo sonc, so v središčih večine galaksij, tudi naše. Njihov izvor še ni povsem pojasnjen. Lahko so stranski produkt procesa nastajanja galaksij. Zvezdne črne luknje nastanejo iz ostankov sesedenih zvezd velike mase in so verjetno v vseh galaksijah pogoste.

Jate galaksij Galaksije medsebojno veže gravitacija in tako sestavljajo jate, ki imajo od 20 do več tisoč članic. Velikost jat je od tri do 30 milijonov svetlobnih

let. Nekatere imajo gosto poseljena središča in izrazito kroglasto obliko, druge so nepravilnih oblik. Jati galaksij, v kateri je naša, pravimo Lokalna jata. Bližnja jata v Devici je velika in nepravilna jata z več tisoč galaksijami, ki je od nas oddaljena 50 milijonov svetlobnih let. Veriga kakega ducata jat galaksij je gravitacijsko šibko vezana in sestavlja nadjato, ki lahko meri do 200 milijonov svetlobnih let. Nadjate pa so po drugi strani razporejene v široke plasti ali dolga vlakna, ki jih ločijo približno 100 milijonov svetlobnih let velike praznine. Plasti in vlakna sestavljajo mrežo, ki prepreda vse vidno vesolje.

Tema snov in energija V vesolju je veliko več snovi, kot jo vsebujejo zvezde in druga vidna telesa. Ta nevidna masa se imenuje »temna snov«. Njena sestava je neznan. Verjetno je deloma sestavljena iz objektov MACHO (massive compact halo objects) – planetom podobnih teles, ki ne sevajo. Njen večinski delež pa naj bi bili eksotični subatomske delci – WIMP (weakly interacting massive particles),

Invalidi in invalidna država

V. M., foto: Andreja Velušček

Danes bi moralo biti vsakemu dobro mislečemu Slovencu jasno, da žrtve druge svetovne vojne niso bili samo partizani, kot je to dolgo veljalo zaradi komunistične (izključujoče) ideologije, ampak tudi vrsta drugih skupin.

Če so politiki do leta 1990, dokler je vladal režim komunistične revolucije, priznavali samo »svoje« žrtve, torej žrtve na partizanski strani, to še lahko »razumemo«. Tega, da je preteklo že devetnajst let in nekatere skupine žrtev vojne še vedno niso priznane, pa seveda ni mogoče razumeti. Naj omenimo

vzdržno stanje, ker njihov primer še vedno ni rešen. V spomenici so zapisali, da so bili do zdaj »priča birokratski ravnodušnosti in ignorantskemu odnosu« državnih ustanov. Država jim ne prizna predvsem dveh pravic: ne pomaga jim pri uveljavitvi pravice do odškodnine iz Nemčije, ki je pravna naslednica nekdanje Hitlerjeve države, predvsem pa invalidom iz njihovih vrst ne prizna statusa vojnega invalida, kar je še posebej boleče.

zakonodajo, bi – kolikor z meddržavnim sporazumom ne bi bilo drugače določeno, izgubili varstvo po nemških predpisih.

Kršitev človekovih pravic Zveza društev je problematiko invalidov iz vrst prisilnih mobilizirancev predložila tudi Mednarodnemu sodišču za človekove pravice v Strasbourgu, vendar niti tam njihovim zahtevam niso prisluhnili. V zadnjih letih se zveza društev (kot krovna organizacija mobilizirancev), Društvo vojaških vojnih invalidov mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko dogovarja z nekaterimi državnimi ustanovami, vendar so tudi pri tem neuspešni. »Vojaški invalidi iz nemške vojske niti danes, 63 let po končani drugi svetovni vojni, v Republiki Sloveniji nimamo priznanega statusa vojnega invalida, kar je po našem prepričanju groba kršitev človekovih pravic,« poudarjajo v spomenici.

Zato od Republike Slovenije pričakujejo, da »tako in brez odlašanja začne reševati problematiko prisilnih mobilizirancev v nemško vojsko – žrtev vojnega nasilja, saj smo najmlajši med mobiliziranci že presegli starostno dobo 80 let in nas je od več desetstisoč po naših ocenah danes živih le še okrog 4.000«.

Glede mesečne rente od zakonodajne in izvršilne veje oblasti pričakujejo takojšnje sprejetje ustrezne zakonodaje, ki bo prisilne mobilizirance – žrtve vojnega nasilja enakopravno vključila v tiste člene zakona, ki dodeljujejo dosmrtno mesečno rento, ločeno in ne glede na novo vključevanje drugih kategorij žrtev vojnega nasilja v zakonodajo.

Glede odškodnine od ZRN zahtevajo »takojšen in do svojih državljanov – žrtev druge svetovne vojne korekten nastop Republike Slovenije proti ZRN. Da so mehanizmi in poti za takšen nastop Republiki Sloveniji dobro poznani, vemo iz primera izgnancev, za katere je Republika Slovenija najela ustrezno odvetniško pisarno v Münchnu«.

Za invalide iz nemške vojske pričakujejo takojšnje priznanje statusa vojnega invalida. Prav tako pričakujejo podpis ustreznega sporazuma z ZRN, s pomočjo katerega invalidi iz nemške vojske ne bodo pozneje dodatno prikrajšani.

Pričakujejo tudi enakopravno obravnavo, kot velja za vse druge diskriminirane skupine civilne družbe. ■

Predstavniki mobilizirancev v nemško vojsko so predali spomenico s svojimi zahtevami državnemu zboru.

samo dve skupini, nad katerima se naši politiki še danes znašajo in jima ne priznajo statusa žrtve. Ena skupina so žrtve partizanskega (revolucionarnega) nasilja, pa naj je bilo to nasilje storjeno med drugo svetovno vojno ali po njej, druga pa so mobiliziranci v nemško vojsko. Oboje naši politiki še vedno odpravljajo z nemogočo zakonsko formulacijo, da se te žrtve niso bojevale za domovino, kar je izrazito ideološka in diskriminatorna trditev.

Ignorantski odnos Zaradi tega je Zveza društev mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko v sredo, 10. decembra, predsedniku državnega zbora izročila posebno spomenico – izročili so jo tudi predsedniku države in vlade –, s katero opozarja na ne-

Zakon o vojnih invalidih je invalide iz nemške vojske izključil. Kot so zapisali v spomenici, je bila ureditev problematike invalidov iz nemške vojske ob sprejemanju zakonodaje sicer predvidena v predlogu zakona o vojnih invalidih in dana v drugo obravnavo v državni zbor. In kje se je »zataknilo«? Na predlog poslanke tedanje LDS predlog zakona ni bil izglasovan. Pritožbo Zveze društev mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko je ustavno sodišče leta 1999 celo zavrnilo. V odločbi je zapisalo, da »zakon o vojnih invalidih daje v smislu določb Ustave RS varstvo le vojnim invalidom, ki so se borili za domovino«. Podobno je bilo tudi stališče tedanje vlade, ki je v svojem mnenju o zadevi ponovila misel ustavnega sodišča, da za rešitev problematike invalidov iz nemške vojske velja »... načelo, ki je v pravu evropskih držav uveljavljeno, da namreč vsaka država daje posebno varstvo tistim, ki so postali invalidi v službi njenih oboroženih sil in njenih interesov«, ter dodalo, da v »primeru, da bi Slovenija zagotovila varstvo tem osebam s svojo

Ustanovitelj slovenske gimnazije

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Škof Anton Jeglič je ustanovil prvo popolno slovensko gimnazijo. Pri tem pa je imel precej težav, a ne zaradi nemških ali drugih nacionalistov, kot bi pričakovali, ampak zaradi slovenskih rojakov, ki so bili drugačnega političnega prepričanja.

Škof Anton Bonaventura Jeglič, ustanovitelj prve slovenske gimnazije

Škof Anton Bonaventura Jeglič je eden velikih slovenskih cerkvenih gospodov, ki se je s svojim delom za večno zapisal v našo narodno zgodovino. Zaradi svoje službe je seveda ve-

čino svojega dela in časa posvetil vprašanju Cerkev in vodenja oziroma upravljanja svoje škofije ter vernikov. Ker je bil ljubljanski škof in je tako dejansko vodil Cerkev na Slovenskem, je moral

hočeš nočeš del svojega delovanja posvetiti tudi političnim vprašanjem. A njegova največja zasluga za Slovence, verne ali ne verne, katoličane ali pripadnike drugih veroizpovedi, je bila ustanovitev

prve popolnoma slovenske gimnazije. Na žalost pa so mu prav pri tej nalogi, tako pomembni za narod in njegov razvoj, največjo težavo delali ne morda nemški nacionalisti, kot bi si človek mislil, pač pa Slovenci, njegovi politični nasprotniki. Ne glede na stoletje in razmere v naši domovini med našim narodom očitno obstajata vedno vsaj dva bloka, ki sta si odločno nasprotna in izključujoča. V tem izključevanju so pripadniki blokov pripravljeni ne glede na škodo, ki bi jo utrpel celoten narod, na vsak način izničiti, osmešiti, sabotirati vsakršno idejo ali dejanje preprosto zato, ker jo zagovarja nasprotni blok. V Jegličevem primeru so si slovenski liberalci zelo prizadevali, da bi preprečili ustanovitev slovenske gimnazije, in to samo zato, ker si jo je izmislila katoliška stran. Jeglič je zaradi tega nasprotovanja porabil veliko časa in truda, kar bi vsekakor lahko s pridom uporabil drugje, za to, da je gladil in odpravljal težave, ki jih je povzročilo nasprotovanje liberalcev, katerega nosilci so bili celo ljudje s takšno avtoriteto, kot je bil pisatelj Ivan Tavčar.

Določen za cerkveno službo

Anton B. Jeglič se je rodil 29. maja 1850 v Begunjah na Gorenjskem. Njegov oče je trgoval s suknom, v lasti pa je imel tudi manjšo kmetijo. Družina Jegličevih je bila za tiste čase običajna, kajti štela je deset otrok, med katerimi se je Anton rodil kot sedmi in bil istega dne, kot je bil rojen, v lokalni cerkvi tudi krščen na ime sv. Antona Padovanskega.

Bilo je skoraj vnaprej določeno, da bo njegovo življenje posvečeno Cerkvi, kajti kako bi si lahko drugače razlagali dejstvo, da so malega Antona birmali že v starosti štirih let v bližnji Radovljici.

Dveletno osnovno šolo je opravil v domači župniji, nato pa je z botrino pomočjo nadaljeval šolanje v Ljubljani, kjer je opravil še dva razreda osnovne šole. Jeseni 1861 je vstopil v gimnazijo v Ljubljani in že v drugem letniku zaradi svojih učnih uspehov dobil državno štipendijo, ki mu je omogočila vstop v Alojzijevišče. Poleg učenja predpisanih šolskih predmetov je Jeglič velik del časa namenil tudi prostovoljnemu učenju tujih jezikov. Tako se je začel učiti francoščine in italijanščine pa tudi ruščine, češčine in hrvaščine. Posvečal se je tudi literarnemu ustvarjanju in bil sodelavec Mohorjeve družbe. Izpod njegovega peresa so prihajale črtice, povesti, razprave, potopisi, poskusil se je celo v pisanju dramskih besedil. Julija 1869 je z odliko maturiral in sklenil stopiti v ljubljansko bogoslovje. Ob bogoslovnem študiju je nadaljeval s postranskimi dejavnostmi in bil eden od pobudnikov govornih vaj, ki so jih uvedli v okviru študija. Še naprej pa je pisal tako za Mohorjevo družbo kot tudi na Zgornjo Danico, Glas katoliške družbe in tudi za Lipo, interno glasilo ljubljanskega bogoslovja. Poleti 1873 je sklenil študij bogoslovja in bil posvečen za duhovnika. Že nekaj dni kasneje je pel novo mašo v domači cerkvi v Begunjah.

Jegliča so nadrejeni poslali na Dunaj, kjer je nadaljeval s diplomskim študijem. Živel je v Avguštinjeju, šolal pa se je na teološki fakulteti dunajske univerze. Z disertacijo na temo »Kaj uče prvaki svetih očetov in novejši raziskovalci o svetopisemskem šesterodnevju« je decembra 1876

Jeglič je začel kot spovednik v ženski kaznilnici v Begunjah.

mladi duhovnik na Dunaju doktoriral iz teologije.

Dobrotnik v Sarajevu Jegličevo prvo službeno mesto je bilo mesto kurata v ženski kaznilnici v Begunjah, kjer je postal spovednik tako obsojenih žensk kot tudi usmiljenih sester, ki jim je

Jeglič je svoje osebne dohodke v Sarajevu razdal med siromašne.

bilo poverjeno vodenje kaznilnice. Po enem letu so ga nadrejeni poslali na študijsko potovanje po nemških deželah. V sklopu tega potovanja je obiskal Würzburg in Freiburg, Bonn in Tübingen ter nato še Köln.

Jeglič je po vrnitvi v domačo škofijo nekaj časa opravljal službo škofijskega ekonomista, vzporedno pa je predaval bogoslovcem cerkveno pravo in cerkveno zgodovino. Spomladi leta 1880 je vstopil v tretji red sv. Frančiška Asiškega in dobil redovno ime Bonaventura, ki ga je poslej vedno uporabljal v uradnih dokumentih. Še vedno je bil zavezan pisanju in je redno objavljaval v časniku Slovenec, v Glasu katoliške družbe in seveda pri Mohorjevi družbi. V tem času se je prijavil, da bi poučeval cerkveno dogma-

tiko na Teološki fakulteti v Zagrebu, vendar so ga zavrnil, zato je ta predmet poučeval nekaj časa na ljubljanskem bogoslovju.

Ob koncu leta 1881 je dobil povabilo sarajevskega nadškofa, da se mu pridruži v Bosni in Hercegovini, pokrajinah, ki sta nedavno prešli pod pokroviteljstvo habsburške krone. S privolitvijo svojega škofa je Jeglič povabilo sprejel in na začetku leta 1882 prišel v Sarajevo, kjer je prevzel mesto kanonika in vzporedno še mesto upravitelja tamkajšnjega Zavoda sv. Josipa. V lokalni ljudski šoli je poučeval verouk, prav tako tudi v tamkajšnjem učiteljskišču, bil je spovednik nun, ki so zavod vodile, in redno napredoval v hierarhiji škofije.

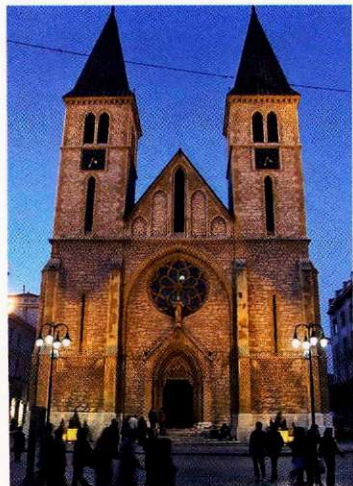
Jeglič je v svoji škofiji slovel kot dobrotnik, ki je razdeljeval in pridobival finančno pomoč za siromašne (med drugim je razdal svoje osebne dohodke v dobre namene), popotoval je po odročnih

krajih škofije, redno je pisal za lokalna lista Vrhbosna in Balkan. Jeglič je napisal tudi priručnik za učitelje in učiteljske pripravnike. Zato seveda ni nič čudnega, da ga je njegov nadrejeni leta 1897 predlagal za pomožnega škofa.

Trideset let napadov V istem času je ljubljanski knezoškof Jakob Missia sklenil, da bo za svojega naslednika imenoval Jegliča. Z imenovanjem so se strinjali tudi drugi katoliški škofje, strinjal se je cesar Franc Jožef in seveda tudi papež Leon XIII. Marca 1898 je bil Jeglič tudi uradno potrjen za ljubljanskega škofa. Za škofovsko geslo si je izbral izrek: Pridi k nam Tvoje kraljestvo po Mariji.

Sprejem novega škofa v Ljubljani je bil eden največjih in največjačnejših do tedaj. Veliko je k temu pripomoglo obžalovanje, ki so ga pokazali Sarajevčani, da jih zapušča takšen človek, pa seveda tudi to, da sta se pred sprejemom srečala Jeglič in ljubljanski župan Hribar ter odkrila, da imata podobne poglede na razvoj slovenskega naroda. Na žalost pa v nasprotju s Hribarjem večina liberalnega tabora ni bila pripravljena na sodelovanje v imenu narodnih interesov in se je odločila raje za nasprotovanje.

Jeglič je prišel iz Sarajeva odločen, da bo v Ljubljani ustanovil slovensko gimnazijo. Ob tej ideji so skočili na noge ljubljanski liberalci na čelu s Tavčarjem, ki so menili, da je to nov korak h katolizaciji Slovenije. Liberalna večina v mestnem svetu je zato

V Sarajevu je bil priljubljen in znan kot dobrotnik.

Škofovski grb Antona Bonaventura Jegliča

Jegličevo največje delo so Škofovi zavodi in prva slovenska gimnazija.

Rožman in Jeglič leta 1930 skupaj s profesorskim zborom Škofovih zavodov

z vsemi silami skušala minirati ustanovitev slovenske gimnazije. Sprva je nameraval Jeglič postaviti gimnazijo na Taboru, pa so to mestni svetniki preprečili. Začela se je tudi gonja proti Jegliču v ljubljanskih liberalnih časopisih in načrt je padel v vodo. Jeglič je nato trmasto sklenil, da bo novo gimnazijo postavil na cerkvenem ozemlju v Šentvidu nad Ljubljano. Leta 1901 so tako začeli zidati Škofove zavode, ki so vključevali internat, Zavod sv. Stanislava in Škofijsko klasično gimnazijo. Kompleks je bil odprt leta 1906 in še istega leta je gimnazija sprejela prve gojence. Liberalci se niso vdali, ampak so delali težave, kjer so le mogli. Gonja časopisov se je nadaljevala, napadali so program šolskih predmetov, za vsak letnik je morala gimnazija dobiti novo dovoljenje. Tako je šlo vse do leta 1913, ko je na prvi slovenski gimnaziji maturirala prva generacija dijakov. Program in učbeniki v slovenskem jeziku, ki so bili podlaga za delo gimnazije, so le nekaj let kasneje, ob razpadu dvojne monarhije leta 1918, postali podlaga za nemoten prehod vseh gimnazij

v Sloveniji na slovenski jezik. Jeglič je bil aktiven tudi v politiki in je podpiral Slovensko ljudsko stranko, s čimer si je seveda prislužil nov val napadov liberalcev. Ne najbolj posrečena poteza škofa, ki je ocenil Cankarjevo pesniško zbirko Erotika za pohujšljivo, odkupil celotno naklado in jo sežgal, je dalo liberalnemu tisku snov za trideset let napadov na njegovo osebo. Finančni škandal,

vornik svojega naroda. Potem ko se je pokazalo, da slovensko ljudstvo ne želi več ostati pod krono Habsburžanov, je menil, da je dolžnost Cerkve, da podpre želje ljudstva, zato je tako osebno kot v vlogi škofa podprl prelom z Dunajem in novo zvezo južnoslovenskih narodov v enotno državo.

Politično se je v novi državi veliko spremenilo. Prevladujoča vera v državi ni bila več katoliška,

je še vitalen in je dolgo zavračal, da bi si izbral naslednika, končno pa so ga sodelavci le prepričali, da bi bil morda čas, da si izbere naslednika. Leta 1928 je odločil, da bo za naslednika predlagal dr. Gregorija Rožmana, in celo dejal, da se bo, če Rožman ne bo sprejet, odrekel nasledniku. Rožman je bil izbran, in kot se je izkazalo, ravno pravi čas. Marca 1930 je namreč Jegliča zadela možganska kap in aprila 1930 je ponudil papežu svojo odstop. Nekateri so ga poskušali sicer prepričati, da bi si premislil, a Jeglič je vztrajal in maja je papež sprejel njegov odstop ter ga hkrati imenoval za naslovnega galerenškega nadškofa. Avgusta 1930 je Jeglič maševal v nabitno polni ljubljanski stolnici in se nato odpeljal v Celje, kjer se je naselil na cerkvenem gospodstvu v Gornjem Gradu. Tam ga je znova zadela kap. Končno se je sklenil umakniti k menihom v Stično, kjer naj bi počakal smrt. Ta je prišla 2. julija 1937, ko je 87-letnega upokojenega škofa zadela nova kap, tokrat usodno. Škofa Antona B. Jegliča so pokopali na ljubljanskih Žalah.

Jegličevo škofovsko geslo je bilo:

Pridi k nam Tvoje kraljestvo po Mariji.

ko je eden od skrbnikov cerkvenega premoženja zlorabil položaj, je bila snov za nove napade, čeprav Jeglič ni imel pri vsej stvari nobene vloge. Liberalci so tudi Jegličev neposredni dostop do cesarja, ki mu je šel s škofovskim položajem, izrabili za gonjo, v kateri so ga prikazovali kot nasprotnika narodnih interesov.

Jeglič se je neposredno vmešal v politiko le ob sporu v ljudski stranki, ko so se sprli konservativni podporniki Šuštarja in mlada struja pod Krekovim vodstvom. Zaradi enotnosti stranke in da bi preprečil njen razpad, je Jeglič podprl Krekovo strujo in naročil tudi svojim duhovnikom, naj podprejo Kreka. To je bil povod za nove napade liberalnega tiska.

Podpora odločitvi ljudstva Jeglič je bil seveda domoljub in je podpiral avstro-ogrsko monarhijo, vendar je bil tudi odprt zago-

škof pa ni imel več neposredne zveze z vladarjem kot v rajni Avstriji. Jeglič je postal eden najbolj dejavnih katoliških škofov v novi državi, ki se je zavzemal za sklenitev konkordata med novo državo in Vatikanom, s čimer je seveda sprožil nov val napadov liberalnega tiska. Še naprej je podpiral ljudsko stranko, ki je tudi v novi državi ostala najmočnejša stranka na Slovenskem, svojim duhovnikom pa je prepovedal politično delovanje zunaj nje. Liberalci so se odzvali z napadi, v katerih so Jegliča obtožili ne le protinarodnega delovanja, ampak celo veleizdaje. Leta 1925 so tako pretiravali, da je običajno blagi škof vložil tožbo na sodišču in ta je klevetanje vsaj za nekaj časa utišala. Veliko bolj pa je klevetanje utišal kralj Aleksander, ki je podelil Jegliču več državnih odlikovanj za zasluge za narod in državo, med drugim red sv. Save I. razreda.

Škof Jeglič se je bližal osemdesetemu letu svojega življenja. Že skoraj tri desetletja je vodil ljubljansko škofijo in s tem praktično Cerkev na Slovenskem. Bil

Odlikovanje sv. Save je zaprlo usta nasprotnikom, ki so Jegliča imeli za izdajalca.

RADIO UNIVOX
107.5 MHz
e-mail: info@univox.si

DNEVNE NOVICE iz SLOVENIJE in TUJINE!

The screenshot shows the homepage of the website 'DEMOKRACIJA' with the following content:

- Navigation:** View, History, Bookmarks, Tools, Window, Help. Address bar: http://www.demokracija.si/
- Header:** DEMOKRACIJA DNEVNE NOVICE
- Main News Grid:**
 - Top Left:** Iz običajnih postopkov se skuša napraviti politični skandal. **V SREDIŠČU**
 - Top Middle:** SDS: Dvig trošarin zgrešen in neprimeren ukrep. **SLOVENIJA**
 - Top Right:** Vrh EU že dosegel dogovor o Irski, pogajanja o podnebnju. **SLOVENIJA**
 - Middle Left:** Napoved o izdajanju odločb izbrisanim buri duhove. **POLITIKA**
 - Middle Right:** Italijanski senat ni naklonjen slovenski manjšini. **TUJINA**
- Right Side:** DZRS - KLAVORA SE POŠALI NA RAČUN CVIKLA. Includes a video player and a poll: "Postanite naročnik in se potegujte za bogate nagrade".
- Bottom Left:** **V SREDIŠČU** Napoved izplačevanja odškodnin izbrisanim nesprejemljiva. **SLOVENIJA**. Text: "Nesprejemljivo je, da gre eden ključnih ljudi v koaliciji napovedat izplačevanje odškodnin t.i. izbrisanim v Beograd, je danes poudaril poslanec SDS Branko Grims. Kot je dejal, so v stranki razočarani...".
- Bottom Middle:** **SLOVENIJA** Zoisove štipendije bo letos prejelo najmanj 12.969 mladih. **SLOVENIJA**. Text: "Zoisove štipendije bo letos prejelo najmanj 12.969 dijakov in študentov, je na današnji novinarski konferenci ob predstavitvi rezultatov odločanja o Zoisovih štipendijah dejala direktorica Javnega S...".
- Bottom Right:** **ANKETOVANJE** Ali se vam zdi sporno, da namerava vlada izdajati odločbe t. i. "izbrisanim" zgolj na podlagi odločbe ustavnega sodišča? **SLOVENIJA**. Poll results: Da 82%, Ne 8%, Ne vem 6%.
- Bottom Far Right:** **ZADNICE NA SLOGU** Nov prispevek k slovenski politični blaznosti... 26.11.08, Ob (šrotovem) letu osorej... 17.11.08, Pahorjev "dream team" 12.11.08.

D

Thumbnail of the website homepage showing the main navigation and a featured article.

Thumbnail of the website homepage showing the main navigation and a featured article.

Thumbnail of the website homepage showing the main navigation and a featured article.

Jurklošter

Petra Janša, foto: G. Pohleven

Jurklošter (575 m) je razloženo naselje v občini Laško, blizu Rimskih Toplic, v dolini ob sotočju potokov Gračnice in Lahovgrabnice (Lahomšči-ce). Do leta 1972 se je kraj po dolini reke Mišnice imenoval Mišji Dol. Od 1802 do 1860 je v kraju obratovala glažuta, nato papirnica, ki so jo opustili pred prvo svetovno vojno. Jurklošter pa je bil nekdaj znan po vsej Evropi zaradi ene od treh najstarejših srednjeevropskih kartuzij, nastalih na slovenskih tleh.

Kmečki posestnik Jurij Jurklošter naj bi bil dobil ime, po nekaterih razlagah, po jastrebih, ki jih je bilo veliko naokrog, a bolj verjetno po kmetu Juriju, ki je živel tu. Njegovo posest so imenovali Jurjev dol ali Jurjeva dolina, v narečju pa so kraju pravili Jirje ali Jurje. V starih dokumentih pa so zapisana imena: Gioriou, Gyriov, Gajeraw, Gyrium, Giurium, Jurjev klošter, Klošter, Mauritiusthal, Geyrach. Ko so prinesli v dolino relikvije mučenca sv. Mavricija, so začeli dolino imenovati Dolina sv. Mavricija, v zadnjem obdobju pa je bil to Mišji Dol, ki so ga leta 1972 uradno preimenovali v Jurklošter.

Prvi kartuzijani v kraju Pred ustanovitvijo kartuzije so se tod razprostirali širni gozdovi, kjer so plemiči lovili divje mačke, vepre, jazbece, kune in v potoku Gračnica postrvi, rake in vidre.

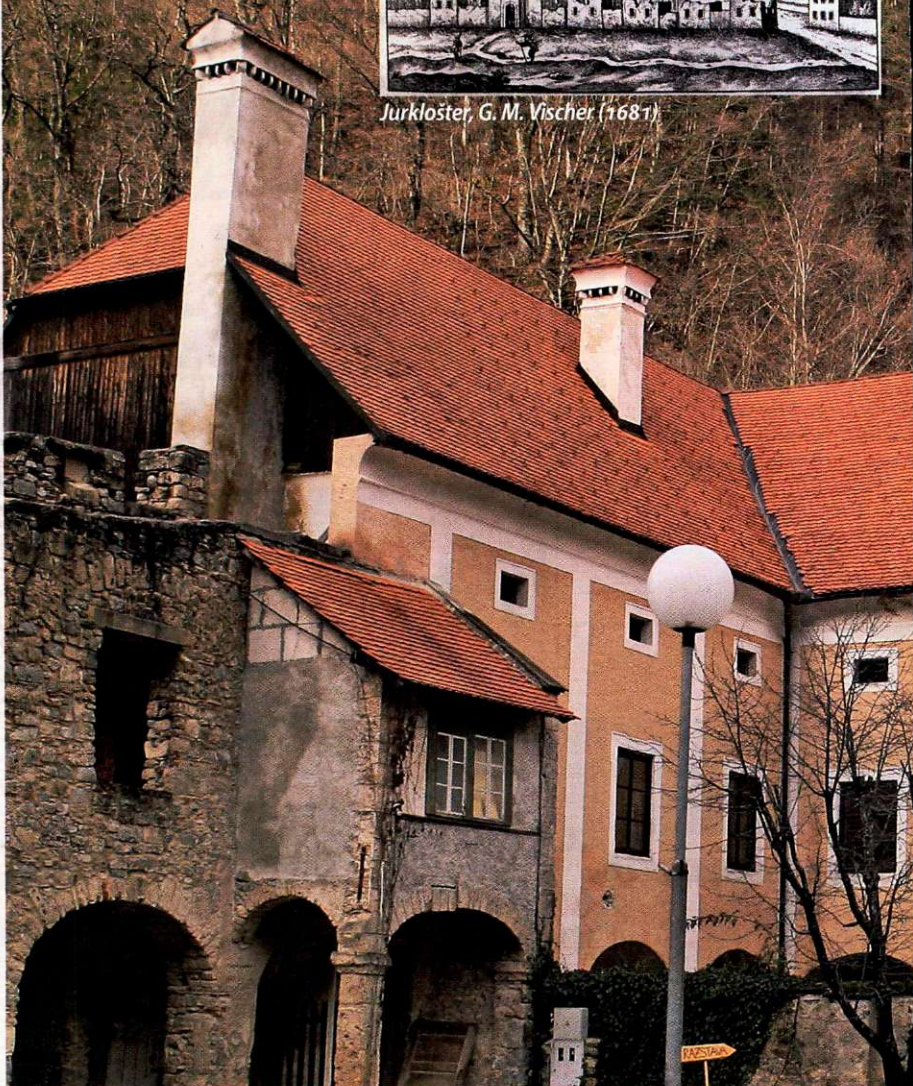
Samostan kartuzijanov je ustanovil krški škof Henrik I. v letih od 1167 do 1174. Zanj si je izbral samotno dolino Mišnice v Savinjski krajini. Menihi, ki so prišli, so krčili gozdove in postavili prve lesene samostanske stavbe. Leta 1185 je bilo v samostanu 12 očetov, 16 bratov in prior. Nasledniki krške škofije niso bili naklonjeni francoskim kartuzijanom in so si želeli, da bi ti čim prej odšli. Slovenskega jezika niso znali pa tudi v tamkajšnje razmere se niso znali živeti. Poleg tega je padla tudi njihova moralna disciplina, gospodarstvo pa so začeli zanemarjati. Krški škof Ekhardt je zato leta 1199 samostan odpravil. Kartuzijo je prevzela krška škofija in ustanovila kapitelj (zbor) kanonikov, ki so se naselili v samostanu bratov kartuzijanov v Dolini sv. Marije, sedanjí Marijini vasi. Tam je že bila cerkev in sklop gospodarskih poslopij, vse iz lesa, od leta 1205 pa tudi pokopališče.

Obnova in odprava kartuzije Kartuzija v Jurkloštru je bila leta 1209 po zaslugi deželnega kneza Leopolda VI. Babenberškega znova obujena. Leta 1227 je od krške škofije kupil posest nekdanje kartuzije v Marijini vasi in jo združil z Jurkloštrom, ko je bila posvečena tudi samostanska cerkev sv. Martina. V 16. stoletju je samostan počasi propadel, tako da ga je nadvojvoda Ernest leta 1591 izročil graškemu jezuitskemu kolegiju. Jezuiti so dali gosposčino leta 1600

Razvaline dvorca in samostanska cerkev

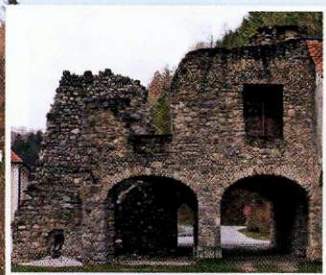

Jurklošter, G. M. Vischer (1681)

v najem baronom Mosconom, a so jo pozneje spet sami upravljali. Leta 1635 so samostan oplenili in razdeljali uporni kmetje, saj je na Vischerjevi upodobitvi iz leta 1681 že povsem razvaljen. Po odpravi jezuitskega reda je leta 1773 gosposčino prevzel študijski fond in jo oddal v najem. Leta 1780 je bil po odstranitvi razvalin samostana na tem mestu pozidan dvorec. V dvorcu je nato imelo sedež tudi okrajno sodišče. Leta 1870 je grajsko posest kupilo tržaško trgovsko podjetje E.M Zündl et. Comp., nato pa je prešla v posest Henrika Ritterja pl. Draže. Pred zadnjo vojno je bil lastnik dvorca Henrik Falter. Med drugo svetovno vojno je bil dvorec požgan in povsem uničen. O tem, kakšen je bil dvorec pred opustošenjem, pričajo predvojne fotografije.

Dvorec so konec 18. stoletja pozidali na temeljih nekdanjega samostana v tipičnem baročno-klasičnem slogu. Stavba, ki se je s svojim zahodnim krilom naslonila na cerkev, je imela v tlorisu obliko črke L, proti vzhodu pa se je odpirala vse do obzidja. Obsegala je eno nadstropje in poletažo, kleti pa ni imela. Na dvoriščni strani je obe krili obtekal arkadni hodnik.

Arkade med ohranjenimi razvalinami zahodnega dela dvorca

Poslopje v bližini samostana

Vasica se je do leta 1972 imenovala Mišji Dol.

Celjski grof Herman II. je dal utopiti Veroniko Deseniško.

Grob Veronike Desniške Samostanu v Jurkoštru pa so bili še posebej naklonjeni grofje Celjski, ki so mu odstopali desetino nad svojimi zemljišči, ga denarno podpirali, mu potrjevali sodno imuniteto in podarjali nova posestva. Friderik Celjski mu je okoli leta 1430 podaril cerkev sv. Egidija v Zidanem Mostu skupaj s fevdalnimi dohodki ter potrdil pravico ribolova na območju njegove gosposčine. Celjski grofje so na samostanskem pokopališču postavili svojo kapelo, v

samostanskem hodniku pa poseben oltar. 17. 10. 1428 je dal celjski grof Herman II. utopiti Veroniko Deseniško, drugo ženo sina Friderika. Najprej so jo pokopali v Braslovčah, nekaj let po Hermanovi smrti (1435) pa jo je Friderik prepeljal na samostansko pokopališče v Jurkoštru. Škof Anton Martin Slomšek, ki je leta 1856 preurejal cerkev sv. Mavricija, je pri tem iskal tudi grob nesrečne Veronike. Ni ga našel. Drugi, ki mu groba ni uspelo najti, je bil prof. Alojz Pavlič leta

1937. Takrat je dal na levo stran cerkvenega pročelja pritrčiti večjo spominsko ploščo s kratkimi zgodovinskimi podatki o samostanu. Na desni strani cerkve so hkrati odkrili spominsko ploščo padlim vojakom iz prve svetovne vojne.

Srednjeveški pisci v kartuziji V samostanu Jurklošter so živeli odlični srednjeveški pisatelji Odon iz Novare (prior 1189–1190), Sigrif Švabski, Mihael iz Prage in Nikolaj Kempf (prior 1447–51 in 1467–90). Sredi 13. stoletja je menih Sigrif, dvoma s Švabskega, zapisal verze, v katerih pravi, da njega, Švaba, v Jurkloštru redi slovenska zemlja. Mihael Praški, ki je bil predstojnik jurkloštrske kartuzije od 1391 do 1401, je napisal več del, med drugim »O štirih glavnih vrlinah za vzgojo knezov« in »Razgovor o čuvanju devištva«. Nadvse bogat in znan je literarni opus Nikolaja Kempfa, ki je upravljal jurkloštrsko kartuzijo v drugi polovici 15. stoletja.

Zavod Odon Od nekdanjega samostana v Jurkloštru je poleg obrambnega stolpa med cerkvijo in pokopališčem ter prostora poleg cerkvene fasade ostala le sedanja poznoromanska cerkev sv. Mavricija in kamniti gotski strešni stolpič iz 14. stoletja, ki je edinstven na Slovenskem. Danes za kartuzijo skrbi Zavod Odon Jurklošter, ki so ga ustanovili maja 2005 z namenom, da bi načrtno odkrivali bogato duhovno, kulturno in naravno dediščino kartuzije Jurklošter in njene okolice. Ime so mu dali po blaženem Odonu, priorju kartuzijanov v Jurkloštru ob koncu 12. stoletja, za katerega menijo, da je od vseh velikih ljudi, ki so živeli v Jurkloštru, najpomembnejši. Omenjeni zavod poleg urejanja okolice skrbi tudi za kulturno dogajanje; tako je junija letos v sodelovanju z Znanstvenoraziskovalnim centerom Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) pripravil znanstveni simpozij o preteklosti Jurkloštra in njegove okolice. Predavatelji, skoraj vsi člani SAZU, so Jurklošter predstavili z različnih vidikov, tudi arheološkega, ki ga je podrobneje predstavil arheolog dr. Slavko Ciglenečki. Tako najstarejša najdba, paleolitsko orodje, najdeno leta 1960 in staro približno 40 tisoč let, dokazuje, da se je v okolici Jurkloštra zadrževal neandertalec.

V kartuziji Jurklošter si lahko v polnih dneh ogledate zeliščni vrt in spoznate zelišča, ki so jih pred davnimi leti uporabljali kartuzijani, v zimskem času pa se lahko udeležite kakšnega predavanja v sklopu Klošterskih večerov ali pa si do 1. februarja 2009 ogledate zanimivo razstavo jaslic. **D**

Kosovelova proza

Založba Mladinska knjiga

Srečka Kosovela (1904–1926) imamo v zavesti predvsem kot pesnika tradicionalnih in modernističnih oblik, manj pa poznamo njegovo prozno ustvarjalnost, ki ji je tudi namenjal precej energije in se mu je oblikovala na različne načine, od liričnih impresij in meditacij po zgledu R. Tagoreja do sarkastičnih komentarjev takratne slovenske družbe. Ludwig Hartinger je za zbirko *Klasiki Kondorja* v izbor uvrstil tudi približno dva ducata doslej še neobjavljenih Kosovelovih proznih besedil, ki jih hrani NUK v Ljubljani, tako da bo knjiga še dodatno zanimiva in dragocena.

Zgodovina Podčetrka

Založba Pivec, Maribor

Knjiga dr. Jožeta Mačka *Podčetrtek skozi stoletja* prinaša oris prazgodovine in zgodovine Kozjanskega, zgodovino gradu in gospostva Podčetrtek ter njegovega trga. Opisana je njegova politično-upravna pripadnost skozi čas. Dokaj izčrpno je obdelana novejša zgodovina Podčetrka, razvoj šolstva, zdravstvenih razmer ter kulturnih in društvenih dejavnosti. Opisani so tudi obdobje druge svetovne vojne in prva desetletja po drugi svetovni vojni. Seveda ni mogel izostati opis naravne katastrofe – potresa leta 1974 z epicentrom v bližini Podčetrka, ki je s svojimi posledicami in obnovo po njem močno vplival na podobo kraja in vsega Kozjanskega. Tudi gospodarskim panogam je namenjeno veliko strani. Poleg kmetijstva so posebej obdelani sejmarstvo, obrt in industrija. Eden najmočnejših dejavnikov, ki je Podčetrtek preobrazil v turistični kraj in dokaj spremenil njegovo podobo, je zdravilišče Atomske toplice oz. zdaj Terme Olimia. Omenjene so tudi vidnejše osebnosti z območja sedanje podčetrške občine. Knjiga prinaša bogato slikovno gradivo.

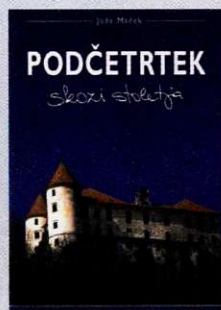
Pisati antropologijo

Študentska založba

Pisanje antropologije (zbirka *Koda*) avtorice Marilyn Strathern je knjiga o obćih epistemoloških okvirih moderne antropologije, ki na preciozen način pojasni, kaj delamo, ko delamo antropologijo, in kako razmišljamo o sebi kot antropologih. Knjiga predstavlja analizo zahodnih mišljenskih praks ter sodobnih antropoloških pristopov k pisanju, reprezentaciji in dokumentiranju medkulturnih primerjav. Je natančen premislek načinov, kako antropologija organizira, se pravi zbira, deli in povezuje ideje, gradiva in konstrukte, o katerih piše. Četudi je v knjigi uporabljeno predvsem me-

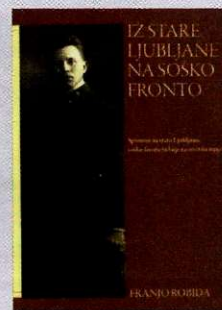
1.

2.

3.

4.

lanezijsko gradivo, delo ni samo regionalna etnografska analiza, temveč predstavlja medkulturno študijo organizacije pomena. Avtorica spremne besede je Maja Perović Šteger.

Hribar in Šumi

Celjska Mohorjeva družba

V zbirki *Knjižnica Kronike*, ki je izšla v sodelovanju Zveze zgodovinskih društev Slovenije in Celjske Mohorjeve družbe, je izšla knjiga Angelike Hribar *Rodbinska kronika Dragotina Hribarja in Evgenije Šumi* (318 str.). V njej avtorica predstavlja družino Dragotina Hribarja, podjetnika, gospodarstvenika, zavzetega narodnjaka in navdušenega privrženca tehničnih novosti, ter njegove žene Evgenije Šumi, ki je po materi podedovala znano tovarno kanditov in slaščičarskih izdelkov Šumi v Ljubljani. Avtorica na lepo berljiv in prepričljivo dokumentiran način poda oris zgodovine dveh družin, ki sta se s poroko medsebojno zvezali in postali v Ljubljani ustanoviteljici dveh pionirskih in vse do danes znamenitih ljubljanskih podjetij: tovarn Pletenina in Šumi. V skoraj stoletje dolgem časovnem razponu, od sredine 19. stoletja do konca druge svetovne vojne, se bralec seznanja z gospodarskim vzponom družine, poleg tega pa tudi z notranjimi odnosi med družinskimi člani, med zaposlenimi in lastniki, odnosom lastnikov do dela in upravljanja ter njihovimi ambicijami in načrti. Knjigo, ki je bogato opremljena s slikovnim gradivom, dopolnjuje študija dr. Eve Holz o meščanstvu na Kranjskem v drugi polovici 19. stoletja ter v času med obema vojnoma.

Večkulturna Slovenija

Založba ZRC

V prvem delu knjige *Večkulturna Slovenija* Janja Žitnik Serafin obravnava položaj slovenske izseljenske književnosti in njeno mesto v okviru slovenske nacionalne kulture. V drugem delu so predstavljeni najrazpoznavnejši priseljenjski pisci v Sloveniji in njihov položaj

v kulturnem kontekstu nove domovine. Tretji del je posvečen širši obravnavi položaja priseljencev v Sloveniji, stopnje njihove (kulturne, socialno-ekonomske, politične) integracije, stopnje njihove enakopravnosti na področju ohranjanja in izražanja etnične/kulturne identitete ter uveljavljanja njihovih kulturno-umetniških dejavnosti in dosežkov v širši slovenski družbi. Zadnji del knjige odpira vrsto primerjav med kulturnim položajem slovenskih izseljencev in priseljencev v Sloveniji. Težišča obravnave so na dejavnikih, ki vplivajo na kulturno življenje priseljske skupnosti, pa tudi na vprašanjih literarne dvojezičnosti izseljenskih/priseljenskih piscev ter problemu togega zamejevanja nacionalne književnosti z enim samim »nacionalnim jezikom«. Zadnje poglavje ponuja teoretski koncept koncentrične paradigme nacionalne književnosti.

Iz Ljubljane na fronto

Založba Didakta, Radovljica

Zanimanje za zgodovino prve svetovne vojne, še posebno soške fronte, te nekdaj skoraj prepovedane teme, na Slovenskem nezadržno raste. Odras tega so tudi dnevniki in spomini, ki v zadnjih letih vznikajo z zaprašenih polic in podstrešij, kjer so predolgo ležali pozabljeni in izgubljeni. Spomini Franja Robide *Iz stare Ljubljane na soško fronto* se vsekakor lahko postavijo v bok biserom tovrstne literature. Prvi del knjige *Pobliski* so dragoceno pričevanje o življenju v stari Ljubljani pred prvo svetovno vojno, kajti Franjo Robida se je sprehodil skozi vso sošesko okrog šentflorjanske in šentjakobske cerkve, še posebej pa po Hrenovi ulici, v kateri je stanoval, in na hudomušen način predstavil svoje sošolce in profesorje na klasični gimnaziji. V drugem delu, v *Spominih*, je opisal svojo vojaško pot, ki se je po bojih na soški fronti končala novembra 1918 v Mariboru, kjer je kot Maistrov borec sodeloval pri razorožitvi avstrijskih in Avstriji vdanih vojaških enot. Besedilo je uredil, zbral in uredil slikovno gradivo, napisal opombe, podnapise in spremno besedo Vinko Avsenak.

Festival monodrame

Na Ptuju se je končal sedmi festival monodrame, na katerem so podelili nagrado žirije. Prejel jo je igravec Valter Dragan.

Med 4. in 6. decembrom je na Ptuju potekal sedmi bienalni festival solistične igralske umetnosti Monodrama Ptuj, na katerem sta bila izbor in raven predstav visoka ter sta izražala mnogovrstnost monodram in odlično kondicijo igralcev. V treh festivalskih dneh se je zvrstilo pet predstav po izboru selektorja Simona Šerbinka, za interpretacijo Vojca Pujška v monodrami Za znoret Zorana Hočevarja pa so po izboru žirije, ki ji je predsedovala Maja Gal Štromar, člana pa sta bila pisatelj in komediograf Tone Partljič in Nenad Tokalič, nagrado podelili igralcu Valterju Draganu. »Igravec je z elementarno močjo odigral junaka, ki bi mu lahko rekli človek žival, ki brez skrupulov in človeške kulture zaznava okolico, v kateri so ženske samo objekt spolne sle,

stvaritve duha, nepotrebna šara, medsebojni odnosi pa rezultat moči. Te lastnosti dosledno pripeljejo do tragičnega konca, ki se jih akter niti ne zave. Kljub temu pa v občinstvu ne vzbuja odpora, ampak ponudi spoznanje, da ima svet v množici različnih krink tudi tak obraz. Gre za izvrstno fresko obešenjaškega humorja, ob katerem se kisko nasmejemo in zgrozimo,« so zapisali v utemeljitvi. Zmagovalno predstavo Za znoret, nastalo v produkciji Gledališča Koper, je režiral Nick Upper. Monodrama je nastala po romanu z istim naslovom. Gre za drugi del Hočevarjeve trilogije o vase zagledanem, šovinističnem, vedno okajenem poklicnem vozniku Vojcu Pujšku. Zakrknjeno kritičnemu do vsega, razen do sebe, mu druga za drugo propadajo

Igravec Valter Dragan

vse življenjske priložnosti, ki jih obnavlja tudi v monodrami. V predstavi Za znoret pripoveduje o poskusih spolne združitve s Hermino, direktorjevo tajnico podjetja, v katerem je zaposlen kot voznik. Poleg predstave Za znoret so bile na sporedu festivala še monodrame Poročena s seboj v izvedbi Primoža Ekarta (Imaginarni Ljubljana), Skopuh avtorja in igralca Andreja Rozmana Roze (Rozinteaater Ljubljana), Kdo vam je pa to delu? v izvedbi Borisa Kobala (Cafe Teater Ljubljana) in avtorski projekt Tadeja Toša Hamlet (Mestno gledališče Ptujsko). Prvi festival Monodrama so na Ptuju priredili leta 1997, ko je nagrado prejel Zijah Sokolović. Leta 1999 je bil nagrajen Branko Šturbej, dve leti pozneje Radko Polič Rac, leta 2003 Gregor Čušin, leta 2004 pa še Nataša Matjašec in Peter Ternovšek. Pred dvema letoma pa se je prvič zgodilo, da nagrade niso podelili. L. K.

geoplín

slovenska plinska družba

Zanesljiv partner že **30 let**

Sedem Jančarjevih iger

Lucija Kavčič, foto: SNG Drama Ljubljana

Nemara ni naključje, da so v ljubljanski Drami 13. decembra, na dan, ko goduje sv. Lucija, krstno uprizorili peto dramsko besedilo pisatelja Draga Jančarja z naslovom *Niha ura tiha*. Delo iz sedmih slik se dogaja ponoči in se ukvarja z zlom.

Vseh sedem iger se dogaja ponoči.

Celo hudič se je umaknil.

Vse prizore je dramatik opredelil kot enodejanke in so, kot jih je predstavila dramaturginja Žanina Mirčevska, precizni izrezi iz tega sveta oziroma mračne slike sodobne (slovenske) družbe. Avtor sondira duh časa in utrip prostora ter povsod odkriva zlo. V nočnih prizorih se razkrivajo umazani posli, nasilje, izdaja, zamolčane resnice. Večno temo zla Drago Jančar dramaturško strukturira v sedem naglavnih grehov. Nemara je želel opozoriti, tako interpretira dramaturginja Mirčevska, da se je treba vrniti k prvotnim vzorcem, in se je zato odločil za krščanski diskurz, s katerim je spregovoril o svetu, ki je že zdavnaj izgubil vse norme, kodekse in vse, kar je pravično. Vseh sedem prizorov ima prepoznavno dramsko situacijo iz vsakdanjosti, s poimenovanjem po glavnih grehih pa avtor opozarja na prepojenost sveta z zlom. Pri vsem obilju zla se v Jančarjevem besedilu celo hudič umakne in od strani opazuje človeštvo, saj je izgubil tudi svoje poslanstvo: pridobivanje ljudi na svojo stran. Po besedah dramaturginje so se skozi dialog izluščili imenitni karakterji. Izvirno besedilo je bilo zelo obsežno, zato je bila, kot je

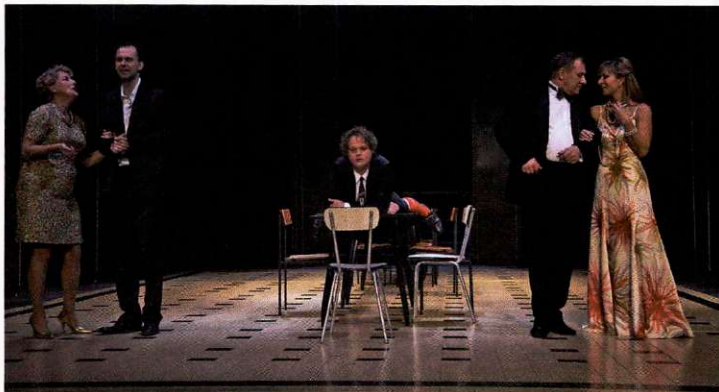
dejala, potrebna majhna dramaturška intervencija, in sicer zaradi same ekonomije odra, a so spoštovali temeljno strukturo, kot si jo je zamislil avtor.

Sedanje razmere Predstavo je režiral Eduard Miler, ki se je, kot je dejal na predstavitvi, trudil narediti predstavo, ki ne bo mračna, pač pa bo komunikativna. Zastavil jo je kot nadaljevanje svojih režij predstavljenih, v katerih se je ukvarjal s politično satiro in grotesko. Pri tem je preigraval različne gledališke slogove, težil bolj k lahkotnosti in se izogibal površnosti. Vse prizore je osvetlil, ne potemnil. V predstavo je vključil več gledaliških pomagala – črni humor, cinizem

in drugo. Jančar je naglavne grehe oziroma smrtne grehe skušal artikulari skozi sedanje slovenske razmere, ko živimo dvajset let v demokraciji in kapitalizmu. Igrice se gibljejo od grabežljivosti do napuha, ki je zlasti značilnost umetnikov. Prvi del prizorov se dogaja ob 11. uri zvečer, drugi okoli 4. ure zjutraj, ko človek niha med snom in budnostjo, v negotovem času. Predstava se pomika v prostore slovenskega pekla, za katerega morda niti ne vemo, da smo že tam. Moto si je Jančar sposodil kar pri Danteju: Tu skozi k pogubljenim pelje cesta in priznal, da je imel prvič pri pisanju teksta velike težave z lastno predstavo o tem, kako naj se tekst uprizori,

čeprav gledališkimi ustvarjalcem običajno pušča proste roke za interpretacijo. V tej drami je dal dramatik gledališčnikom najmanj navodil za uprizoritev.

Dileme uprizoritve Zamisel, da bi tekst uprizorili na sedmih različnih prizoriščih hkrati ali pa da bi posamezne prizore igrali sedem večerov zapored, se je pokazala kot neizvedljiva. Tudi sicer je besedilo zelo skrajšano, saj bi predstava, če bi besedilo odigrali v celoti, trajala dobre štiri ure. V dveurni predstavi so izpostavljeni fabulistični in gledališki efekti, nekoliko je žrtvovana mnogoplastnost jezika, poudarjena pa gledališka učinkovitost. Predstava se nagiba h komediji, vendar pa so komični, groteskni elementi navzoči že v osnovi besedila, ki daje veliko možnosti, od katerih so izbrali tipizacijo na vseh ravneh sodobnega slovenskega jezika, od menedžersko-podjetniškega žargona novih bogatašev prek umetniško-akademsko-intelektualnega diskurza do narečja, slengovskega, lumpenproletarskega jezika. Vse te variante so se v posamezni sliki izkazale tudi kot nosilke posameznega karakterja oziroma zgodbe. **D**

Napuh je večinoma lastnost umetnikov.

Bobnarski festival

Do 15. decembra bo v Mariboru potekal 5. mednarodni bobnarski festival, ki ga skupaj z društvom Dunun pripravlja Združenje ustvarjalnih ljudi na področju kulture (Zulk), ki letos slavi 5. obletnico svojega obstoja. Festival se je začel v veliki dvorani Narodnega doma Maribor, ko se je občinstvu predstavila makedonska zasedba Etno Malesh, do konca tedna pa se bodo zvrstili še trije dogodki. Danes, v četrtek, bo nastopil slovenskemu občinstvu že znan indijski mojster Sureš Talwalkar, ki se mu bodo pridružili slovenski in avstrijski glasbeniki. Indijski guru je razvil lastni slog igranja in ekspresivnega recitiranja indijskega ritma, imenovanega konkol, sicer pa je že nastopal z največjimi svetovnimi glasbeniki. Z večernim koncertom ameriško-nemško-avstrijske zasedbe Trio Generations, ki igra zmes džeza, roka, regija in funka,

Bobnarski festival v Mariboru

bodo svojo obletnico tudi uradno zaznamovali člani Zulka. Skupino sestavljajo kontrabasist Joe Fonda, električni pianist Uwe Oberg in bobnar Emil Gross, na mariborskem koncertu v klubu Satchmo pa se jim bo pridružil še avstrijski trobentač Freddy Lang. Festival se bo končal s petkovim koncertom v Satchmu. Letošnji bobnarski festival poteka pod geslom Make drums not guns (Delajmo bobne, ne pištol). L. K.

Vesela vdova

Delo Vesela vdova v produkciji Opere in baleta SNG Ljubljana je pred leti že doživelo izjemen odziv, saj si ga je po premieri (v sezoni 2001/2002) v treh sezonah ogledalo skoraj 15.000 gledalcev. Letošnje ponovitev bo režiral Vinko Möderndorfer v novi, adaptirani in nekoliko skrajšani preobleki. Poleg odličnih solistk in solistov zbora ter orkestra Opere in baleta SNG Ljubljana se bosta v vlogi vsevednega Njeguša, ki razpleta in

včasih tudi zapleta niti prisrčne zgodbe, v alternaciji preizkusila preverjena dramska mačka Janez Hočvar in Bojan Emeršič. Premiera priljubljene operete bo 20. decembra ob 19.30 v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma. Vesela vdova avstrijskega skladatelja madžarskega rodu Franza Lehárja (1870–1940) ter libretistov Viktorja Leona in Lea Steina, ki sta zgodbo o bogati vdovi in njenem prizadevanju, da bi našla bogatega moža, poiskala v komediji L'attaché d'ambassade avtorja Henrija Meilhaca, je svoj triumfalni krst doživela 30. decembra 1905 v dunajskem operetnem svetišču Theater an der Wien. V produkciji Opere in baleta SNG Ljubljana si jo je občinstvo prvič ogledalo 18. marca 1911 pod dirigentsko taktirko E. Czajaneke. Naslednje uprizoritev je režiral in ji dirigiral Niko Štritof. Njeni zadnji uprizoritvi leta 2002 pa sta dirigirala Uroš Lajovic in Marko Gašperšič. L. K.

Opereta Vesela vdova

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 18. 12. 2008

17.00 SNG Drama: Drago Jančar: Niha ura tiha

19.30 MGL: Peter Stone/Jule Styne/Bob Merrill: Sugar – nekateri so za vroče, muzikal

20.00 SNG Drama: Thomas Bernhard: Moč navade

PETEK, 19. 12. 2008

20.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: Kabaretluknja – lutkovna predstava

19.30 MGL: Peter Stone/Jule Styne/Bob Merrill: Sugar – nekateri so za vroče, muzikal

19.30 SNG Drama: J.-B. P. Molière: Scapinove zvijače

SOBOTA, 20. 12. 2008

20.00 Siti Teater Ljubljana: Rob Becker: Jamski človek – monokomedija

19.30 MGL: W. Shakespeare: Milo za drago

20.00 SNG Drama: Julian P. Barnes: Prerekanja

20.00 Plesni teater Ljubljana: Jasna Knez: Najdeno telo Jasne Knez ali kako odplesati življenje – sodobni ples

NEDELJA, 21. 12. 2008

11.00 Križanke: Komorni orkester Musidora – klasična glasba

18.00 Cankarjev dom: Oliver Dragojević & Simfonični orkester RTV Slovenija, Dišpet in Braciera – božične pesmi

19.00 Stara pošta: Sarah Kane: Razdejani

19.00 MGL: J. Masteroff, F. Ebb, J. Kander: Kabaret – muzikal

PONEDELJEK, 22. 12. 2008

19.30 Šentjakobsko gledališče: J. Austen/J. Jory: Prevzetnost in pristranost

20.00 MGL: C. Churchill: Punce in pol

TOREK, 23. 12. 2008

17.00 Pred cerkvijo sv. Florijana: Calumma & 3peresa: Pravljice bravljice – glasbeno gledališka predstava

19.30 Cankarjev dom: F. Lehár: Vesela vdova – opereta

20.00 MGL: Miha Mazzini: Let v Rim

SREDA, 24. 12. 2008

9.00 & 11.00 Cankarjev dom: Gledališče Kinetikon: Bibamica na potepu: Prigode z Bisergore – lutkovna predstava

9.30 Cankarjev dom: Kralj prisluškuje – zvočno-gledališka predstava

17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: J. Werich/A. Rozman-Roza: Čepica veselja

Stolnica, Frančiškanska cerkev, ljubljanski grad: Jaslice od 24. 12. 2008 do 2. 1. 2009

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Božič na kvadrat

Monika Maljevič

Srečni par Kate in Brad božične praznike vedno preživita daleč od nadležnih staršev, a nekega dne odhod na eksotične počitnice prepreči gosta megla.

Nihče ne uživa v praznikih bolj kot Brad in Kate. Vsakega 25. decembra ta srečno neporočeni par iz San Franciscusa ohranja svojo praznično tradicijo: svoje nore družine pustita na cedilu in si privoščita sproščujoče, zabavne počitnice na kateri od eksotičnih lokacij. Srkajoč margerite ob bazenu nazdravljata temu letnemu času, vedoč, da se jima je spet uspelo izogniti kaosu in čustvenim pretresom, povezanim z njihovimi štirim gospodinjstvi: ločenih staršev, klepetavih bratov in sester, otrok, ki uhajajo izpod nadzora, ter žgočih neprijetnosti in čudaskih trenutkov, ki zaznamujejo vsak družinski božič.

Ampak letos ne. S kratkimi hlačami in sončnimi očali v kovčkih ostaneta Brad (Vince Vaughn) in Kate (Reese Witherspoon) ujeta na letališču v San Franciscu, saj so zaradi megle do nadaljnega odpovedali vse leto. Še huje, ujela

Four Christmases

Režija: Seth Gordon

Žanr: romantična komedija

Scenarij: Matt Allen, Caleb Wilson, Jon Lucas in Scott Moore

Igrajo: Reese Witherspoon, Vince Vaughn, Jon Favreau, Robert Duvall, Jon Voight, Mary Steenburgen, Sissy Spacek

Premiera: 18. 12. 2008

Distibucija: Blitz Film & Video Distribution

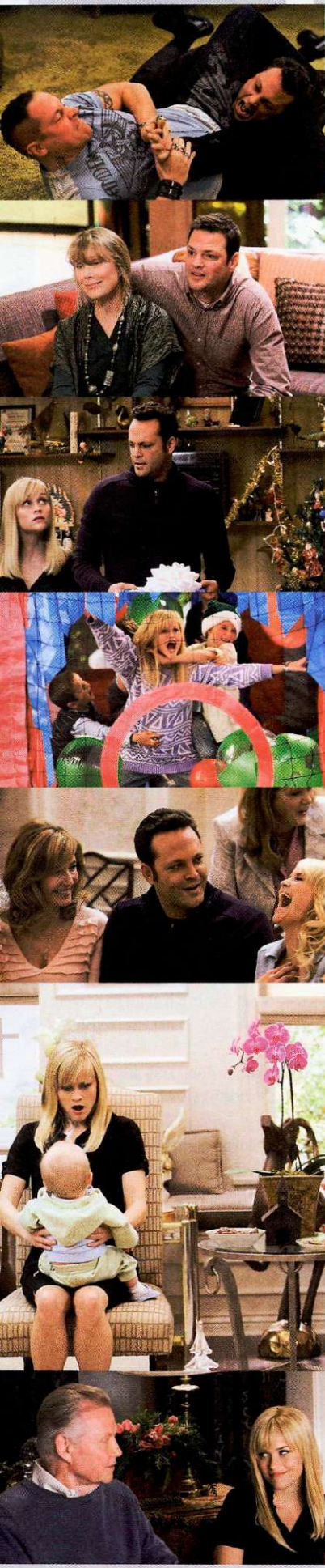
va mama. In Katein oče. To so štirje božiči v enem dnevu ...

Na pravem maratonu prihodov domov Brad in Kate pričakujeta najhujše in natanko to tudi dobita. Ampak medtem ko Brad odštevava minute do njune vnovične svobode, se Kate nenadoma znajde v presenetljivem sozvočju s tiktanjem neke druge ure. Na koncu tega norega dneva bosta Kate in Brad drugače gledala na to, od kod prihajata in kam gresta. Ko bosta zares spoznala sama sebe in drug drugega, jima bo to morda dalo tisto vrsto ljubezni, ki sta jo doslej le igrala.

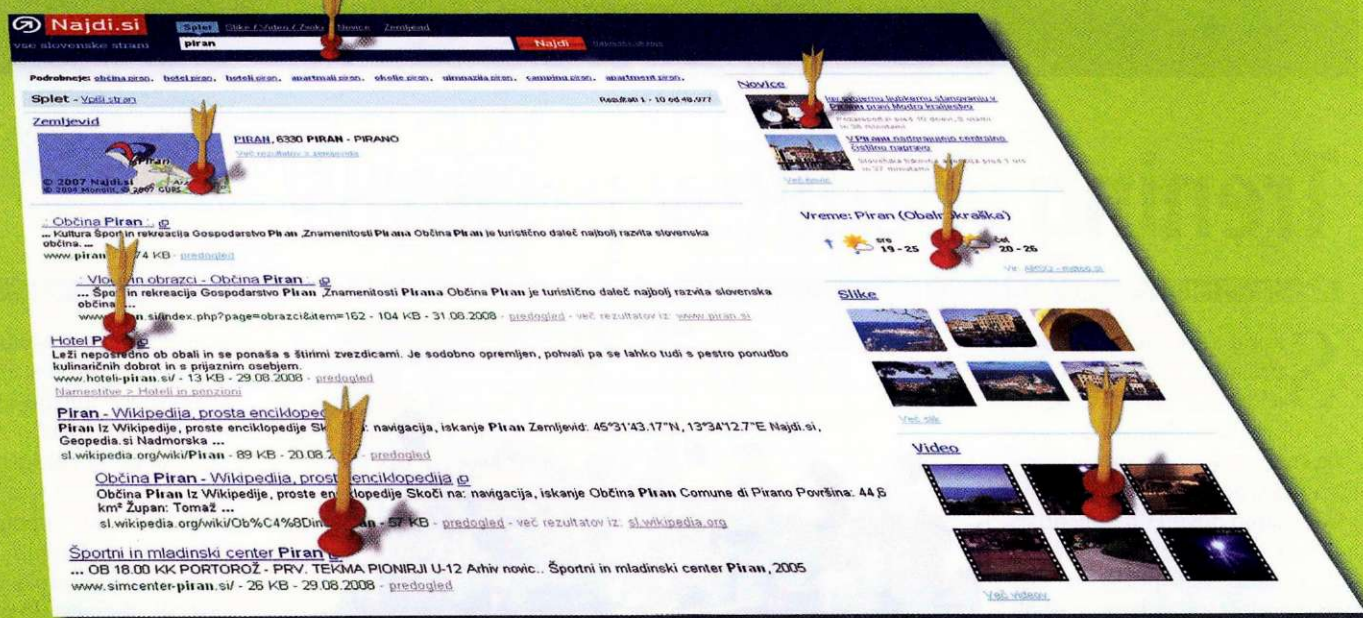
Zgodba »To je film o univerzalni temi, ki je povezana s prazniki: tesnobi,« pravi režiser Seth Gordon. »Prazniki, dom in družina nas vračajo h koreninam in izpostavljajo naša najbolj ranljiva mesta kot nič drugega. Kar je seveda odlična podlaga za komedijo. Božič na kvadrat je film o večnem boju, ki ga poznamo vsi: med tem, kdo smo, tem, za kar so nas vzgajali, da bi bili, in tem, kar bi morali postati. Prav zato se je tako težko vračati domov. V trenutku, ko prestopiš domači prag, se moraš soočiti s podobami človeka, kakršnen si bil nekoč – oziroma kakršnega te starši, bratje in sestre verjetno še vedno vidijo. To je

instantno neugodje.» Še slabše od takšnega ponižujočega doživetja je lahko le to, če moraš vse to doživeti v družbi svojega pomembnega drugega – tistega človeka, za katerega si od vseh ljudi na svetu najbolj želiš, da bi o tebi mislil, da si 'kul'. Ali vsaj normalen. Ali vsaj, to je najmanj, da nisi genetsko zaznamovan s tistim družbeno disfunkcionalnim panjem, ki mu praviš družina. »V filmu Božič na kvadrat Brad in Kate to neugodje čutita zelo intenzivno, saj svojo zgodovino prvič v življenju vidita skozi oči drug drugega,« pravi Jonathan Glickman. »Že tri leta se poznata kot prefinjena, privlačna in samozavestna človeka. V tem enem dnevu pa bosta spoznala najslabše plati drug drugega, vse tisto, kar sta ves ta čas skrbno skrivala. Vse pride na dan.»

»To je res: ne glede na to, kako prepričan si, da nekoga dobro poznaš, vedno ga lahko spoznaš še bolje, če ga opazuješ v interakciji z njegovo družino. Starši, bratje in sestre res vedo, kako pritisniti na te gube,« pravi Vince Vaughn, ki igra Brada. Reese Witherspoon, ki igra Kate, pa je dodala: »Ljudje svoje odnose vrednotimo na podlagi primerjave teh z odnosi naših staršev in to ni vedno najbolj ohrabrujoče početje.«

IKaj je novo?

Le kaj ni? Najdi.si smo temeljito prenovili!

- preglednejši opisi rezultatov iskanj
- dodani mini zemljevidi pri zadetkih
- več videov in slik
- najbolj aktualne novice ob rezultatih iskanj
- vremenska napoved za Slovenijo in tujino v besedi in sliki
- z enim klikom do horoskopa, kinosporeda, iger ...
- vse nepremičnine na enem mestu

In še marsikaj! Preverite sami na www.najdi.si!

vse slovenske strani

Trening voznikov pri BMW

Besedilo in foto: Peter Munda, SAGA Institute

Skoraj vsak voznik je prepričan, da vožnjo svojega jeklenega konjička odlično obvladuje. Prepričani smo, da smo sposobni varno ukrepati v vsaki nepredvidljivi situaciji, da vozimo dovolj dinamično in hkrati varno. Občutek imamo, da imamo vsak premik vozila pod popolnim nadzorom in da nas nič ne more presenetiti.

Takšno mišljenje pa nikakor ni primerno za varnost na cesti. Spomnite se, kdaj ste nazadnje doživeli nepričakovan in nenaden premik vozila pred sabo, vi pa ste bili prisiljeni v zelo kratkem času hitro ukrepati. Ste se odzvali pravilno? Je bila vaša odločitev prava? Bi se morda, če bi imeli na voljo nekaj sekund več, odločili za drugačno pot iz situacije? Na podobna vprašanja so nam pomagali odgovoriti inštruktorji voznikov pri BMW. Sedli smo za volane njihovih vozil serije 3 in preizkusili svoje sposobnosti (in tudi sposobnosti vozil).

Kompaktni trening Sobota, Racing Park Blago Mix – Logatec, hladno jutro, temperatura nekaj stopinj pod lediščem. Ker nekaj teorije o varni vožnji ni odveč, je poleg poligona na voljo predavalnica, kjer nam inštruktor predstavi nekaj dejstev, ki so pomembna za lažje razumevanje obnašanja vozila v določeni situaciji. Med drugim spoznamo nekatere koristne »dodatke« v vozilih znamke BMW, kot so zavorni sistem ABS, sistem za nadzor

zaviranja v ovinku CBC, sistem za dinamični nadzor stabilnosti DSC, ki po potrebi poseže v delovanje motorja in zavira posamezna kolesa, ter pnevmatike s tehnologijo RunFlat s posebno stransko ojačitvijo za povečano mobilnost. Po predrtju takšne pnevmatike lahko brez večjih težav prevozite še 150 km.

Prvi pogoj za maksimalni nadzor nad vozilom je pravilno nastavljen sedež. Če vaš model avtomobila to omogoča, so naj-

pomembnejše naslednje nastavitve: med glavo in stropom vozila naj bo za približno za štiri prste prostora; ko imamo roke na volanu, so rahlo pokrčene v komolcih; noge ob polnem pritisku na stopalke niso popolnoma iztegnjene. Za optimalni nadzor krmljenja imamo roke na volanu v poziciji »petnajst do treh«.

Bistvo t. i. kompaktnega treninga je zaviranje in preprečevanje trčenja, predvsem je mišljeno tu zaviranje z zavorami ABS. Pri zaviranju z zavornim sistemom ABS pogosto naredimo napako – ko se sistem vklopi, popustimo pritisk na stopalki, misleč, da takšno zaviranje škoduje vozilu ali zavoram. Napaka! Sistem je temu namenjen, torej ga uporabljajmo. Pri nenadnem zaviranju v neizbežni situaciji je ključnega pomena naša odločitev. Ko se odločimo za zaviranje, pritisnemo stopalko in ne popustimo, dokler se vozilo ne ustavi. Tu se veliko voznikov ušteje. Nekateri zavirajo veliko prezgodaj, drugi pa z veliko mero

samozavesti »pohodijo« zavoro veliko prepozno in prevozijo oviro. Za pridobivanje občutka za hitrost in dolžino zavorne poti so takšne vaje zelo koristne za vsakodnevno vožnjo. Seveda pa ni vse v zaviranju.

Varna vožnja Kadar situacija dopušča, se je oviri najbolje izogniti brez »krutega« zaviranja. Takrat je najbolje, da tak manever tudi suvereno izvedemo. Če se želimo oviri preveč sunkovito izogniti, lahko vozilo zdrsi in ga odnese iz smeri. Če pa volan zasukamo premalo, se oviri ne izognemo dovolj hitro. Ko pa ni prostega prostora ne levo ne desno, preostane le še zaviranje. Kombinacija zaviranja in izogibanja oviri je pri večjih hitrostih najvarnejši način, da se izognemo trku; »pohodimo« zavore (ne popuščamo) in se med zaviranjem umaknemo oviri. Po udarek je predvsem na spoznavanju zavor ABS, ki dopuščajo krmiljenje med zaviranjem.

Nagrada pred odhodom Pred odhodom udeleženci dobimo potrdila o opravljenem kompaktnem treningu, ki je pogoj za obisk nadaljevalnega treninga. Poleg tega so pri BMW naredili tudi korak naprej v smeri zaupanja voznikom – z opravljenim treningom lahko pri Zavarovalnici Maribor izkoristite popust pri zavarovanju svojih vozil. Za tiste, ki ste si na cesti nabrali preveč kazenskih točk, imajo izoblikovan poseben program treninga varne vožnje, po katerem se vam, če ga uspešno opravite, izbrišejo 4 kazenske točke.

Preživeli smo prijeten sobotni dopoldan, začinjeno z malce adrenalina. Morda le še manjša pripomba organizatorju: takšni treningi so zelo koristni, saj si voznik z vsako ponovitvijo vaje pridobi kanček znanja, izkušenj in samozavesti. V vozilih se vozijo po trije ali štirje kandidati, kar pri vajah pomeni, da vsak ponovi vajo trikrat ali štirikrat. Vsako vajo bi lahko nekoliko bolj utrdili, jo večkrat ponovili, če bi bila v vozilu le dva kandidata. Pa srečno in varno vožnjo! **D**

Novici

DUCATI STREETFIGHTER (S) Uradno izbran kot najprivlačnejši motor na milanskem salonu. Da, to je novi ducati streetfighter, ki s svojim agresivnim in ostrim videzom zbudi zanimanje prav vsakega motorističnega navdušenca. Tako osnovni kot model S imata enak agregat. Bojevnika poganja tekočinsko hlajen 1098-kubični dvovaljnik zasnovane L-twin s 155 konjskimi moči in največjim navorom kar 119 Nm pri 9500 vrt/min. Prednje zavore krasita dva 330 mm v preseku velika koluta, ki v kombinaciji z zavornimi čeljustmi proizvajalca Brembo nakazujeta vrhunski zavorni sistem. Pri osnovnem modelu skrbijo za vzmetenje spredaj vilice 'upside-down' premera 43 mm, zadaj pa Showov progresivni blažilnik monoshock. Izvedenka S je opremljena s sofisticiranim vzmetenjem Ohlins. Model S se od osnovnega loči še po lahkih petkrakih aluminijastih platiščih proizvajalca Marchesini, opremljen pa je tudi s sistemom proti spodsavanju pogonskega kolesa DTC. 167 kilogramov težki prepečač bo na voljo v beli in rdeči, S-različica pa v črni in rdeči barvi.

YAMAHA XJ600 DIVERSION Za prihajajočo sezono 2009 je Yamaha oživila model XJ600 diversion iz 90. let. Za osnovo so vzeli 4-valjni, vodno hlajeni agregat prostornine 600 ccm iz modela FZ/fazer, pri katerem so s predelavo dosegli bolj linearno krivuljo moči in navora v nižjem območju vrtljajev. Motor tako doseže 78 konjskih moči pri 10.000 vrt/min in 59,6 Nm navora pri 8.500 vrt/min. Okvir je preproste konstrukcije, sestavljen iz jeklenih cevi premera 31,8 mm in debeline 2,3 mm, ki skupaj z 41 mm v preseku debelimi blažilniki skrbi za dobro vzmetenje. Zavorni sistem sestavljata prednja koluta premera 298 mm in zadnji zavorni kolut premera 245 mm.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:
pon – pet 07.00 – 18.00
sobota 07.00 – 13.00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Obljubljeni Windows 7

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Operacijski sistem Windows Vista ni izpolnil svojih velikih napovedi in pričakovanj. Zaradi tega je Microsoft že razvil novo generacijo sistema, ki nosi (za zdaj) neuradno ime Windows 7.

Že 25 let je minilo od taktokrat, ko je Bill Gates svetu napovedal prihod prvega operacijskega sistema Windows 1, ki ga je razvilo podjetje Microsoft. Pred 18 leti je na trg prišel revolucionarni Windows 3.x. Po še nekaj »vmesnih postajah« je sredi leta 2001 Microsoft izdal svoj novi operacijski sistem, Windows eXPerience ali Windows XP. V začetku je seveda nekaj problemov povzročala nezadostna strojna oprema računalnikov, a s hitrim razvojem le-te je bilo tudi teh težav kmalu konec. Pred slabima dvema letoma pa smo končno dočakali operacijski sistem Windows Vista, ki je bil pred tem bolj znan kot Windows Longhorn. Slednji je bil še posebej težko pričakovan, saj je med Windows XP in Windows

Vista preteklo največ časa v primerjavi z drugimi Windowsovimi operacijskimi sistemi. A kljub težko pričakovanemu izidu je mnogo uporabnikov Visto samo preizkusilo in se nato vrnilo k udobnemu sistemu Windows XP. Windows Vista je namreč v primerjavi z Windows XP zelo požrešen sistem. Takoj po izidu je bilo tudi obilo težav z gonilniki pa tudi drugimi aplikacijami, ki niso delovale na Visti, ker je bil operacijski sistem nov in so se morali prilagoditi tudi razvijalci strojne in programske opreme. Številni uporabniki trdijo, da Vista ni izpolnila pričakovanj

Vista ni zadovoljila uporabnikov in mnogi so jo označili za polomijo, čeprav ima tudi nekaj dobrih lastnosti.

na nobenem področju – med tehnološkimi navdušenci si ni prisluzila slave, poleg tega pa je razočarala tudi po tržnem deležu in obsegu uporabe v poslovnih okoljih, na kar je Microsoft najbolj računal. Vista s svojo neprebavljivo počasnostjo niti približno ne dosega uspeha svojega predhodnika Windows XP.

Nuja ali izhod v sili? Microsoftov Kevin Turner je na par-

tnerskem srečanju Worldwide Partner Conference (WPC) v Denverju julija 2007 napovedal naslednji sistem Windows z delovnim imenom Windows 7 (takrat je projekt še nosil kodno ime Blackcomb) za leto 2010. Vendar pa so medtem omenjeni termin pomaknili malo nazaj in tako lahko nov operacijski sistem menda pričakujemo že prihodnje leto. Vse kaže, da želijo Microsoftovi strokovnjaki čim prej dobiti tisto, česar Vista ni prinesla. Ob napovedi novega sistema so se takoj pojavile kritike. Na eni strani so obtoževali nesposobnost Microsoft, da do konca dodela en sistem, namesto da nenehno pripravlja nove, ki so polni varnostnih lukenj. Na drugi strani pa so se pojavili namigi, da tako zgodnje pripravljanje novega operacijskega sistema pomeni priznanje poraza Viste.

Windows 7 Windows 7 bo povsem novo pakiranje kode, ki bo veliko bolj modularno. Čeprav se je govorilo, da je Vista zadnja 32-bitna verzija Windowsov, ni tako. Tudi Win7 bodo izšli v 32- in 64-bitni verziji. Nekdanji direktor Microsofta Bill Gates, ki s podjetjem še vedno sodeluje, je izjavil, da bo Windows 7 ponudil nov način prilagajanja uporabniku. Če je bil Windows do sedaj »doma« v uporabnikovem računalniku, naj bi bil v svoji novi različici mobilnejši; uporabnik bi lahko svoje nastavitve, programe, dokumente in podobno prenašal z računalnika na računalnik preprosteje in bolj priročno. Gates je tudi omenil, da veliko dela posvečajo optimiranju, zmanjšani porabi polnilnika, diskovnega prostora, energije in manjši obremenitvi procesorja. Po prvih testiranjih je zagon Windows 7 že hitrejši od Viste. Pri Microsoftu obljublajo, da bo prehod z Viste na Windows 7 preprost, ker bo združljiv z obstoječo strojno opremo, gonilniki in aplikacijami, kar je bil velik problem pri prehodu z XP na Visto. Imamo torej razlog, da potisnemo Visto pod predpražnik, saj bo Windows 7 izboljšana različica sistema Windows Vista in ne Windows

Windows 7 obeta velike in pozitivne spremembe.

XP. Windows 7 naj bi tudi poenostavil naloge, ki jih uporabniki najpogosteje izvajajo. Izboljšano upravljanje, nova opravilna vrstica in poenostavljen uporabniški vmesnik bodo omogočili preprostejši dostop do najpogosteje uporabljenih virov in funkcionalnosti.

Novi Office Microsoft, katerega programi zaznamujejo računalniško izkušnjo velike večine uporabnikov osebnih računalnikov, je na konferenci Professional Developers Conference 2008 v Los Angelesu predstavil tudi zametke naslednje različice pisarniške zbirke Microsoft Office. Novi Office bo vključeval

spletne aplikacije. Gre za različice programske opreme Microsoft Office Word, Excel, Powerpoint in Onenote z osnovnimi funkcijami, ki jih je mogoče uporabljati znotraj standardnih spletnih brskalnikov. Uporaba teh aplikacij ne potrebuje namestitve na domači računalnik. Spletne aplikacije za Word,

Excel, Powerpoint in Onenote bodo končnim uporabnikom dostopne prek spletne storitve Office Live, podjetjem pa bodo na voljo z naročnino na gostovanje in z obstoječimi programi za količinsko licenciranje. S tem korakom Microsoft odgovarja na vse večjo konkurenco ameriškega spletnega giganta Google, ki na spletu ponuja brezplačna orodja za urejanje besedil in preglednic ter se na ta način zajeda v eno najbolj donosnih Microsoftovih dejavnosti.

Do prihoda novega operacijskega sistema bomo številni uporabniki počakali ob »dobrih starih XP-jih«.

Internet Explorer 8 Skupna raba podatkov med osebnimi računalniki in napravami bo preprosto dostopna ne glede na to, ali je uporabnik doma, v pisarni ali na poti. Poleg tega bo v sistem vključen spletni brskalnik Internet Explorer 8, ki bo ponudil hitrejšo, varnejšo in bolj učinkovito spletno izkušnjo, obljublja v Microsoftu. Windows 7 naj bi ponujal tudi tehnologijo upravljanja računalnika z dotikom, z vmesnikom Device Stage pa bo uporabnikom osebnih računalnikov omogočal izboljšano uporabo naprav, ki jih uporabljajo najpogosteje – kamer, telefonov in tiskalnikov. **D**

Modri mislimo na jutri

www.modra-energija.si

TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE **0,00417 € na kWh** 1 SIT na kWh

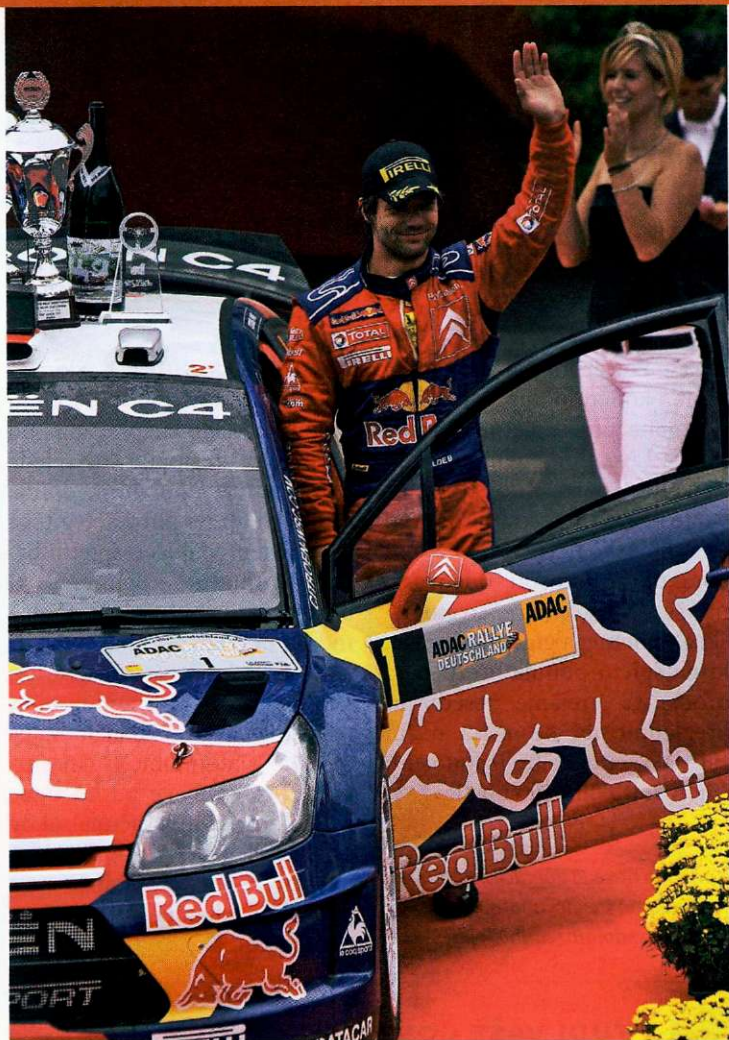
Pridružite se skupnosti, ki aktivno skrbi za zdravo okolje!

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek – predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE:
HSE 01 470 41 00 • ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 • ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

Rekordna, peta zmaga v Monaku

Leteči Francoz

Kristijan Stranščak, foto: Reuters

Sebastien Loeb je letos petič zaporedoma postal svetovni prvak v reliju, kar je dosežek, ki ga bo težko preseči.

Zelijem v Walesu se je končala letošnja sezona svetovnega prvenstva v reliju. Skupni zmagovalc je bil znan že pred zadnjo dirko, saj si je Francoz Sebastien Loeb že dirko prej priboril rekordni peti zaporedni naslov najboljšega na svetu, v svoji karieri pa je zbral še kopico drugih rekordov.

Šampion za zgled Štiriinšestdesletni voznik relija Sebastien Loeb zmaguje kot za stavo, podira rekorde hitrostnih preizkušenj in postaja oziroma je že postal kralj modernega relija. Poleg tega je profesionalc, za katerega novinarji pravijo, da je

lahko zgled drugim vrhunskim voznikom in medijsko najbolj izpostavljenim športnikom nasploh. Dosežek brez primere, ki ga bo v bližnji prihodnosti težko izboljšati. O kvaliteti konkurence se je in se bo vedno govorilo, dejstvo pa je, da so njegovi tekmeči zelo kvalitetni, saj se je moral Loeb za zmago večkrat pošteno potruditi. Zadnji dve leti ga je ogrožal Marcus Grönholm, letos njegov naslednik Mikko Hirvonen. Njegovi dvoboji z Loebom so bili letos izredni. Svetovni prvak je zagotovo boljši in bolj raznovrsten dirkač, a je letos naredil vsaj dve nepotrebnim napakam. Toda njegova kvaliteta prihaja

v ospredje. Na Finskem je hotel Loeb za vsako ceno dobiti ta prestižni reli in se dokončno zapisati med najboljše voznike relija. Na Finskem je bil pripravljen na kocko postaviti celo skupni seštevek svetovnega prvenstva. In uspelo mu je. Loeb je velik profesionalc, posebej v odnosu do svojih navijačev in medijev. Na-

Daniel Elena in Sebastien Loeb

učil se je dobro govoriti angleško, ne uporablja naučenih fraz in se ob navalu sedme sile noče izvleči z nekaj kratkimi odgovori. Videli so ga, kako je na eni od časovnih kontrol, slabo minuto pred vhomod vanjo, dal izjavo za eno od televizij. Eno nogo je imel že v dirkalniku, drugo še zunaj. Ni šlo za pet besed, da bi se pač rešil te obveznosti, ampak je v nekaj dolgih stavkih še stotič povzel svoj nastop na zadnjih hitrostnih preizkušnjah. Ko ga je eden od predstavnikov Mednarodne avtomobilistične zveze med letošnjo sezono okaral, da bi se lahko kot vodilni predstavnik svetovnega relija vsaj obril, se je le nasmehnil. Bil je pred zadnjim delom relija po Grčiji, ko je Loeb, obsijan s soncem, z dolgimi lasmi in že vidno brado užival v svojem vodstvu. Bil je naslonjen na dirkalnik in prav videlo se je, kako uživa v tem položaju. Je pač najboljši, a še vedno skromen in preprost. To je Sebastien Loeb, pravi šampion.

Rekordi in zmage Sebastien Loeb rad pove, da si je od malih nog želel biti akrobat, vendar je kmalu uvidel, da je precej bolj nadarjen za svojo drugo športno strast – reli. Vseeno pa večkrat pokaže, da je v njem nekaj akrobata, saj je svoje zmage nekajkrat začinil s saltom.

V letu 2000 je nastopil na dveh preizkušnjah relija za svetovno prvenstvo s toyoto corollo, uvrstil pa se je na deveto mesto v

Sanremu in deseto na Korziki, kar sta tudi njegova prvenca v najmočnejšem razredu WRC. Leto kasneje se najmočnejših relijev ni udeležil, saj je prestopil k Citroënu. Ta se odloči Loeba poslati na državno prvenstvo Francije in Loeb zmaga. S to zmago je vodilnim v Citroënu pokazal, da je pripravljen na sezono med najmočnejšimi vozniki relija na svetu.

Leta 2002 odpelje prvič celotno svetovno prvenstvo z uradnim citroënom xsaro in tudi zmaga v Nemčiji na prvem reliju, kar je tudi edina zmaga v sezoni, čeprav je zmagal še v Monaku na enem najprestižnejših relijev, vendar so ga zaradi kontroverznih motivov diskvalificirali. Ne glede na to pa je dokazal, da si zasluži vso podporo, kar mu Citroën v prihodnje tudi omogoči. Naslednjo sezono Loeb zmaga na treh relijih za svetovno prvenstvo, a kljub temu prvenstvo izgubi za eno samo točko; dobi ga Petter Solberg. Leta 2004 prvič dominira celo sezono, zmaga na šestih relijih, velikokrat konča na stopničkih in tako osvoji svoj prvi naslov med posamezniki, s svojimi predstavami pa prispeva večino točk za naslov Citroëna med konstruktorji. S temi šestimi zmagami se tudi izenači z Didierjem Auriolom po številu osvojenih zmag v eni sezoni.

Svojo prevlado je pokazal tudi v naslednjih letih, ko je drugi naslov leta 2005 osvojil že štiri dirke pred koncem prvenstva. Naslov bi lahko osvojil še dirko prej, vendar je Loeb med dirko namenoma naredil napako, zaradi katere je bil kaznovan, saj se svojega drugega naslova ni želel veseliti v žalostnem dnevu, ko se je med dirko smrtno ponesrečil Michael Park, sovoznik dirkača Markka Martina. Tega leta je postavil tudi rekord desetih zmag v eni sezoni in nepozabni rekord na Korziki, ko je zmagal vseh 12 specialnih hitrostnih preizkušenj.

V sezoni 2006 je moral znova tekmovati s xsaro, in to na pol tovarniško, čemur so se vsi čudili, vendar je Loeb menil, da je avtomobil še vedno dovolj konkurenčen, Citroën pa je vse sile vložil v razvoj dirkalnika C4 za naslednjo sezono. Ta sezona je

bila ena najbolj napetih, saj je po dveh drugih mestih na naslednjih petih relijih zmagal in si tako privozil rekordno 27. zmago ter s tem na listi večnih zmagovalcev prehitel legendarnega Carlosa Sainza (26 zmag). Na žalost pa si je štiri dirke pred koncem pri vožnji z gorskim kolesom zlomil roko, zaradi česar je

prilagajanja in zmaga že na prvem reliju. To leto je bilo še najbolj razburljivo, saj kljub sedmim zmagam dve dirki pred koncem zaostaja za Gronholmom, ki pa na predzadnjem reliju naredi začetniško napako in prepusti deset točk Loebu. Slednji prevzame vodstvo in ga niti na zadnji dirki ne izpusti. Tako pride do svojega četrtega naslova svetovnega prvaka ter se tako izenači z Juho Kankkunenom in Tommijem Maekinenom, ki sta prav tako osvojila po štiri naslove.

Rekordni peti naslov

Dirke relija za naslov svetovnega prvaka so se začele leta 1973, od takrat pa nobenemu dirkaču do letos ni uspelo osvojiti pet naslovov svetovnega prvaka, sploh pa ne zaporedoma. Sebastien Loeb je s svojim sovoznikom Danielom Eleno, s katerim dirka praktično od svojih začetkov, letošnji rekordni naslov osvojil v svojem slogu. Večji del relija je bil drugi, Loeb pa ne bi bil Loeb, če ne bi prav v zadnji hitrostni preizkušnji iz klobuka izvel tistega, kar ga loči od drugih, in zmagal z minimalno prednostjo dobrih dveh sekund ter tako osvojil še zadnji neosvojen reli v skupini relijev za svetovno prvenstvo. Tako je tudi letošnjo sezono zaznamoval z novim rekordom enajstih zmag v eni sezoni (48 skupno), rekordno peto zmago na monaškem reliju ter z neverjetnim petim zaporednim naslovom svetovnega prvaka. Govorice o končanju kariere je ovrgel takoj po koncu dirke, saj je oznanil, da bo tekmoval tudi prihodnje leto. **D**

Loeb ne pozna počasne vožnje.

Veselite ob osvojitvi petega naslova

moral zadnje štiri relije izpustiti. Edini, ki bi lahko ogrozil skupno zmago, je bil Gronholm, ki je zaostajal 35 točk (10 za zmago), vendar je na predzadnjem reliju končal na petem mestu in tako tretji naslov prepustil Loebu.

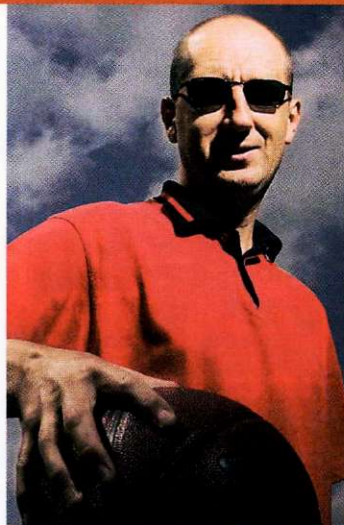
21. januarja 2007 se po štirih mesecih brez dirkanja vrne z novim Citroënovim C4, ki je bil za vse velika neznanka, vendar Loeb pokaže svoje sposobnosti

Plavalec **PETER MANKOČ** je na EP v kratkih bazenih na Reki devetič zapored osvojil zlato odličje na 100 m mešano. Svoj evropski rekord je izboljšal za 24 stotink in je sedaj 51,97. Drugo mesto je osvojil Italijan Christina Galenda, tretjega pa Britanec James Goodard.

Tekačica **PETRA MAJDIČ** je v švicarskem Davosu dosegla svojo drugo letošnjo zmago v svetovnem pokalu. V velikem finalu sprinterske preizkušnje je prepričljivo ugnala Norvežanki Celine Brun-Lie in Marit Bjoergen ter se veselila prve zmage v karieri v prosti tehniki.

Novoletni derbi

Esad Babačić

Večni derbi med Olimpijo in Jesenicami je še enkrat upravičil sloves ta čas najbolj vročega derbija v državi.

Ozračje v dvorani Podmežakla je bilo spet podobno tistemu, ki smo ga vajeni v najbolj hokejskem mestu na svetu. Žal je bila slika v hramu gorenjskega hokeja tekmo pred tem povsem drugačna, saj je bila proti Innsbrucku dvorana na pol prazna. Seveda so k temu pripomogle tudi precej navite cene kart, kar ta čas morda ni najbolj pametna poteza uprave. Čeprav so rdeči nanizali že toliko porazov, da so postali pesimistični tudi najbolj zvesti navijači, to vendarle ni razlog za takšno abstinenco. Navsezadnje je vsakomur jasno, da se lahko sreča hitro obrne in poraz proti Innsbrucku je bil eklatanten primer tega, kako tenka je črta med porazom in zmago, kadar gre za hokej. Treba je priznati, da je bila Olimpija vsaj tri četrtine tekme močnejši nasprotnik in da se lahko Jeseničani zahvalijo boginji sreče, da niso doživeli še enega poraza. Tokrat so bili oni tisti, ki so dosegali naključne gole, s katerimi so zlomili žilave ljubljance. Kot slovenskemu navijaču mi ni bilo vseeno, da so morale Jesenice zdraviti komplekse prav proti Olimpiji, ki se je ravno začela dvigati in bi za popoln priključek potrebovala zmago proti najbolj osovražnemu nasprotniku. Sam sem bil od nekdanj naklonjen Jesenicam, toda po koncu srečanja nisem mogel biti povsem srečen, saj se mi je zdelo, da zmaga nad lanskim finalistom ni bila zaslužena. Seveda bodo zvesti navijači Jesenic nad takšno miselnostjo nemalo začudeni, toda v tem trenutku je bila zmaga veliko bolj potrebna tekmečem iz metropole, ki bi lahko tudi letos eksplodirali, če se seveda uvrstijo v končnico. Všeč mi je pristop veteranov zelenih, ki dajejo vse od sebe in so zgled mlajšim, med katerimi je treba izvzeti talentiranega Silo, ki bo moral paziti na odbitke, iz katerih se doseže največ lahkih kodačkov. Drugače pa je mladenič pokazal veliko znanja in predvsem poguma, s katerim privlači pozornost navijačev in širše javnosti. Državnim prvacom je voda že pošteno tekla v grlo, bojim pa se, da se s to zmago ne bodo izvlekli iz krize, ki je precej globlja, kot to želijo prikazati pri železarjih. Tudi na zadnjem derbiju je bilo čutiti, kako krhka je samozavest našega najbolj domačega moštva, ki stavi na domače kadre in se več kot uspešno kosa z vrhunskimi tujci, ki jih ne manjka niti pri zmajih. Privrženci Olimpije se že veselijo zadnjega letošnjega derbija, ki bo za marsikaterega navijača zelenih tudi praznovanje novega leta.

Na parkirišču pred parlamentom jo je skupil podpredsednik Zaresa.

Politični motiv izključen

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Policisti so našli moškega, ki je na parkirišču pred parlamentom pretepel podpredsednika Zaresa Andreja Rusa. Po do zdaj zbranih podatkih je politični motiv napada izključen.

Za zdaj prav nič ne kaže, da bi v primeru fizičnega napada, katerega žrtev je bil podpredsednik Zaresa Andrej Rus, šlo za politično motivirano dejanje. Policija je namreč prejela storilca kaznivega dejanja, političnih motivov pa za zdaj ni odkrila. V izjavi za medije je vodja sektorja kriminalistične policije Branko Japelj izjavil, da je po zbranih obvestilih prišlo do verbalnega konflikta med osumljenecem in oškodovancem, po izjavi osumljenca zaradi cigaretne ogorka.

Policisti so na podlagi zbranih obvestil in dokazov ugotovili, da je kaznivega dejanja osumljen 27-letni državljani Slovenije, doma iz okolice Maribora. V kriminalistični preiskavi so ugotovili, da se je navedeni na parkirnem prostoru na Trgu Republike zapletel v verbalni konflikt s podpredsednikom Zaresa in ga pri

tem z roko udaril v obraz. Med umikanjem pred napadalcem je oškodovancu spodrsnilo, padel je na tla in si poškodoval roko. Po dejanju je osumljenec odšel do svojega vozila renault megane, ki ga je imel parkiranega na Trgu republike, in se odpeljal s kraja dogodka, je dejal Japelj.

Na podlagi pisne odredbe sodišča so policisti 9. decembra pri

Udarci zaradi cigaretne ogorka?

osumljencu opravili hišno preiskavo. Pri tem so mu zasegli oblačila, ki naj bi jih bil nosil v času storitve kaznivega dejanja. Osumljenec, ki so ga policisti zaslišali, pri tem je bil navzoč odvetnik, je dejanje priznal. Obstajajo pa tudi priče, ki so na podlagi fotografij, narejenih iz videoposnetkov, potrdile, da gre za pravo osebo.

Osumljenec menda napoveduje, da bo na sodišču razkril, kaj se je točno dogajalo, kdo je komu kaj rekel in kdo je kaj naredil.

Anderličeva zgodba? Generalni sekretar Zaresa Bogdan Biščak je po napadu na Rusa medijem predstavil Rusovo pojasnilo, da ga je storilec tudi po padcu še naprej pretepal. Japelj pa je na tiskovni konferenci izjavil, da so »opravili razgovore z več pričami in več prič je potrdilo to, kar sem že povedal«.

Potemtakem ne držijo špekulacije, ki so dneve krožile v javnosti, še posebno po spletnih straneh, po katerih so teoretiki zarot in vsi drugi »dobro obveščeni« zatrjevali, da je bil napad politično obarvan, in celo, da jo je »Rus fasal zaradi džamije«, da je napadalec že pred tem napadal zagovornike graditve islamskega verskega objekta in podobno. Osumljeni napada na Rusa po izjavah policije zanjo ni nepopisan list, saj naj bi ga bili že dvakrat obravnavali zaradi poškodovanja tuje stvari, zaradi napada na Rusa pa bo podana kazenska ovadba zaradi nasilništva.

Očitno se torej zgodba o Rusu obrača v podobno smer kot pred več leti tista o Antonu Anderliču, ki je obvezan pred kamero vesoljni javnosti zatrjeval, da ga je pretepel neznanec »zaradi političnih razlogov«, pa se je izkazalo, da je šlo za običajen spor na parkirišču; temu je sledila izmenjava psovka, po njih pa so zapele še pesti in poslavec je pač potegnil krajšo. **D**

Trava je šla po zlu

Policisti so imeli dober nos in so pri dveh občanih zasegli manjšo količino marihuane.

Dober nos mož v modrem je pripomogel, da sta se od manjših količin marihuane ter nekaterih drugih prepovedanih predmetov poslovila dva državljana, eden je star 25, drugi pa 36 let. 36-letnik iz Velenja je vozil osebni avtomobil po avtocesti in napravil prometni prekršek, zato so ga policisti ustavili pri počivališču Ravbar-komanda. Voznik je bil policistu rahlo sumljiv, pa se je odločil še za varnostni pregled. Pregledani je bil dobro oborožen, saj so mu iz žepa potegnili preklopni nož in še bokser za nameček. Iz žepa mu je policisti nato potegnili še kakšnih petnajst gramov kokaina. To odkritje je spodbudilo policiste, da so se lotili vozila. Splačalo se je. Za sedežem je bilo še slabega pol kilograma marihuane. Končno so policisti pridobili dovoljenje in prebrskali še voznikovo začasno prebivališče v Sežani. Tam so zasegli tri grame kokaina in petinsedemdeset gramov mari-

huane. Dober nos ali pa ptičica je možem postave iz Grosupljega povedala, da se splača pregledati stanovanje v Ivančni Gorici, kjer prebiva 25-letnik. V stanovanju je bil namreč urejen manjši laboratorij za pridelavo konoplje. Razdeljen je bil na dva dela, eden je bil v pregrajenem delu spalnice, drugi v omari in tudi dobro opremljen z neonskimi lučmi, ventilatorji, reflektorji, vodnimi šobami in elektronskimi stikali. Vse pripomočke so zasegli skupaj z dvajsetimi sadikami in približno dvema kilogramoma že posušene konoplje. B. S.

RAZSTRELIL GOVORILNICO Neugnano pokajoči mladci, a niti starejših pri tem ne manjka, si dajejo duška že od začetka meseca in ni videti, da bi jim pokajočih pripomočkov kmalu zmanjkalo. Če se poku pridruži še ustrezen rušilni učinek, je veselje še veliko večje. Prav to je očitno menil za sedaj še neznan objestnej iz Pivke. Lotil se je namreč telefonske govornice in vanjo zabrisal pirotehnično sredstvo. Učinek je vsekakor presegal pričakovanja, kajti ni samo dobro počilo, eksplozija je tudi razgnala govornico. Razstreljevalca seveda iščejo, kajti napravil je za kakšna dva tisočaka škode.

OKRADEL INVALIDA Podlost zlikovcev je včasih res brez meja in za dosego še tako bednega plena ne oklevajo pri izvršitvi nizkotnega dejanja. Eden takšnih bednikov je tudi 32-letni Ljubljčan, ki so ga prijeli pred dnevi. Pred mesecem dni, bilo je nekaj po osmi uri zvečer, je bednik na Neubergerjevi ulici dohitel moškega na invalidskem vozičku. Zaradi nepokretnosti invalida lopovu ni bilo težko seči v torbico na vozičku, iz nje ukrasti denarnice in pobegniti. Policisti so ga pred dnevi na podlagi zbiranja obvestil ujeli in ovadili, sodnik pa bo, upamo, nizkotneža pošteno kaznoval.

*Naj vas prazniki
nedoumljive
Ljubezni
do človeka
napolnijo
s hvaležnostjo
in vas
spodbudijo
k dobroti
do vseh.*

RADIO OGNJIŠČE

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava
03-56-57-150

trgovina
EVJ Center Kisovec
03-56-71-234

storitve
03-56-57-150

- > elektroinstalacije
- > strojne instalacije
- > geodetske storitve
- > daljinsko ogrevanje na lesno biomaso
- > kabelsko komunikacijski sistemi
- > trgovine EVJ Center
- > delovni stroji in nizke gradnje
- > bar Sedmica

lokarna televizija ETV

etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-158
uredništvo:
03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Bo spet razveselila svoje moške oboževalce?

Bo spet odvrгла cunje?

Tekmovalka resničnostnega šova Big Brother Sara Pirc bo prihodnje leto morda znova odvrгла krpice in svoje telo še enkrat razgalila v najbolj priljubljeni moški reviji. Potem ko se je svetlolaska slekla za Playboy, je pred vrati že druga priložnost. Sara se namreč poteguje za naslov 'Playmate of the year' oziroma Zajčico leta 2008. »Če zmagam, potem se bom znova slekla,« je dejala Sara, ki se bo svojim oboževalcem kmalu predstavila tudi na Playbojevem koledarju za prihodnje leto. Sicer pa se Sara te dni v celoti posveča študijskim obveznostim. Na kranjski fakulteti namreč pridno obiskuje predavanja, na življenje v tem gorenjskem mestu pa se je navadila bolj, kot si je sprva predstavljala.

Rus na osvajalnem pohodu

Alexandru, ki ga poznamo iz resničnostnega šova Kmetija, se je končno uresničila dolgoletna želja. Lepotička Iryna Ospyenko je Alexandru s svojim videzom dolgo časa burila domišljijo, po odhodu iz oddaje pa so se mu sanje uresničile, saj je sprejela njegovo povabilo na pijačo. Ker oba izvirata iz Rusije, sta prav prikupno in veselo pokramljala v svojem maternem jeziku. Na kavici sta se očitno počutila prijetno, tako da sta si tudi izmenjala telefonski številki. Kot smo prebrali v slovenskem rumenem tedniku, je iznajdljivi Alexander hitro izbral priložnost in manekenko spet povabil na pijačo, Iryna pa je povabilo sprejela. Morda pa bo praznični december tudi romantičen ...

Alex osvaja Iryno.

15. svečka za Nude

Celjska fantovska zasedba Nude pripravlja novo ploščo, s katero bodo glasbeniki sami sebe obdarovali za 15. rojstni dan. Pet fantov, Gaber Marolt (bobni), Boštjan Dermol (vokal), Teodor Amanović - Toš (kitara), Marko Furek (bas) in Damijan Cigler (klaviature) je do zdaj izdalo štiri studijske plošče: Predigra,

Supermarket, Drugačna gravitacija in Mal narobe, peti izdelek pa naj bi izšel še letos. Na novi plošči bo poleg znanih skladb Element L, Mambo Love in Anita tudi novi singel z naslovom Pozabi, ki je na radijske postaje prišel konec novembra. Za besedilo in glasbo te rokofske balade je poskrbel pevec Boštjan. Nude so turnejo ob 15-letnici začeli v Celju, kjer so v sodelovanju z Mladinskim centrom Celje koncert obogatili s pripovedovanjem zgodb o skupini, o nastajanju pesmi in pripetljajih na koncertih, odgovarjali pa so tudi na vprašanja iz občinstva.

Petnajst let na sceni ...

Kadilec

Barack Obama je v življenju še pred svojim 50. letom ogromno dosegel, nikakor pa se ne more otresti trdžive razvade – kajenja. Novoizvoljeni ameriški predsednik je v pogovoru za televizijo NBC priznal, da še ni povsem opustil kajenja, kar je bil eden od pogojev njegove žene Michelle, da ga podpre pri vstopu v predsedniško tekmo. »Torej ste še vedno kadilec?« se je glasilo vprašanje, Obamov odgovor pa: »Da, so časi, ko sem se pregrešil, a to je bilo redko. Skoraj nisem več kadilec.« Zagotovil pa je, da ga v Beli hiši, kamor se bo vselil 20. januarja, ne bo mogoče ujeti s cigareto v ustih. Obama se je med predvolilno kampanjo zatekal k nikotinskim žvečilnim gumijem. Sicer pa je že v pogovoru za revijo Men's Health izrazil željo, da bi imel več časa, da bi ostal v formi, a je kljub

Težko se upre cigaretam ...

temu zadovoljen s svojo telesno kondicijo. »Opravil sem veliko delo za boljše zdravje,« je dejal.

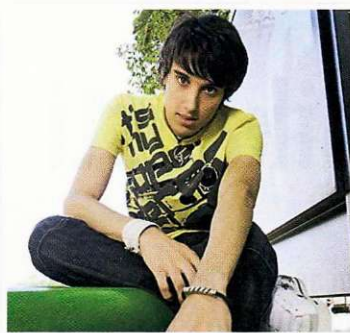
Pamela v spodnjicah

Z imenom in delom Pamele Anderson nikakor ne moremo povezati besed slog in prefinjenost, a da se je pri odprtju razstave pojavila samo v spodnjicah in majici, je tudi zanjo preveč. Modno modrost manj je več je Pammy očitno razumela dobesedno in se na odprtju razstave Davida LaChapellea 'Jesus Is My Homeboy' pojavila oblečena v oranžno-črne spodnjice, majico, s kapo na glavi in z roza čevlji. Da bi pokazala, da se na umetnost spozna, je v roki nosila torbico v obliki Warholove slavne konzerve Campbell.

Ko se je pojavila tako oblečena, je na razstavi izzvala pravo zmedo, ko pa se je začela še zapeljivo zvijati, so vsi pozabili na umetnost in se osredinili nanjo. Kasneje se ji je pridružila še Paris Hilton, ki je bila proti razvratni 41-letni Pameli videti kot prava svetnica.

Manj je več! Dobe-sedno.

Za skupino RBD mu je vseeno.

Nino ni za Rebelde

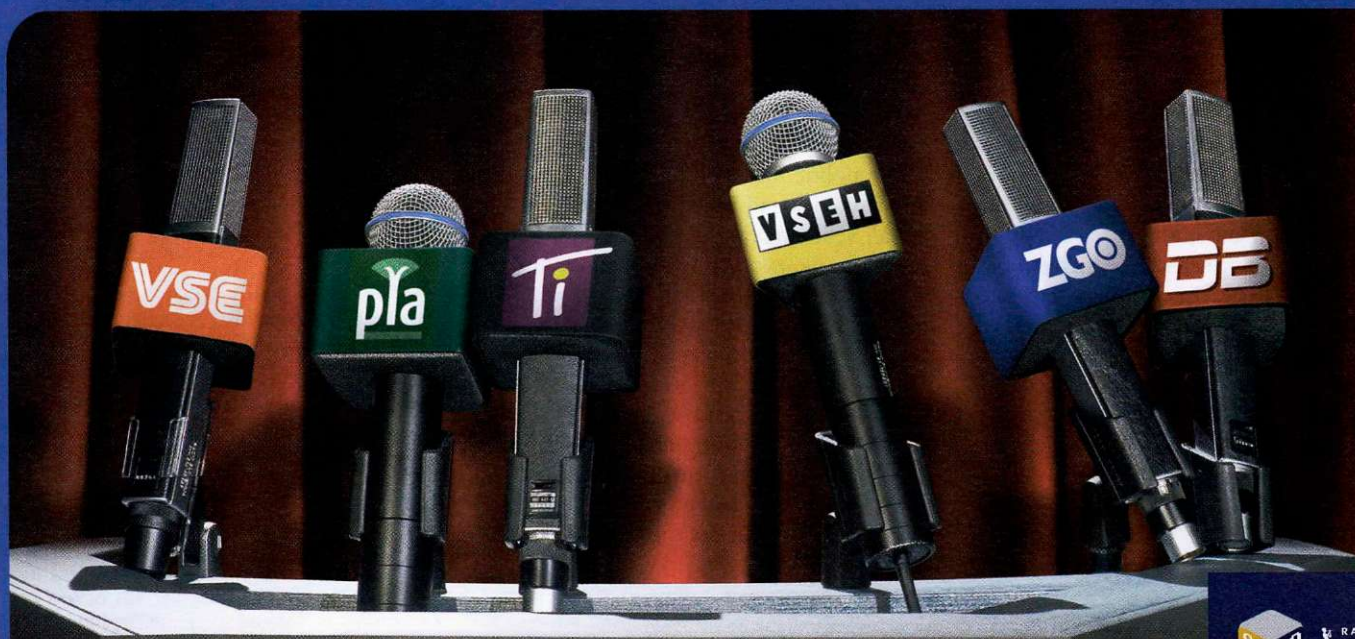
Nekatere sta nadaljevanke Rebelde in skupina RBD obnoreli, drugi v tej zgodbi ne vidijo nič posebnega. Med njimi je tudi pevec Nino, ki mu je vseeno za razpad RBD. »V življenju so različne poti in različne odločitve. Skupina RBD naj bi se sama odločila, da bo nehala prepevati, zato mislim, da bi jih njihovi oboževalci pri tem morali podpreti, tako kot so jih do sedaj,« je rekel pevec Nino. In dodal: »Gotovo bo veliko njihovih oboževalcev pogrešalo nove pesmi, videospote in nastope. Bodo pa zato njihove pesmi še nekaj časa odmevale med oboževalci, zagotovo pa ne pri meni, saj njihove glasbe ne poslušam, prav tako ne gledam nadaljevanke Rebelde. Zdi se mi, da so v ozadju drugi ljudje, ki služijo na ta račun.

Pogovor je vse uničil

Zvezda filma Kvantum sočutja Gemma Arterton je končala zvezo z 19-letnim učiteljem jahanja Eduardom Muñozom, s katerim sta bila skupaj šest mesecev. Gemma se je tako zagrela za španskega učitelja jahanja, ki ga je spoznala na snemanju filma Prince of Persia v Maroku, da je producente nagovorila, naj ga obdržijo, tudi ko se je snemanje prestavilo v London. Da je bila zares zaljubljena, priča tudi podatek, da se je Muñoz preselil v njeno londonsko stanovanje. No, po šestih mesecih zveze je ugotovila, da stvari vendarle ne tečejo tako, kot si je zamišljala. Vir blizu para je odkril, da je Gemma, ki šteje 22 pomladi, ugotovila, da je za resno zvezo še premlada. »Gemma je rekla, da se nima časa posvetiti zvezi.«

Znova sama!

Na 1. programu Radia Slovenija slišite celovite in verodostojne zgodbe.

Zato je skoraj 200.000 poslušalcev za svoj radio izbralo prav 1. program Radia Slovenija. Izberite ga tudi vi!

Radio Slovenija
1. program
Vedno Prvi.

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

Esejist med sindikalisti

Magični gledalec

Priznam, da sem star, prekaljen konservativec. Če mi ne verjamete, lahko to dokažem tako, da televizor lahko sredi odlične zabavne oddaje ugasnem.

Na živce mi namreč gre to, da se že skoraj mesec dni pred božičem na radiu in televiziji »rolajo« božične pesmi, kar seveda privede do tega, da sem na božični večer teh pesmi že pošteno sit, namesto da bi užival v njih. Zato se držim cerkvenega liturgičnega koledarja kot pijanec plota: do 24. decembra zvečer nobenih božičnih pesmi! Zato mi ne zamerite, da v decembru zelo težko gledam razne razvedrilne oddaje. Prenese morda edino Miklavža, angelčke in parkelne pa morda kakšen adventni venec, kaj več od tega pa je zame nekakšno predpraznično posiljevanje, ki je namenjeno samo polnjenju žepov nenasitnih trgovcev.

Še vedno pa raje gledam kakšno razvedrilno oddajo z božično vsebino v adventnem času, kot da bi gledal resničnostne šove, kot je bila Kmetija, od katere se je nekaterim otrokom že pošteno mešalo. Še dobro, da so imeli udeleženci Kmetije vsaj kaj delati – Big Brother je bil po tej plati še precej slabši. Zato ne bi rad delal reklame takšnim in drugačnim oddajam, ki poneumljajo ljudi.

V nedeljo zvečer pa sem z zanimanjem prisluhnil televizijskemu intervjuju z Aleksandrom Zornom, nekdanjim državnim sekretarjem v kabinetu predsednika vlade, sedaj pa poslancem SDS, sicer pa urednikom in esejistom. Čeprav rad prebiram Zornove eseje, me je vendarle zmotilo, da je bil v svojem nastopu precej medel, če gledam nanj s stališča njegove esejistike. V začetku je bil očitno tako nesproščen, da se mu je kar pošteno zatikalo, kasneje pa sta se z voditeljem Lodom Ambro-

žičem vendarle toliko sprostila, da sta se celo nekoliko smejala in tako prispevala k »sproščeni Sloveniji«, za katero si menda prizadeva Zbor za republiko, kajti Zorn je ne nazadnje, kot je bilo slišati v oddaji, tudi soustanovitelj ZZR. Škoda le, da je bil tako oblečen, kot da bi se odpravljal na pogreb – morda ga je Ambrožič, ki je pri tem pokazal precej več živahnosti (njegova vijolična barva srajce in kravate je delovala zelo »adventno«, torej v duhu časa), prav iz tega razloga na začetku »zezal« s šokom po porazu na volitvah. Sicer pa je bil Ambrožič že tradicionalno »siten« in niti ni kaj dosti izstopal v primerjavi z drugimi intervjuji. Med njegovimi »cvetkami« je

bilo mogoče zaslediti to, da predsednik SDS Janez Janša precej prisega na delovanje po vojaški logiki (saj je tako ali tako obramboslovec). Ali pa da je Dimitrij Rupel eden od »okostnjakov v omarah« oz. celo »trojanski konj«, ki se je sedaj spet vrnil k svojim nekdanjim političnim sopotnikom. Toda kolikor vem, tisti, ki so iz LDS prišli k SD, nikoli niso izražali velike naklonjenosti svojemu nekdanjemu strankarskemu kolegu. No, nazadnje sta oba ugotovila, da bi bil Rupel morda celo dober predsednik (vlade ali države?), saj je očitno sprejemljiv za obe strani.

Je pa zanimivo, da je Zorn sredi oddaje priznal, da je bil pred vstopom v politiko pravi sindikalist. Kljub temu pa Ambrožiču ne bi bilo treba obujati nostalgije po socializmu. Sploh pa ne v času gospodarske recesije. Še dobro, da mu je Zorn hitro nalil čistega vina ... **D**

Radijski program
za slovensko
manjšino
v Sloveniji

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Ob pregledu financ boste ugotovili, da vam precej manjka do zaželenega nakupa. Če si ga boste hoteli privoščiti, se boste morali obrniti na svoje dobrotnike. Ti vam bodo z veseljem in velikodušno pomagali.

Bik
21.4.-21.5.

Sporočilo, ki ste ga dobili konec preteklega tedna, bo ta teden še vedno aktualno. Izmišljujete si lahko kar koli, a vseeno boste morali vse urediti tako, kot od vas želijo drugi. Pregled sledi.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Če se boste izmišljevali vedno nove in nove pogoje, ne boste ničesar dosegli. Raje premislite in se končno odločite, kaj si želite. Konec tedna boste imeli nekaj težav z ljudmi, ki ne razumejo, kaj pomeni delati.

Rak
22.6.-21.7.

Kmalu se bo uredilo prav vse, kar ste želeli urediti, a se boste morali precej potruditi, preden vam bo uspelo. Premislite, preden se odločite, saj vas bo napaka precej stala. Ob večerih si privoščite zgodnji počitek.

Lev
22.7.-21.8.

V preteklih dneh ste se počutili zelo slabo, predvsem tisti, ki ste se od koga svojih sorodnikov nalezli prehlada. Sredi tega tedna vam bo precej bolje. Čaka vas zanimivo srečanje s prijatelji.

Devica
22.8.-21.9.

Kmalu se bo zgodilo, da ne boste imeli več toliko časa kot včasih in te čase boste neznanško pogrešali. V službi vas bodo preganjali roki za dokončanje projekta, doma pa bo v hiši polno ljudi, ki jim bo treba streči.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Sporočilo, ki ste ga napisali svojim sodelavcem, ki jih ni bilo na delovnem mestu, se bo nekam izgubilo in boste imeli nemalo težav. Ko boste rešili vse te težave, se bodo pojavile nove.

Škorpion
23.10.-21.11.

Denarne težave, ki so vas pestile pretekli teden, boste premagali in uredili zaostala plačila. Kmalu se boste lahko posvetili svojim prijateljem in znancom, ki vas kot po tekočem traku obiskujejo.

Strelec
22.11.-20.12.

Ta teden se boste ukvarjali z denarjem in ugotavljali, kako bi ga lahko zaslužili več. Določena oseba vam bo pomagala do učinkovite zamisli in takoj se je boste lotili uresničevati, in to uspešno.

Kozorog
21.12.-19.1.

Različna srečanja se bodo v nasprotju z vašimi pričakovanji zelo dobro uredila. Čas je že, da bi si poiskali novo družbo, saj vas ta, v kateri se motate zdaj, več kot očitno že dlje časa ne sprejema. Srečno!

Vodnar
20.1.-18.2.

Veseli boste obiska, ki ste ga dolgo pričakovali. Zelo prijetno se boste pogovarjali in se dogovorili tudi glede določenega posla, ki ste ga že nekaj časa želeli speljati do konca. Bodite pozorni na sosede.

Ribi
19.2.-20.3.

Počutili se boste kot riba v vodi, še posebej ker boste dobili zelo lepo darilo, prav tisto, kar ste si že dolgo časa želeli. Potrudite se, da boste lahko prišli na srečanje s prijatelji – lepo bo!

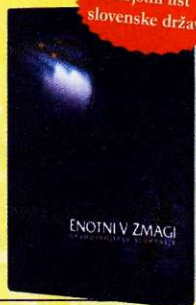
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	GRŠKI BOG VOJNE	RASKAVA POVRŠINA (REDKO)	ENA OD SMERI V FILOZOFIJI	SINTETIČNA TKANINA	TURČIJA	FRANCOŠKA TERORISTIČNA ORGANIZACIJA	JOSIP IPAVEC KLADA ZA SEKO DRV		ZGORNJI DEL RASTLINE				DEMOKRACIJA	SLAVKO AVSENIK
									PISEC IZ PREMA (GVIDO)					
									IGRALKA KISIČEVA					
					AMERIŠKI MIKRO-BIOLOG (JONAS)				RUSKA IGRALKA (ANNA) SILICIJ					
					RDEČKAST PLANET	DRŽAVA V AZIJI (IZ CRK OSLA)				MERSKA PRIPRAVA, DROBNOMER	DEMOKRACIJA	VRH V JULIJSKIH ALPAH	PRITISK	
DEMOKRACIJA	OKRAS NA MINARETU					STARA RUSKA DOLŽINSKA MERA						KAREL TOMAN		
	ANGLEŠKO M. IME											PECIVO Z NADEVOM		
	POLITIČARKA PERONOVA					DEMOKRACIJA	NAPUŠČ, PRISTREŠEK	OSEBNI ZAIMEK	DŽIP JAPONSKE TOVARNE TOYOTA	DRAGI KAMEN		IGRALEC WALLACH		
	DEL VITEŠKEGA ŠLEMA						DEL DREVEŠA							
	DODATEK K POGODBI						VEŠČAK V ANALIZI							
	LJUBLJANSKA VELEBLA-GOVNICA				GLAVNO MESTO JORDANIJE	AFRIŠKA OPIČA S PASJO GLAVO								DEMOKRACIJA

Rešitev prejšnje križanke

GALIJ, ONAGER, RISALO, NEOLIT, JN, KNA, LIE, AČ, KVATERNIK, IK, REPETITOR, IČA, LOČAN, NISAN, PETIT, REŽANJE, ASEN, ŽL, OTEP, SEKANJE, NAKIT, AJA, EON, TANTRA, TER, ATENE, TOKO, IM, LACAN, ARAS

Nagrajenca 49. številke

1. nagrada: **IVAN RUPNIK**
Krašnova 16, 4000 Kranj

2. nagrada: **SAVA RAŽEM**
Visoko 48, 1292 Ig

Dobitnikoma čestitamo in ju prosimo, da nam pošljeta fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagradi

1. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

2. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do **24. 12. 2008** pošljite na naš naslov:

Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

> **15.12.1859** se je rodil iznajditelj esperanta, poljski okulist Ludwik Lazarus Zamenhof.

> **15.12.1941** so bili na Opčinah umorjeni štirje pripadniki slovenske protifašistične organizacije TIGR: Josip Tomažič Pinko, Ivan Ivančič, Simon Kos in Ivan Vadnal.

> **16.12.1776** se je rodil nemški fizik in kemik Johann Wilhelm Ritter, ki je ugotovil, da obstoja poleg očesu nevidnega infrardečega tudi ultravijolično (onkraj vijoličastega) sevanje.

> **16.12.1991** so v samostojni Sloveniji ustanovili šolo za častnike in podčastnike. S tem se začne organizirano izobraževanje in usposabljanje starešin Teritorialne obrambe.

> **17.12.1819** je postal Simon Bolivar prvi predsednik Kolumbije, ki je nastala iz Venezuele in Nove Grenade. Umrl je točno 11 let po imenovanju.

> **17.12.1888** se je v Cetinju rodil Aleksander I. Karađorđević, jugoslovanski kralj od leta 1921 do 9. oktobra 1934, ko je bil umorjen v atentatu v Marseillu.

> **17.12.1900** se je v Gradcu rodil slovenski skladatelj Lucijan Marija Škerjanc.

> **17.12.1991** je ministrski svet Evropske skupnosti na predlog Nemčije sklenil, da bo priznal Slovenijo in Hrvaško, če bosta izpolnili pogoje, ki jih je postavila ES.

> **18.12.1918** je uredba slovenske Narodne vlade SHS uvedla institucijo delavskih zaučnikov.

> **19.12.1828** se je v Lešah (Lessach) na Koroškem rodil slovenski urednik, šolnik in jezikoslovec Anton Janežič.

> **19.12.1842** so ZDA priznale neodvisnost Havajem.

> **19.12.1922** se je v Šoštanju rodil slovenski pesnik Karel Destovnik Kajuh, pisec predvsem čustvene partizanske lirike. Njegov pesniški opus je dosegel vrh v pesmih, kot so Kje si mati, Materi padlega partizana, Materi treh partizanov in Dekle v zaporu.

> **19.12.1989** je Demokracija objavila program Demokratične opozicije Slovenije – Demosa.

> **19.12.1991** je makedonska skupščina sprejela Deklaracijo o mednarodnem priznanju Makedonije kot suverene in neodvisne države.

> **20.12.1837** se je v Osenicah na Češkem rodil skladatelj in pianist Anton Foerster, avtor naše prve narodne opere Gorenjski slavček (1872).

> **20.12.1861** se je v Ljubljani rodila slovenska slikarka realistične smeri Ivana Kobilca.

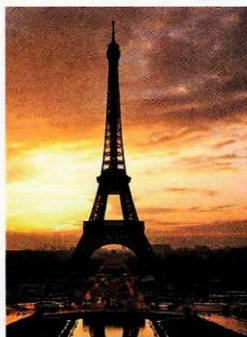
> **21.12.1879** se je v gruzijskem mestu Gori rodil sovjetski boljševistični diktator Stalin.

> **20.12.1910** je novozelandski fizik Ernest Rutherford dokazal obstoj atomskega jedra.

POGLED NAZAJ (OD 15. 12. DO 22. 12.)

Alexandre Gustave Eiffel

Francoski inženir Alexandre Gustave Eiffel se je rodil **15. decembra 1832**. Sodeloval je pri graditvi Panamskega prekopa. Za svetovno razstavo v Parizu leta 1889 so po njegovih načrtih postavili stolp in ga imenovali po njem. S 320 metri je bil takrat najvišja stavba na svetu. Eiffel je res najbolj znan po tem jeklenem stolpu, vendar je zanimivo, da je naredil precej pomembnejših objektov. To so številni veliki mostovi, zahodna železniška postaja v Budimpešti in ogrodje Spomenika svobode pri vhodu v newyorško пристanišče.

Eifflov stolp je simbol Pariza. Stoji na površini 15.376 kvadratnih metrov, tehta pa 900 ton; samo konstrukcija je težka 730 ton. Zgradili so ga kot dokaz napredka tedanjega gradbeništva in industrije. Zanimivo je, da so mu tedaj nasprotovali številni umetniki, ki so mu zanimali njegovo estetsko vrednost, vendar se je zelo hitro vključil v arhitektonsko celoto Pariza. S stolpa se vidi kar 140 kilometrov daleč. Že prvo leto po postavitvi ga je obiskalo 2 milijona ljudi.

Rokovnjaštvo na Slovenskem

Oblasti so **20. decembra 1851** razglasile obredno stanje v Solčavi. S temi dogodki se je končalo rokovnjaštvo na Slovenskem. Okoli leta 1850 je bilo ogromno rokovnjačev zlasti na tromeji med Kranjsko, Štajersko in Ko-

roško. Smrtni udarec jim je zadal spopad z žandarji pri Solčavi. Dogodek je nekdanji solčavski župnik Janc opisal takole: »Leta 1851 je bila Solčava v obsednem stanju in je pretrpela mnogo gorja. V gorah krog Solčave, Kaplje, Črne in Luč so pohajali tačas pri kmetih in drvarjih razni ljudje brez izkaznice in vojaški beguni ... Konec januarja 1852 je bilo rokovnjaško gnezdo na planinah razpršeno. Po truda polnem preganjanju so dobili lovci 76 rokovnjačev, 46 na štajerski in 30 na kranjski strani; s Koroškega so jih že preje iztrebili. Nekateri so se jim prostovoljno izročili.« V Solčavi je po tem ostala le še majhna straža, »ki je čuvala, da se ni roparska zalega v bližnjih hribih zopet zplodila«. Kasneje so nemški časniki o Solčavi pisali kot o »največji razbojniški trdnjavi na Nemškem«, kar je seveda pretiravanje.

Konvertibilni dinar

Predsednik zveznega izvršnega sveta Ante Marković je **18. decembra 1989** poskušal z razglasitvijo konvertibilnega dinarja ustaviti gospodarsko propadanje države, vendar se poskus ni obnesel. Leto so zaznamovali rekordna inflacija, vse večja druginja, zamrzneni osebni dohodki in številne stavke,

kar je k političnim napetostim dodalo še ekonomske. Na vrata Slovenije in Hrvaške je trkala opozicija in napovedala demokratizacijo političnega življenja, do katere je s svobodnimi demokratičnimi volitvami spomladi leta 1990 tudi prišlo.

V BiH in Makedoniji so volitve opravili novembra 1990, v Srbiji in Črni gori pa mesec dni pozneje. Albanci na Kosovu so volitve bojkotirali, Milošević pa je prvič zmagal s 104-odstotno podporo volivcev. Dober poznavalec Jugoslavije in ugleden specialist Frankfurter Allgemeine Zeitunga Viktor Meier, ki mu je bil federalizem kot Švicarju blizu, je kasneje ocenjeval, da je glavni vzrok razpada Jugoslavije »odmik Srbije od temeljev enakopravnosti, demokracije in strpnosti«.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisma, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 49/74

Politični semafor (1)

V 49. številki Demokracije je celjski župan upravičeno dobil negativno oceno. Ker gospodje celjski obvladujejo večino slovenskih medijev, očitno ne prenesejo, da se najde kdo, ki raziskuje njihovo početje. Bojan Šrot je sprožil kazenski pregon proti novinarki Reporterja, proti tistim torej, ki so morali zapustiti Mag po režiji Boška Šrota. Mislim, da gre za poskus absolutne medijske nadvlade na Slovenskem. Celjske tožilce so že pridobili na svojo stran, sedaj so verjetno na vrsti sodniki.

Na isti strani Demokracije je tudi prispevek o nestrpnem predsedniku državnega zbora, ki zavrača očitke nekdanjega predsednika vlade Janeza Janše o koncentraciji oblasti ene politične opcije. To nikakor niso pogledi z lune, kakor pravi, prav obratno. Tisti, ki verjame trditvam Pavla Gantarja, mora res biti za luno. Ne gre le za jesenski trojček, ki je že pred volitvami na zahatevo Liberalne akademije, Kučana, Jankoviča, tajkunov in raznih režiserjev afer absolutno zavračal koalicijo z Janezom Janšo, ampak tudi za predsednika države, predsednika DZ, predsednika računskega sodišča, predsednika protikorupcijske komisije, rektorje monopolnih univerz itd., da o medijih niti ne govorimo. Predsednik vlade, ki naredi kakšno vsečno potezo tudi za opozicijo, že v nekaj dneh popravi vtis iz izjavo o izločitvi visokih šol iz javnega pla-

čanega sistema. Prejšnja vlada je veliko vložila za poenotenje javnega sektorja, šest let je trajalo usklajevanje s sindikati, nova vlada pa vse takoj zavrže. Prva domina, ki mora pasti, bo verjetno pravosodje pod nekdanjim stavkovnim aktivistom, sedanjim ministrom.

Poleg bratov Šrot izstopa tudi direktor celjskega Tuša. Ta je v številnih javnih nastopih obtoževal prejšnjo vlado, da je odgovorna za inflacijo. Vedeli smo, da so bili temeljni razlogi v cenah energentov in surovin. Da pa je Slovenija izstopala pri cenah hrane, so največ krivi naši trgovci. Direktor Mercatorja je ob finančni krizi celo priznal, da so pripravljeni na težave, saj so si v preteklih letih naredili zaloge kot hrčki. Tudi direktor Svetelšek, ki je v preteklosti vztrajno zagovarjal višje cene živil, je pred dnevi zavrnil povečanje cen nekaterih dobaviteljev. Celjska naveza je torej v interesu kapitala in politične moči enotna. Tisti, ki so delovali proti interesom vlade Janeza Janše, so škodovali tudi Sloveniji. Sedaj ko so na oblasti, bodo njihova bremena še toliko večja, a tega se morda še niti ne zavedajo. Uboga Slovenija!

Na koncu bi izpostavil še odstop državnega sekretarja iz LDS, češ da ne želi biti v vladi, kjer znova deluje Dimitrij Rupel. Mislim, da so razlogi drugačni, a vseeno lahko razumemo to dejanje, da potomci enoumja ne prenesejo »izdaje«. Prestopnik je nevaren, ker lahko drugi strani prenaša ozadja delovanja. Tudi v tem je veličina pomladne opcije, da se ne boji izdaje svojih skrivnosti. Predsednik DZ je dobil novo potrditev, da je izjava Janeza Janše o koncentraciji moči točna.

Ernest Pušnik, Hrušica

Zahvalno pismo Janezu Janši in njegovim sodelavcem

Spoštovani gospod Janša in cenjeni gospodje in gospe, ki ste sestavljali vladno ekipo v prejšnjem mandatu. Vaše modro in pošteno vodenje države se je med drugim odražalo v ustvarjenih pogojih za visoko gospodarsko rast, ki smo ji bili priče, ter dvig splošnega življenjskega standarda. Zato si zaslužite aplavz in našo zahvalo. Posebno skrb ste namenjali naj-

šibkejšim in upokojemcem, ko ste sprejeli zakon o usklajevanju pokojnin s plačami, ki bo veljal, dokler ga nova oblast ne bo spremenila. Brzdali pa ste apetite egoistov. Rezultati vašega dela bi bili še ugodnejši, če se v vaše vrste ne bi vrinili tudi pohlepni trojanski konji. Gospodarsko krizo, ki nas menda čaka, bi znali obrniti v korist za še hitrejši razvoj Slovenije. Zagotovo pa prebivalcev ne bi strašili z zategovanjem pasu, kakor to že počne nova vlada. Dovolite, da vas imenujemo bojovnike za luč. Najbrž se sprašujete, ali je bilo vredno nositi glave v torbah že v času osamosvajanja Slovenije in krepko garati vse do danes. Odgovor je pritrtilen, četudi so se nasprotniki osamosvojitve kasneje spet grebatorsko zavihteli na oblast in si razdelili dobro plačane funkcije v samostojni Sloveniji, za katero niso imeli niti najmanjših zaslug. V času svojega vladanja so omogočili neverjetno bogatenje le tistim pri koritu, da so si nepošteno prilastili dobrine, ki so bile last vseh prebivalcev. Uničili so delovna mesta in veliko ljudi pahnili v bedo. Nekatere tudi v smrt. Slo-

vencem so uničili sanje in obete za lepšo prihodnost v samostojnosti. Bili ste in še vedno ste tarča zlobnih in zelo grobih napadov političnih nasprotnikov, ki jim je pomembno le vladati in zasedati visoke položaje. Nekaterim je cilj še bolj obogateti. Tajkunskemu tisku pa trosenje hudobnih laži in zlivanje gnojnice na vas s prostaškim in sovražnim govorom, kar je počela ministrica za kulturo. Pahor ji pod nobenim pritiskom ne bi smel zupati tega mesta. To je velik rdeč minus tudi zanj. Še posebej ker je že požrl nekaj svojih predvolilnih obljub. Vsi ti ljudje pa ne žalijo le vas. Prizadevajo tudi vse, ki ne nasedajo njihovim lažem, zavajanju in manipulacijam. Teh pa je veliko. Vsak dan več. To se vidi tudi po večanju članstva v vaših vrstah. V veliko čast vam je, ker ne vračate sovraštva s sovraštvom. Dobro veste, da je moralnost znanost, ki jo je treba prenesti v lastno ravnanje. In nazadnje, če bi vse, kar ste dobrega in poštenega naredili za Slovenijo in njene prebivalce, bilo namenjeno samo ljudem, ki jih imate radi, in če bi vam bil za to hvaležen le en sam človek ▶

Zaupanje**Karitas** ✱**Spoštovani!**

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

»Družina iz okolice Celja potrebuje pomoč za petnajstletno hčerko, ki ima cerebralno paralizo. Ker sama ne more hoditi, jo starši nosijo po stopnicah v stanovanje, kar je iz dneva v dan težje. V pritličju ji želijo urediti njene prostore, da ne bi bila toliko odvisna od staršev in brata, vendar za to nimajo dovolj sredstev, saj mama ni zaposlena in je doma, da lahko skrbi za hčerko. Spoštovani bralci Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da jim skupaj pomagamo. Hvala!«

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

Namesto v državni proračun lahko 0,5 odstotka davka, ki ga od vas v vsakem primeru vzame država, namenite za pomoč ljudem v stiski. Če se še niste odločili, komu bi namenili del dohodnine, lahko to storite kadar koli. Davčna številka Slovenske Karitas je 20210795. Obrazec in vse informacije so na voljo na www.karitas.si in na 01/300 59 60.

Hvala vsem, ki ste to že storili!

▶ iz ljudstva, sta vaš trud in ljubeča skrb za soljudi poplačana.

Mihaela Afner, Celje

Patria bo razkrila skrivnosti o oklepnikih

Take naslove smo brali že maja in zdaj, ko se leto izteka, še vedno ne vemo, kdo davkoplačevalce vleče za nos in kdo nam prazni žepe za ta famozni 278 milijonov evrov vredni oklepniški posel s finskim orožarskim koncernom Patria! Ves ta čas pa naši gosenci, ki so uspešno opravili remont, počivajo v garažah, čeprav bi lahko bili v njihovih oklepnih varno zaščiteni naši vojniki na miroljubnih akcijah in bi vsaj malo krotili teroriste Al Kaide. Tako pa dopuščamo, da nam že mesece naši in tuji strokovnjaki ter posredniki solijo pamet o vrhunski oborožitveni opremi in o drugih mehanizmih, potrebnih za uspešno vojaško akcijo in neranljivost osemkolesnikov z našimi posadkami.

Še dobro, da nas je v septembru naš ekonomski strokovnjak opozoril, da so svetovalna podjetja najboljši mehanizem za izplačevanje provizij in podkupnin. Ni čudno, da v Zagrebu s strahom gledajo čez mejo k nam, kdaj pride afera Patria še na Hrvaško!

Aleksander Nardin,
Šempeter pri Gorici

Križarska vojna proti pluralnosti družbe

V Sloveniji smo že dlje časa priče pravi križarski vojni proti ustanavljanju zasebnega šolstva s poudarkom na katoliškem. Sem sodijo npr. verižni napadi na

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Jambrekovo Novo univerzo ali pa nedavni poskusi prepreditve ali vsaj upočasnitve sprejetja novele zakona o visokem šolstvu, ki med drugim ureja državno financiranje zasebnega šolstva in hkrati postavlja pravno podlago za ustanovitev Evro-sredozemske univerze (EMUNI). Ob širšem javnem zgražanju so se pred časom tej križarski vojni pridružili tudi predstavniki Študentske organizacije Univerze na Primorskem (ŠOUP) s skrajno neokusnimi opazkami, da EMUNI »ni ustanovljena kot mednarodna univerza, ampak kot politično skrupulacelo slovenske vlade« (mišljeno Janševce), da je bila slovesnost ob podpisu ustanovne listine »smešna« in da gre pri tem za »zavajanje javnosti z medijsko pompoznom dogodkom«. Ob široki in izjemni odmevnosti dogodka so glasniki ŠOUP, ki bi se kot predstavniki mladih morali razveseliti novih študijskih možnosti, s svojo defetistično reakcijo delovali pritlehno oz. kot trobilo tistih sil, ki se že dolgo zaganjajo proti zasebnemu šolstvu. Očitno se del slovenske levice, ki je do včeraj povsem obvladovala celotno šolstvo in predvsem univerzitetno sfero, zlasti pa njen družboslovni del (zgodovina, sociologija, novinarstvo ipd.), ne more sprijazniti s tem, da ji ta nadzor z ustanavljanjem zasebnih šol uhaja iz rok. Pri EMUNI pa je šlo verjetno še za zavist, da je uresničitev tega projekta padla v roke dosedanje vladajoče pomladne opcije. Pri tem jim njihova slepota preprečuje, da bi uvideli preprosto dejstvo, da se vlade menjajo, univerze pa ostajajo. Ob alarmantnih geslih, da želimo z zasebnim šolstvom Slovenijo na-

praviti katoliško, bi opozoril na podatek (Delo, 7. 6. 2008), da npr. v Franciji 16,6 odstotka šolarjev in dijakov obiskuje katoliške šole, v Španiji je takih 20 odstotkov, na Nizozemskem 29, v Belgiji 68,19, v Sloveniji pa vsega 1,9 odstotka. Pa da je npr. katoliških univerz na svetu okrog 1.300 s približno 4.700.000 študenti. Ni mi znano, da bi kdo zaradi tega te in druge zahodne države obravnaval kot ne sekularizirane, nasprotno, veljajo za zibelko svobodomiselnosti. Očitno ima del slovenske levice Evropo, njeno pluralnost in svobodo duha predvsem na ustih, v glavi pa še kar naprej nekdanjo predstavo monolitnega levoliberalnega enoumja oz. je pripravljen tolerirati zasebno šolstvo le za kak ščepec, samo v demokratični okras.

Duhovne, družbene in gmotne posledice enoumja. S tem v zvezi je pisatelj Boris Pahor nekoč zapisal, da smo Slovenci zaradi vsiljenega enoumja po vojni izgubili zgodovinsko priložnost za uresničitev neponovljive slovenske izvirnosti, da bi namreč iz novonastalih povojnih družbenih razmer »ustvarili novo duhovno vstajenje, ki bi črpalo navdih in moč iz sožitja in dialektičnega razmerja dveh svetovnih nazorov, dveh etik, dveh eshatologij... in ki bi lahko bili v srcu Evrope zgled edinstvenega družbenega in hkrati kulturnega koncepta oz. projekta«. V nasprotju s to vizijo pa je, preprosto rečeno, ena opcija pregnala drugo v katakombe in sama objestno zagospodarila nad družbo do njenega poslednjega podsistema. Ni bilo več pravega nadzora nad njo, ni bilo družbenih zavor. Voz je tako pol stoletja veselo drvel v napačno smer, ker

ga ni imel kdo ustaviti, dokler se ni stvar sesula sama vase. Na našo srečo brez prevelikih žrtev, a s posledicami, ki jih bodo generacije občutile še desetletja. Zahodni svet pa se je tej nesreči ognil po zaslugi svoje žlahtne konservativnosti in globoko zakoreninjene pluralnosti, znotraj katere se opciji neprestano nadzirata in medsebojno korigirata ter na ta način prek pluralnega šolstva in medijev, izmenične menjave na oblasti, razpršene kapitalske moči itn. vzdržujeta družbeno ravnotežje in z njim tudi blaginjo ter sproščeno počutje ljudi. Pluralnost naše družbe se ne more primerno artikulirati in utrditi, ker premočna levoliberalna opcija še vedno prevladuje v družbenih podsistemih od gospodarstva naprej prek šolstva, medijev in civilne družbe, to stanje pa se zaradi inercije še kar naprej reproducira. S svojo križarsko vojno proti zasebnemu šolstvu se dobesedno zaganja v same korenine pluralnosti in demokracije. In kot nas uči naša bridka zgodovinska izkušnja, gre to v škodo duhovnega in materialnega razvoja, blaginje in dobrega počutja ljudi, ki se lahko bogato napajajo samo iz sožitja in sproščenega dialektičnega razmerja »dveh svetovnih nazorov, dveh etik, dveh eshatologij«.

Milan Gregorič, Škofije

V podporo civilni iniciativi Tržnice ne damo!

V časopisu Delo dne 7. 11. 2008 je bila – med drugim – objavljena novica, da »se je gospa mag. Marinka Kurilič dne 26. 3. 2007 udeležila shoda Civilne iniciative Tržnice ne damo! pred Magistratom, ni pa bila organizatorica shoda«.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
t 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Na to vest se je burno odzvala ga. Tjaša Ficko z oddelka za odnose z javnostmi MOL. V svojem odgovoru v Delu 20. 11. 2008 je obtožila gospo mag. Marinko Kurilič, »da govori neresnice in zlonamerno obtožuje župana, da je na shodu organiziral skupino študentov arhitekture, da so s transparenti nastopili proti Civilni iniciativi«. Ob koncu svojega pisanja pa gospo mag. Marinko Kurilič še diskreditira in poučuje, »da ji tako njeno ravnanje ne bi smelo biti v ponos in da bo težko prepričala Ljubljančane, da deluje v skrbi za Ljubljano«.

Napad je najboljša obramba. Če ne trobiš v isti rog, si že sovražnik, ki ga je treba diskreditirati in onemogočiti. Gre za totalitarni vzorec obračunavanja z drugače mislečimi iz naših minulih in sedanjih časov, ki so blizu tudi sedanji mestni oblasti. Kadar komunisti niso mogli prenesti, da nekdo drugače misli, in so ga imeli za tekmeča v mislih in dejanjih, so ga spravili na slab glas, mu vzeli ugled, zaupanje ljudi pa še kaj bi se našlo.

Civilna iniciativa Tržnice ne damo!, ki jo podpira tudi mag. Marinka Kurilič, nasprotuje graditvi garaž pod tržnico in Kongresnim trgom, kar bi še bolj zgoščilo promet v mestnem središču, ki je že tako prometno, urbanistično in ekološko preveč obremenjeno. Nameravana graditev podzemnih garaž na omenjenih lokacijah v središču mesta je grob poseg v našo urbanistično kulturno dediščino. Zato je ministrstvo za kulturo odločilo, da bo Plečnikova tržnica spomenik državnega pomena. Gospod župan odločitvi ministrstva nasprotuje, grozi, da bo državo celo tožil, očitno mu je spomeniško varstvo ovira za velike kapitalske dobičke, ki jih prinašajo gradnje na spomeniško zavarovanih območjih v središču mesta. Na vse načine si bo prizadeval izničiti odlok ministrstva. Tudi Plečnikov stadion naj bi postal plen »turbokapitala«. Civilna iniciativa tamkajšnjih stanovalcev ostro protestira, ker jim načrtovane gradnje slabšajo bivalne razmere. V nezavidljivem položaju so tudi prebivalci Dravelj, kjer nasprotujejo načrtovani postavitvi treh visokih stolpnic med sta-

novanjskimi bloki, zaradi česar bi bilo njihovo življenje oteženo.

In kako se na pritožbe, zahteve in predloge civilnih iniciativ odziva županstvo? Ali je sploh mogoč demokratični postopek med javnostjo in županstvom pri urejanju življenja v Ljubljani? Ali je bil do sedaj sploh mogoč dialog med obema stranema.

Gospod župan sicer še pride na kak sestanek civilne iniciative, naše izkušnje z njim pa so neugodne. Gospod župan ne posluša. Na naše argumente odgovarja: »Zelo preprosto povem ... Zelo na kratko povem ... Še enkrat ponavljam in poudarjam ... To je moj pristop ... Od tega ne odstopim.« To je menedžerski pristop za vodenje kake firme, ne pa za županovanje Ljubljani. To ni slog demokratičnega vodenja, čeprav se gospod župan zelo zavzema za demokracijo, a le v besedah. Ob vseh naših ustnih in pisnih pripombah si upa trditi, da od nas ni prejel nobenih pripomb. Mnogi smo razočarani. Novinarji pa bodo v njegovo veliko zadovoljstvo »izračunali«, da ga podpira večina Ljubljančanov, a to je daleč od resnice.

Anton Kavčič, Ljubljana

Gospod minister, zelo ste me razočarali!

S politiko se sicer ne obremenjujem, sem pa vseeno prisluhnila obljubam nekaterih kandidatov za ministrske resorje. Ker smo animalisti že doslej imeli grenke izkušnje z ministri za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, sem pozorno prisluhnila dr. Milanu Pogačniku (lovec!), kandidatu za ta resor. Ministrstvo, ki se največ ukvarja z živalmi, je torej dobilo ministra, ki se v svojem programu ni spomnil naših soprebivalcev – živali, teh čutečih bitij! Med neštetimi obljubami, ki jih je nizal v svojem programu, ni zmoget niti skromnega stavka: »Zavzemal se bom tudi za dobro živali!« Ne, tega zagotovila nismo dočakali. Zato smo animalisti zaskrbljeni, ali bomo še vedno imeli »kratke stike« z veterinarskimi inšpektorji, VURS itd. Da se niti od politikov doslej ni nihče zavzel za skrb za živali (tudi naravo) ali jo vsaj javno omenil, bi človek še pričakoval. Da pa se tega zagotovila ni

Laž in neresnica?

Marija Vodišek

Obe besedi pomenita isto. Neresnica je v celofan zavita laž. To besedo so si v Sloveniji izmislili v enoumnem režimu, da so izgovorjeno laž nekega funkcionarja lahko prikazali v milejši obliki, v kakršni se uporablja še danes. Noben svetovni jezik za besedo laž nima druge besede. Francoščina mensonge, italijanščina menzogna, nemščina lüge, angleščina lie. Kdor laže, je lažnivec v vseh jezikih in deželah, menteur, lügner, liar. Vsak dan smo priče lažnemu govorjenju in pisarjenju, ki je naperjeno proti izbrani tarči in ni nikoli sankcionirano, raje nagrajeno in stokrat ponovljeno. Lažejo mediji oz. poročevalci, tako kot jim je naročeno. Zaradi diriganega pisarjenja novinarji, ki niso vedno kakšni razsvetljevci, ne ločijo več laži od resnice. Brez dvoma je bila vlada Janeza Janše v preteklem mandatu najpogostejša žrtev vsestranskih laži in podtikanj. Da bi imela v Sloveniji dogovorjena laž večjo verodostojnost, so podkupili tuje novinarje zasebne finske televizije in jo kot svoje odkritje z »dodano vrednostjo« vrnili k nam. Že samo to, kdo je finskega novinarja vodil po Sloveniji, bi moralo vsakemu malo pametnemu Slovincu biti dokaz, da je vse skupaj zarotniška montaža. Koliko so plačali finski zasebni televiziji? Ampak sum je bil zasejan, in ker se neprestano ponavlja, je tudi marsikje pognal korenine. Nova obrambna ministrica Ljubica Jelušič je 5. 12. 2008, potem ko je pregledala pogodbo med slovenskim obrambnim ministrstvom in finsko Patrio, na tiskovni konferenci razumljivo in jasno povedala, kar je lahko do tedaj ugotovila. Zelo pozorno sem jo poslušala in nisem slišala, da bi govorila o podkupnini, vsaj ne tisti z veliko začetnico J. Dejala je, da dobavljeni oklepniki ne ustrezajo zahtevam Nata. Gotovo bo poročilo še sledilo, in ker menim, da je Jelušičeva verodostojna oseba, verjamem, da bo povedala to, kar je res, in nič drugega. Da bo to res uspešno opravila, se mora otresti nasvetov vsevedne čete zlonamernih svetovalcev z arbitrarnimi podtikanjmi. Mednje vsekakor spada sedanji generalni sekretar vlade Milan M. Cvikl, ki je že poskusil in bo še poskušal izkoristiti to funkcijo za dosego svojih »inkvizicijskih« ciljev. Eklatanten primer je razrešitev Anžeta Logarja z mesta vodje vladnega urada za komuniciranje. Premierju se je Cvikl zlagal (oprostite, to je bila neresnica), da se je to zgodilo sporazumno. Odstopno izjavo nesojeni sekretar na ministrstvu za zdravje Slavko Ziherl pojasnjuje: »Razlog, da sem šel v politiko, je bil, ker je Janez Janša s svojim načinom vladanja ogrožal obče človeške vrednote!« Glavni razlog za njegov odstop torej ni Dimitrij Rupel, temveč Janez Janša. Dokler se Ziherl in Kresalova ne bosta pametno dogovorila, naj psihiater Rupla pošlje v karanteno. Kaj so za psihiatra obče človeške vrednote? Njegove se zreducirajo na degradacijo drugače mislečega politika! Postanih minešter novinarskega glumača Janeza Markeša se ne splača pogrevati! Pri njem deluje samo še perpetuum imobile in poden tanc. Menim, da je premierju Borutu Pahorju bolj nevarna koalicija kot opozicija! Zavaruje naj si hrbet!

»spomnil« človek, ki vodi resor, ki ima največ opravka z živalmi, je neodpustljivo. Animaliste (mene in sodelavce) resno skrbi,

ali boste zmogli za živa bitja poskrbeti s pozitivnimi dejanji in ne samo z besedami!

Lea Eva Müller, Ljubljana

Politični semafor

Nekredibilno Evropski poslanec Aurelio Juri (SD) se je odzval na besede Eve Irgl ob dnevu človekovih pravic. Po njegovo je kot predsednica parlamentarnega odbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti dolžna »bolj kot pripovedovati pravljice o hudobni in nevarni, pa vendarle od volivk in volivcev izbrani 'levi opciji', spregovoriti o dejanskih grožnjah človekovim pravicam pri nas«. Za Jurija so človekove pravice povezane predvsem s priseljenci.

Dvolično Namestnik vodje PS Zaresa Franci Kek pravi, da v stranki menijo, da bi šlo pri referendumu glede postavitve džamije »zgolj za nekajtedensko razpihovanje mržnje in nabiranje političnih točk«. Po njegovo ustava zagotavlja svobodno izpovedovanje vere v zasebnem in javnem življenju, ki pa ni nujno osredinjeno le na versko čaščenje. Zanimivo ob tem je, da so v tej stranki izredno kritični, če se za svoje pravice postavi večinska slovenska RKC.

Odločno Predsednica parlamentarne komisije za peticije, človekove pravice in enake možnosti Eva Irgl (SDS) je zavrnila izjavo evropskega poslanca Aurelia Jurija (SD), da je dan človekovih pravic izkoristila za obračunavanje z levico. Po njenem prepričanju Juri misli, da danes, ko je leva politična opcija znova na oblasti, lahko počne, kar hoče, drugi pa morajo biti tihi. Obstaja bojazen, da se na področju človekovih pravic vračamo v čas pred letom 1991.

Pozivajo ga k odstopu

Imenovanje Dimitrija Rupla za posebnega premierjevega odposlanca za zunanje zadeve še vedno buri duhove tudi med Socialnimi demokrati. V pismu, ki ga je občinski odbor SD Trebnje zaradi nezadovoljstva z imenovanjem Rupla poslal predsedniku stranke in premierju Borutu Pahorju, so Trebanjci tudi zahtevali, da Pahor odstopi kot predsednik stranke. Predsedstvo občinskega odbora SD Trebnje je Pahorja prosilo za pojasnila glede Ruplovega imenovanja. Ker po desetih dneh niso prejeli nikakršnega odgovora, so se odločili, da omenjeno pismo predstavijo javnosti, je za STA pojasnil svetnik SD v trebanjskem občinskem svetu Marko Grandovec. V pismu so spomnili na geslo SD pred letošnjimi volitvami, ki se je glasilo Odgovornost za spremembe. »Toda ali je sprememba Dimitrij Rupel, človek, ki ponazarja vse tisto, proti čemur je stranka SD delovala v preteklosti,«

se sprašujejo Trebanjci. Pri Ruplu je Pahor po njihovem mnenju sklenil »gnil kompromis, ki se bo maščeval prej ali pa pozneje«. V SD Trebnje še ugotavljajo, da so v stranki že prvi mesec po zmagi na volitvah začeli s politiko, za katero je Pahor obljubljal, da je ne bo več. Zato so ga pozvali, naj jim pojasni, ali je stranka spremenila svoj program in svoja stališča, ki jih je zapisala v oceni stanja pred volitvami in alternativnem vladnem programu. »Če je temu tako, se ti opravičujemo, če pa temu ni tako, menimo, da je situacija zrela za to, da odstopiš kot predsednik SD,« so še zapisali. »Ni namreč rešitev, da bi iz stranke izstopili mi, kajti socialna demokracija je široko gibanje, in čeprav si ti najbolj zaslužen za zmago na volitvah, moraš vedeti, da brez široke podpore ne bi uspel.« Nezadovoljne Trebanjce je v nedeljo zvečer vsaj nekoliko pomiril glavni tajnik SD Uroš Javševc. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: **Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- Jože Zemljčič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- Vasja Klavara: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 24,90 EUR
- NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR
- NOVO** France Planteu: **Obsojeni na preteklost** 20,05 EUR

Izpolnjeno naročilnico
pošljite na naslov:**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**ali na faks **01/ 24 47 204**Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

- 2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«
- 3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
- 4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum naročila:

Datum rojstva (samo fizične osebe):

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):

Ulica:

Davčni zavezanec:

 NE DA

Kraj, poštna št.:

ID za DDV:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Publicis + Ajax Studio, foto: T. Brečko, D. Vrhovnik

0€
min

v vsa omrežja

1€ za nov mobitel
v paketih
Povezani 44 in 77

Pogovori z najbližjimi so neprecenljivi. In vedno cenejši! Odločite se za paket **Povezani 44** ali **77**, izberite mobitel za samo **1€** in v okviru zakupljenih količin iz Mobitelovega omrežja GSM/UMTS kličite za **0€/minuto** v vsa slovenska mobilna in stacionarna omrežja. V paketih Povezani vam pripada tudi do **5 GB** prenosa podatkov mesečno, ob nakupu mobitela iz noveletne ponudbe pa **vam podarimo še družinsko vstopnico za obisk Piranskih solin**. Obilo prijetnih trenutkov!

Samsung
SGH G810**

UMTS HSDPA WLAN GPS MMS*
INTEGRAL 8 3.0 0.2

Nokia
N79**

UMTS HSDPA WLAN GPS
MMS* 8 3.0 0.2

BlackBerry
8310*

GPS MMS* 8 3.0 0.2

Akcijska ponudba velja do odprodaje zalog ob sklenitvi/podalšanju naročniškega razmerja **Povezani 44** ali **Povezani 77** za:

- * 12 mesecev za vse, ki nimate veljavnega aneksa GSM št. 8/2005 oz. GSM št. 8/2005 Povezani,
- ** 24 mesecev za vse, ki nimate veljavnega aneksa UMTS št. 14/2005 oz. UMTS št. 14/2005 Povezani.

Mobitelova prodajna mreža uporabnikom omogoča nakup akcijskih aparatov na več kot 350 prodajnih mestih po vsej Sloveniji. Zaradi tega je mogoče, da določen model mobitela ni na voljo na vseh prodajnih mestih hkrati. Cena vključuje DDV. Slike so simbolične.

0€/minuto v vsa slovenska mobilna in stacionarna omrežja velja samo v okviru zakupljenih količin pri posameznem paketu Povezani. Pri paketih **Povezani 33, 44, 55 in 77** velja za klice iz omrežja Mobitel GSM/UMTS v vsa slovenska mobilna in stacionarna omrežja. Pri paketu **Povezani 11** velja le za klice znotraj omrežja Mobitel GSM/UMTS. Podrobne informacije o cenah in pogojih paketov Povezani so na voljo v **Mobitelovih centrih** in na brezplačni številki za Mobitelove uporabnike **041 700 700** ter na www.mobitel.si.

WWW.MOBITEL.SI

Najmočnejše vezi so tiste,
kij jih ne vidimo.